

EPISTOLÆ ³
JOANNIS RAVISII
TEXTORIS,

Non vulgaris eruditionis,

W. Hall

Nunc recens, in gratiam studiosæ ju-
ventutis, multo quàm antehac un-
quam emendatiores in
lucem editæ. n n

for his from

LONDINI,

Excusæ sumptibus Societatis Stationariorum.

1647.

William: Stafford his books

LIST OF
UNIVERSITY
TEXTS

Non solum eruditionis

sed etiam in gratiam studii
etiam in gratiam studii
etiam in gratiam studii
etiam in gratiam studii

75-2213

A
n
vi
hanc
circa
Pha
pium
um
inpe
(pu
Epi
labor
vide
feru
auri
quar
cir
adhu
erun
per
illa

AD LECTOREM

IN TEXTORIS in bonis li-

teris Annus.

Um certo viderem, Lector amice,
 non defuturos tibi se garrulitatis
 & qualitatis importuna homines,
 qui Textori vero clarissimo vitia
 verterent, quod has Epistolas e-
 misisset in lucem, (summi enim na-
 tura ad maledicendum prona). puta-
 vi mea interesse, nec interesse tantum, at oportere, ut
 hanc refellenda calumnia provinciam, etsi non æquam
 viribus, humeris tamen meis imponerem, quanquam ex
 Phavorini philosophi sententia animo dudistabam, tur-
 pius esse frigide & exigue quenquam laudare, aut e-
 um a nota eximere, quam insectanter & graviter vi-
 UPERARE. Primum omnium velim scire, quod facile
 (puto) tibi persuadebis, non in hoc scriptas has esse
 Epistolas, ut ederentur: tum quod neque ab autore e-
 laboratas, neque exquisitè compievere tornatas experiri
 viderem, tum etiam quod non ignoraret vir ille multi-
 ferus, non eodem scribendum esse stylo crudis & imma-
 turis adhuc ingeniis, qui fecundis & felicissimis: se-
 quuntur hac re in optimam vivendi ducem naturam, que
 citra omnem exceptionem, nunquam nisi ex rudibus &
 adhuc imperfectis ad estimatiora censurgit. Exempla
 erunt avicula, prius incerto quodam alarum remigio
 per dumeta, perque spinas volitantes, quam eleganti
 illa & frequenti corporis agitatione sese in altum ae-

dmon of words and not of things
 of David

Ad LECTOREM

acra elevent. Ut enim non est credibile, venellum ad-
huc stomachum durissima & amara quaque digerere,
cui vel mollissima omnia, & plane mellita vomitum
prouocant, parumque fastidium: ita sane non est
verisimile, ut si maioribus non succumbant operibus,
qui per modico fatiscunt, rudes adhuc & elementarii.
Ceterum, lector benevole, si quid non satis tersum aut
politum occurrat, tuæ erit prudentia, partim necessita-
ti, partim etiam juvenum in scribendo incuria atque
adeo ignorantia, non auctoris culpa (quæ nulla est) id
eorum adscribere. Bene vale, & tuum ac meum Tex-
torem votivas preces Deo oblaturus in memoriam re-
voca.

Distichon.

Quid graphiis limare opus est? exporrige frontem:
Nil tibi cum larvis hic, pie lector, erit.

JOANNIS

JOANNIS RAVISII

TEXTORIS Nivernensis

Epistola prima.

Abui jampridem in voris, mutuis
te verbis convenire, & paucis ad-
modum, quæ in rem tuam sint,
amicorum precibus hortari. Cœ-
nabamus pridie hujus diei domi
meæ ego & aliquot amicorum
tuorum, qui te à parvulo semper
sibi demeruerunt. Inter cœnandum cum variis de
rebus una loqueremur, accessit insperatus nescio quis
muntius, tuus (ut dicebat) familiaris. Protinus (ut
liberorum curiosi sunt parentes) mater tua percun-
ctari cœpit, quomodo esset filio suo, quàm prosperè
valeret, quantumque in literis profecisset. Respon-
dit ille, bene quidem tibi esse, tēque parentum mo-
nitis ubique semper acquievisse, præterquam quod
literarum studia non amavisses. Quod ubi accepit
pauperrima illa muliercula, miserum me, quantum
indoluit! Verba mea apud te fidem non caperent, si
ejusdem de tua hac negligentia querimonias tibi ape-
rirem. Indoluit siquidem vehementiùs, quàm ut
credi valeat. Te oro, si hastenus demeraveris,
nunc respiscas, & ad literas animam convertas. Si
enim tuâ semper negligentia Epimenidis (quod ai-
unt) somnum indormires, esses ei causa mortis, quæ
tibi fuit vitæ. Vale.

TEXTORIS

Epistola II.

Amicorum tuorum permulta satis rectè tulerunt, quòd quotidianis penè convitiis tui te honoris jampridem monuerint, neque tamen assiduis eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua, quæ jamdiu cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti: cum ut ex ea editione aliquid tibi laudis accederet; tum etiam, ut inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæso, jacturam faceres, si nostris omnium votis responderes? Ex istisne parentibus esse permolestum, repulsam à te patre, à quo omnia sibi premittebant? Non sum adeò imprudens rerum, ut non facile videam, nihil non maturum & concultum cæcrosis hominum judiciis committi oportere. Quin etiam summorum quoque scriptorum opera & labores criticis lectorum unguibus & lituris plerumque vapulant. Nihilominus cum multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigilas tuas ad unguem elimaveris: securè (mea quidem sententiâ) potes parere, quod jampridem parturis. Ego enim te extra omnem liturarum & oblectamentorum aleam esse dijudico: neque jacturam ullam inde futuram video, præterquam quòd docilem tibi juventutem demeraberis, & amicorum precibus satisfacies: quibus si non pateas, quamdiu ceterè vives, tamdiu malè audies. Vale.

Epistola III.

Pudet me nostri hujus seculi, quo jam ea inolevit consuetudo, ut si quis vel proletarius vel semidoctus opus aliquod rudi (quod ajunt) Minerâ compegerit magis, quàm fabrefecerit, dignum sit existimemus, quòd nihil non vellicantibus hominum judiciis committatur, quòdque locumant omnes, & emporiaut. Quasi verò non esset nobis compertum, nil esse usque adeo eliamum, quòd non

non interdum lectorum unguibus & graphiis expungatur severissimis. Quorsum verò hæc? roget aliquis. Horrbaris me paucis abhinc debus, ut ego frivolas quasdam nugas, à me tumultuario & interupto plerumque studio congestas, curarem imprimendas: quin etiam me stultitiæ arguere videbaris, quòd tam diu hoc ipsum facere super sedissem. Næ tu ipse multum deliras, qui Horatii non perpendis consilium, monentis nè præcipiter editio, nonumque prematur in annum. An verò non vides plerosque primæ in dicendo celebritatis viros, delectiles Censorum spongas pertulisse? Si ergò has mei laboris primitias eventilarem, quid inde futurum diceres, cum nihil dum commentatione dignum scripserim, nihil, quod marcentem lectoris stomachum non magis ad somnum provocer, quam ad amplius legendum everberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum: magis tamen nitar honoris meo consulere, quàm incursis eorum judiciis temerè assentiri. Vale.

Epistola IV.

CUM propter voluptates eo tui te parentes miserunt, quò solent, qui bonas amant disciplinas: da operam, quæso, ut eam, quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam novissimis quas ad te dedi literis, quantum matri tuæ doluisset, quòd accepisset, te parum adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promovisse. Effes malignæ conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tum est nobis obedire, ut nostrum, te horrari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non sit utile? Nos, si nescis, tuæ, non nostræ, utilitatis satagimus. Negligentiam tuam & inertiam susque deque ferremus, nisi eam scriberemus tibi futuram detrimentum. Fac ergò quod monemus, & prospere tecum age-

nam sic enim feceris, omnia ex animi sententia a-
bunde tibi suppeditabimus. Vale.

Epistola VI.

Cum credideris nullius rei summam tibi pre-
sentibus initiis perueniri posse, miror maxi-
me quod minores disciplinas (sine quibus tamen non
est maioribus locus) adeo speraveris, ut eorum studio
tibi omnino interdixeris. An quia procul ab osten-
tione posita sunt, intuitus propterea, & infrugife-
rari videntur? Illa venit, ut qui minoribus pri-
mo elementis exercei vel recusant, vel erubescunt,
in his quae sublimiora sunt infirmum ingenii sui ca-
pitum praebeant, & expectant. Neque enim cre-
dibile est firmum fore aedificium, quod invalidis fun-
damentis, aut eorum magno onere
non succubiturus, qui per modico fatiscunt. Si sa-
peres, alioia non molireris, sed potius imitaretis
avicularum, quae nidis suis nunquam egrediuntur im-
plumes, neque prius aeri corpuscula committunt,
quam, facto primam periculo, sese idoneas ad vola-
rum didicerint. Vale.

Epistola VII.

Emergunt quotidie novae mihi anxietates, quae
solium meum supra quam cuiquam credibile
se varie distorquent. Sed nihil est, quod dolorem
meum magis adaugeat, quam cum turpissima tua
vita venit in mentem. Effluxit jam triennium, ex
quo sumptum non modico tui te parentes in scholis
nutrierunt, tibi quae omnia ex animi tui sententia
abundè suppeditarunt. Fuere tamen receptae tui
homines plerique, qui paucis abhinc diebus mihi
narrarunt, te parum adhuc, aut nihil omnino, in
bonis literis promovisse: ita ut tertio quoque vo-
cabulo barbarissimum committas. Egeris ut vales vi-
de tuis legibus: ego te missum faciam: seigeris ta-

EPISTOLÆ.

5

men, rebus tuis pessimè consulenti, nisi vitam in melius commutaveris.

Distichon.

Tot fortunat sine morbo sint tibi menses,

Tempore quod verno parturit Hybla favos.

Epistola VII.

Nihil facis, ut audio, amicorum consilia: quæ tamen student utilitati. Neque laboro, neque gravatè fero, quod verba mea susque deque habeas. Doleo tamen quod his non pareas, qui tibi nocere, non minus, quam prodesse valeant. Pessimè, ut video, rebus tuis consulitur, si solitè semper de mentis insisteris, neque apud amicos culpam deprecabere, nisi eis acquiescas, quibus & animam debes. Vale, & me ferio, non joco loqui existimes. Nam nisi leceris quod moneo, periclitaberis parùm tibi strugis accidere. Iterum vale.

Distichon.

Non prius incurras chori contagia morbi,

Quam sese immixta copulet agna lupæ.

Epistola VIII.

Si existimarem literas meas aliquid ad stomachum tuum facturæ, tibi que forte plausibiles, ego te non minus scribendo satiare, quam tuis ipse clamoribus ad hoc agendum me jampridem compulsi. Culpam enim deprecari, aut noxam me eximere non possem, si repulsam à me patereris, cui te hæcenus totum devo vixisti, quæ neque tuis semper opibus juvisti, & consiliis. Sed cum videam eorum nomen periclitari maxime, qui suas ineptias viris saltem etuditis, tuique similibus, non tam legendas, quam ridendas exponunt, & ventilant: ego infirmitatis meæ deterritus conscientiam, nugæ meas tanti viri iudicio non ausum exponere. Nam si scriberem, risum (certò scio) moverent tibi mei barbarissimi, & te ab amore mei fortasse diverterent.

Quare

Quare nostræ vellem deprecationi veniam non de-
ges. Vale decus literarum.

Distichen.

*Sint tibi tot muneri, tot opes, aurique talenta,
Poma quot Alcinoi nobilis herus alit.*

Epistola IX.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti,
cavisti que ab eorum commercio, quos, more
pecudum, Veneri & voluptatibus non pudet indul-
gere: tantam ubique locorum famam tui nominis
conciasti, ut vicatim compiratimque te prædicent
omnes, ac Deum penè faciant. Quod si eo, quo co-
pisti, pede perire xeris, certò scio, tantam amicis fa-
turam inde lætitiā, ut ne digitum quidem transver-
sum à nominis tui commendatione recessuri sint.
Pater tuus (nihil comminiscar) tantam ex ea te ce-
pit voluptatem, ut jam se totum tibi devovisse, re-
lictis que omnibus aliis, quos habet, liberis, in tuam
unius jurasse utilitatem videatur. Quare prudenter,
meā quidem sententiā, feceris, si à scopo virtutis non
declines. Vale, & rectè monentem sequere.

Epistola X.

CRedeas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi
formidolosum, cum nuper irasceris, evomeresque
quicquid in buccam venisset. Non sum is qui sul-
gura ex vitro reformidem, cuiusque terrori sint fugies
& importunæ, qualibus tunc temporis strepebas,
comminationes. Convitia tua nullo me detrimento
afficiunt. Si tamen solitā semper loquacitate stoma-
chum mihi moveris, faciam te tuæ stultitiæ poenite-
re: secus enim illatæ tibi injuriæ culpam præstarem;
cum tamen rebus tuis, perinde ac meis, hæcenus sem-
per consuluerim. Vale.

Epistola XI.

NEscio quā odiosa mihi semper fuerit superba
& impudens hominum arrogantia, eorum ma-
xime,

me, qui cum ex humili & peregrina conditione
per pinguem conscenderunt, adeo pœius inso-
lescunt, primæque paupertatis obliviscuntur, ut ne-
minem præ se ducant hominem. Cuiusmodi morbo
quoniam totâ laboras cervice, periclitari mihi li-
bit, possem necne aliquo velut helleboro contagi-
osam hanc cerebri tui expurgare dementiam. Qui
primam præstus paulo generis tui vilitatem exami-
nares, ac reminisceris, quoties pater tuus ostiatim,
domesticatimque stipem emendicavit. Tu pridie
quàm huc venisses, ne obolum quidem habebas,
inde restim emeris. Nudus eras, tanquam ex ma-
tre. Si benignior tecum fortuna luserit & utramque
(quod dicitur) mammam dederit laetandam, debes
propterea tantum tibi arrogare, tuoque indulgere
supercilio, ut jam pavonis flabellum & exavium le-
onis præ te feras? Si divitiæ illas tuæ virtuti magis,
quàm fortuito casui adscribis, totâ erras viâ: nam
si fortuna ex hominum meritis opes dispensaret &
largiretur, multi certè emendicarent, & inediâ con-
sumerentur, qui bonorum habent myrmecias: multi
contrà (in quos novercatur eadem fortuna) opule-
scent & drachmæ grandine operirentur. Quare no-
sce ipsum, & tuorum natalium, qui ortu Nili sunt
obscuriores, reminiscere. Vale.

Epistola XII.

NON desisto literis fere quotidianis aures tuas
onerare, teque hortari, ut verbis antiquariis
& inusitatis tibi interdicas. Nihilominus tamen
quotiescunque scribis, tota tua oratio obsoletis adeo
scater vocabulis, ut confectare plerunque me oportet,
quid sibi velint tua verba. Nescio an inusita-
tum ejusmodi sermonem gratum cuiquam existi-
mes: sciveris tamen tantum mihi displicere, quan-
tum literatis placet Cicero. Pluris multò facerem
protritas & proculcatas dictiones, quam prisca

illas

illas, quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditio-
lupatam. Proinde (si me ames) Phavorinum sequere
consuleptem, ut verbis utamur præsentibus, & mori-
bus præcis vivamus. Vale.

Epistola XIII.

Nuper mihi quidem retulerunt, eò te impudente
consecundisse, ut jam non erubescas cum ganeoni-
bus, perditissimisque patrimoniorum decoctionibus
conversari, qui omnia prandiorum gargitibus ab-
sumunt & abliguriunt. Quod ubi primam accepi, non
potui à lachrymis temperare: adeò me tuæ calamita-
tis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar
vix cortè fidem impetrarem, si verbis vellem conse-
qui quantum se distorqueat, & excruciet. Miror
quòd te non pudeat tuæ immanitatis: qui decrepi-
tum illum morti & capulo vicinum, & jam in Proser-
pinæ (quod dicitur) peculio annumeratum, sic as-
sigas: qui ab amore tui nunquam nè latum quidem
unguem recessisse visus est. Egeris ut voles, nun-
quam tamen satyras & virulenta linguarum verbera
declinabis, quantisper ad bonam frugem te recepte-
ris. Vale.

Epistola XIV.

Qui miseriam sibi fabricant, & asciam cruribus
suis illædunt, si fortè fortunâ in discrimen ali-
quod impeerint, non est quòd cuiquam irascantur,
aut in alios quàm seipsum, acerbitalis suæ virus evo-
mant. Tu ubi satis Veneri & gulæ indulxisti, virtu-
tisque omnes, reclamantibus nequicquam amicis,
à te relegasti: eò tandem miseriæ redactus es, ut
quorsum te verras, aut quem implores, nescias. Quis
questo, in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipsum
prædiximus tibi futurum? Verba nostra contempni
tibi fuerant & ludibrio. Nunc si tuâ unius causa
infortunium feras, patierer patere. Vale.

Epistola

Epistola XV.

Incredibilis me tenet admiratio, quod crescentibus
 annis nihil plus sapias, quam cum in puerilibus
 ludibris cunabulis. Nemo est adeo delirans ani-
 mi, quem fuit tandem stultitiae non poeniteat. Te
 nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessum-
 entibus, cunctisque naso te suspendentibus, & po-
 tuit eludentibus sanna, quod nunc nondum relique-
 rit. Dic quæso, quoniam modo apud parentes super-
 ra rationabere, nisi his ignorantiae tenebris emer-
 ges? Fuerat nobis in summa votorum bene semper
 te mereri, teque nullo non honoris genere prosequi.
 Videretur tibi vacantis operæ, si his obedires
 qui tunc satagunt utilitatis? Hactenus quantâ maxi-
 mæ potui benevolentia te monui. Verum, nisi blan-
 di huiusmodi verbis animus tuus remollescat, præ-
 terea in convicia mutabo, tuisque (quod dici solet) re-
 pugnam coloribus. Vale.

Epistola XVI.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen nud-
 usquartus cum epistolam tuam me presente le-
 geres, visus es mihi frons capere. Est enim cre-
 dibile, aut barbarissimum aliquem reperisti, aut ali-
 quod aliud ignorantiae tuæ fecisse periculum. Da o-
 peram quæso, ut eum in amore tui contineas, et sus-
 que indignationem exanimas. Quod erit tibi factu
 facile, si quid in bonis literis te profecisse viderit.
 Hæc ego jam pridem tacite & in aurem tibi dixeram:
 iterum dico, ne posthac excusationis veniam fore ti-
 bi confidas. Observare debes quantum hactenus te
 dilexerit, cum nihil unquam tibi deesse permiserit.
 Nisi feceris quod moneo, pessimè rebus tuis videro
 consultum iri: nam præter ludibrium, quo afficeris,
 amici tui omnes te deserent; quod si fiat, quomodo
 vires, nullo manum porrigente? Vale.

Epistola

Epistola XVII.

NO foras, quando rediturus, nescio; quam
 cōfissimè tamen poterò, redibo. Commendo
 rem domesticam. Suffragium meum demeretur
 me absente sine tumultu omnia & citra pulveris
 flum, sese habeant: ita vivas, ut nihil in te pò
 dignum percipiant liberi mei. Habent enim nati
 & hæc propius observant, quæ deteriora sunt, si
 cui flagitia succumbas, reminiscuntur, nec te por
 runt revereri, quem crimini obnoxium cognoverint.
 Quod si inculpatam tuam vitam perceperis, non
 solum mandatis tuis assurgent, sed & aspectum
 formidabunt. Vale.

Epistola XVIII.

PUerum habeo eleganti formâ, & ingenio fac
 quem, quoniam magnam spem suæ virtutis
 pollicetur, audio literarum devovere constitui, &
 tuz primum committere disciplinæ. Si quid salu
 profecerit, faciam ut tui te laboris non poeniteat. Si
 quid fortasse tibi offerat, nō o ut assem quidem,
 eo plus, in muneribus ab illo accipias. Labor
 tuus cumulat & largi scietore satisfaciam, si
 eum talcm reddas, quati quando suâ doctrinâ
 eos omnes ab injuria mortalitatis asserat, & obli
 onis. Quod faciet si ratum docendi illum, defide
 rium teneat, quanto discendi ille trahitur. Vale.

Epistola XIX.

Nescio quo pacto alienæ semper calamitatis te
 neat me commiseratio: quotiescunque
 amici mei quid detrimenti capiunt, aut fortuna si
 gellis vapulant & confodiuntur, eorum iadura non
 minus animum meum exherbat, quàm si ipse
 fragrum facerem, aut me is quoque rebus pessimi
 viderem consultum. Propterea cum videam
 maynam indices periclitari, me oportet (ut dolori
 satisfaciam, & animus meus conquiescat.) rebus

tuis manum dare. Omnes magnopere tristamur,
quod perditissimis quibusdam & libidinis comper-
te nebulonibus adhaereas, qui neque Deum timent,
neque homines reverentur. Qui si corruptis suis
motibus aliquanto diutius te inebriaverint, jam
nullam tui liberandi spem relinques, & actum eris de
no nomine. Sin eorum vinculis properè te eximas,
isthuc morbo tuo moderi poterimus. Et quamvis
primi tui mores patri stomachum moverint, tamen
est nolit, ab eo veniam extorquebimus, modò in
hisc longius morari definas, & meam expectatio-
nem non desitias. Per me non stabit, quo minus
in parentum amorem redeas. Diis faciant, ut nostra
hæc exhortatio aliquem tuæ menti relinquat acu-
lum. Vale, & verborum meorum reminiscere.

Epistola XX.

A Mo te plusquam capiat humanæ mentis con-
jectura, Corneli suavissime, neque est mihi
sequeutius vorum, quàm ut tuæ semper voluntati
respondeat fortuna, & omnia ex animi sententia
consequare: & si scirem operâ meâ tibi esse opus,
accommodarem me tuis rebus, vel usque ad aras.
Quum tamen venit in mentem canescens illius &
decrepiti parentis tui quem non sine nota & posti-
ca multorum fama turpissime reliquisti, neque
mihi temperare, quo minus ingratitude tuæ tra-
scar, vel (ut verius dicam) impietati. Quid enim in-
humanius debet dici, quàm si trementem senio, &
morbis affectum parentem filius gravatim videat,
sedum non adjuvet, quum ratione carentibus bra-
ti, modicisque animantibus hoc ipsum sit odiosum?
Ciconiæ genitricum senectam invicem educant.
Glicæ genitores suos fessos senectâ, alunt insigni
pietate. Quid autem hæc testimonia exemplis
præpono domesticis ac vernaculis? Canes ipsi a-
lumnos sua morte tutantur sæpenumero: à quibus
tamen

tamen nil præter vilissimam stipem (stipendiū) in modum
 ea panis, idque hordeacei, frugumque suscipiantibus
 quo moventis, rursus ipsius naturam videri brevis dū
 nocens? Quis hoc non excreant? Quis tempore
 vestivis? Pacerdōs affidūe languet; nulla non
 rī laborat morbo, & capris ipsi (quod a iure) est
 bruculofior: neque nomen morientis deorum
 nigris. Dissimulantesque jam exular probitas
 famis & boni mores, quam iam nigris vultu
 misereant? Dichonstude, sinunc copulari laudē,
 bundē rerum omnium ubi supponit, ut ipsi
 ceptum referri cosuener, nisi patri, cui vitam
 debet etiam nunc? Nec diu sine impudentissime, qui
 de te vicatim prædicatur, aut quanto tibi erimini
 tatur, cum nuda & bene curata certe ac probē
 nato corpore necdis ampullosas, patre tuo jam
 mortuo? Mortuam Muzianam florē florē
 Orator multas dies stratus: tu patris chorionis non
 miserebere? O mala tempora! O perditam
 rem! Velim, nolim, scateant operes? Plura
 diepte non permittit animi agualdo. Superest
 tum, ut respicias, aut non egred feras, si ab amor
 recessero. Vale.

Epistola LXXI.

Quam bene decipiuntur, quidomnis venire
 inam sperant propediem quā vultu
 ruinari, quā tu (cuius interstīdū labor
 erup; veni, & domesticarum rerum sagore)
 folium nihil acquirit, sed & iam panis de vites,
 disque & convivis omnia absorbeat, quæ perit
 & imptabo sudore parentis tunicæ legent. Hæc
 cine est illa tui expectatio? Sic amicos
 ni respondes? Nefas (me miserum) nefas, quā
 gravem tibi tuique facias plagam. Pigrare
 diu voles, porredilque (quod a iure) pedibus
 nunc i aurem quiescas: nunc tamen, ne, nunc

ut urnam

curram stultitiæ tuæ somnum indormiveris, ad respiscendum serò consurgas, & ex pergiscare. Deinde si casuali quo infartunum leras, & novercam tibi Nemescim experire, quis cachinnis tempe-
abit? quiste nalo non suspendet? quis dere ofi-
onâ ga rulitare non fabulabitur? Scio verba mea
nullum menti tuæ aculeum relictura: ne tamen
caseris, tuæ te utilitatis nunquam monitum fuisse,
heu iacturam tuam cuiquam improprie, & impin-
ga docere volui, per me non stesisse, quo minus
benè & prudenter vixeris. Vale, & desertam omni
ornata ac verborum lautitiâ epistolam boni con-
sulas.

Epistola XXII.

Mirum non debet videri, si nostra ætatis liber
ab omni morum honestate recesserint, & vè-
lut impudentes, ac inverecundi gañeones unicuiq;
jam virtuti dixerint extremum vale. Neque e-
nim fieri potest, quin cum à nobis infantuli, &
ab ipsis quidè semper astris corruptelam & improbi-
tatem imbibuerunt, adulti quoque tenacissimè reti-
neant. Nos, aurore Fabio (cum adhuc repunt)
infantium deliciis solvimus: gaudemus, si quid
turpe & impudicum dixerint: verba ne abjectissi-
mis quidem porcariis, aut mulionibus permitten-
da, tisu & osculo excipimus; aut (quod turpius est
multò) aliis dicenda in aurem susurramus. Quid,
hac innutriti contagione, ubi adoleverint, flagitiis
non experientur? qui priusquam hircere, aut recte
proloqui possint, turpissimis & imputgabilibus ma-
culis jam se toros & aurium tenuis immerferunt,
volupratumque delicias concitaverunt, priusquam
quid esset volupras, agnoscerent. Demum quon-
iam illis mercedem rependunt, a quibus licenter adeo
& mollior sunt innutriti? Hos ut suæ turpitudinis
autores arguent, & infimulabunt, ne dum eis non
assurgent

assurgent. Prudenter quocirca feceris, cui alicuius
jactura melioris consilii suggerit argumentum.

Epistola XXIII.

Quoniam ego multis audientibus nuper docui,
quantum pueris detrimentum afferat mollis
illa educatio, quam indulgentiam dicimus, efflaga-
rāti, ut aliquantū uberiū tibi aperiā, quibus-
dam institutis & moribus liberos tuos formare du-
beas. Quod (quamvis zgrē seram studia mea qui-
buscunque negotiis interpellari) facere tamen non
recūsabo, nē nihil omnino amicitie nostrae videar
condonasse. Imprimis, quod ad mores spectat,
cave nē corruptis juvenibus adhaereant, qui pemo-
stant in alca, dies integros compotant & lascivi-
unt. Nam si hujusmodi maculas ab infantia contra-
herent, nihil esset de futura probitate sperandum.
Compara tibi præceptorem sanctissimum, cuius
sanctitas teneriores ab injuria tucatur, provec-
tiores à licentia deterreat gravitas. Neque enim, si
me audis, eorum doctrinæ magis, quàm moribus
consulas: absit enim, studiis magis, quàm virtuti
scholas prodesse. Secus enim bene vivendi ratio
potius esset eligenda, quàm vel optimè dicendi.
Laboribus paulatim sunt assuescendi; non tamen
pondere, cui superesse nequeunt, opprimendi. Si
delinquant, si mendacii convincantur, si jugum de-
treferant, si vel tantillum quidem remurmurent aut
muginentur, acerrimè vapulent: neque prius par-
catur flagellis, aut animadversioni temperetur;
quàm & arrogantia cognoscatur emollita, & tran-
quilliores oleo, aut pepone molliores facti sint.
Quod si verborum lenociniis iram præceptorum
velint exarmare, adulabilis eorum sermo omnino
dandus est ventis. Ante omnia cavendum puto ma-
ximè, nē eorum delictis coniveant, non consensu
dissimulentur vitia, ubi palam sceleris comperti
suerint.

Comparan-
dum præ-
ceptor mo-
rum
sanctimo-
nia insig-
nic

W. Gifford
J. Gifford

fuertint. Si bene lecerint, laus eorum quandoque non est suppressenda: ut eo veluti gloriola fumo pelli, actius solito virtuti dent operam. Importuna redeuntis ad te nuncii festinatio plura scribere non permisit. Vale.

Epistola XXIV.

Si essem ex eorum numero, qui criminatorias amicorum epistolas cum bile & stomacho excipiunt; non paterer tam diu me tuis literis objurgari: aut enim desidia mea culpas, aut arrogantiam criminari, aut in voluptates declamas. Sed cum non ignorem, te hoc alioversum facere, quam ut homini meo maculam inuras, quidquid scribis, boni consulo: tantum abest, ut aures tuis consiliis velim occludere. Sit vita mea moribus non usquequaque probatis, adhuc tamen dabimur mihi laudi, si probe monenti assurrexero. De his hactenus. Porro si quæ ex tuis illis monumentis sub incudem jam satis revocata maturuerint, fac in lucem prodiant & eventilentur: cum ut nos plenius obsequio tibi demerearis, tum etiam ut te ipsum ab omni incommodo mortalitatis & oblivionis asseras. Vale.

Epistola XXV.

Nescio certe si existimes te operæpretium facere, aut multum haurire lucri, dum severe aded, & Stoico velut supercilio vitam meam criminari. At ut intelligas te nec hunc proficere, ego verba tua nihili penitus duco. Nam cum terribili nimium censes mihi displiceant, hi omnium maxime, qui se etratibus alienis ingerunt Aristarchos, & aliis prædicant bene vivendum, cum ipsi turpissime vivant. Si audiveris me vel minimum peccasse, exclamas protinus, & naso non aliter suspendis, quam si vel parricidii, vel stupri me compertum haberes. Quasi verò mores tui intus & in cute unicuique non essent explorati. Tu bonam ætatis tuæ

partem contriviſſi ludo; univerſum ferè patrimonium latrunculis & aleâ prodegilli: nihilominus tamen ſimulata, & quadam vulpina ſanctitate alienis illatras delictis. Dices non meâ intereſſe, qui agas obſervare. Certè non video, cur pluris tuâ reſerat, meos mores objurgare, quàm me ſceleribus tuis iracſci. Propterea vel alicnam vitam culpate deſinas, aut ipſe ducas inculpatam. Secus tux cenſuræ nec uniſ aſſis æſtimabuntur. Vale.

Epistoła XXVI.

Fleti nequit, ut miſſum te faciam, niſ prius culpandi tui argumentum mihi auſſeras. Si dixeris te culpâ carere, ac nihil commeruiſſe, diſto citius & ſub manum mendacii te convinceam. Nuper cum unâ cœnaremus, ſuaſeram tibi, ut relictis quibuſdam nugis, Græcas amplectereris literas: quod at his fluxerint Latinæ, & ad imponendum boſli ſtudiis Colophonem plurimam conducant: & adeo quidem, ut ſine his perfectus dici debeat nemo. Eodem dederas, facturum te quod dixeram: Neque omnino quidem ſtetiſſe promiſſis: nam primis elementis dediſti biduum: verum mutata poſt pauli ſententiâ, aliò negotii animum convertiſti, ſolâ (ut credibile eſt) levitate ductus & inconstantia; quæ te Proteo mutabiliorem arguit facile. Si dicas tibi rori fuiſſe ejus rei difficultatem: non diffirebit amaras eſſe ſtudiorum radices; verum hanc moleſtiam dulciſſimorum inde fruſtum comes poſſit utilitas. Proptereaſſi quid loci apud te habent noſtræ exhortationes, eò reverere, unde impudenti deſluiſti, neque primo labore terrearis: nam qui in portu credis tenebras, tibi poſtea ſole clariſſe luceſcent. Si annum intergram ſub hoc jugo durare non graveris, nullius poſtea deſiderabis operam. Solus poteris ſine cortice natare. Vale.

Epistoła

Epistola XXVII.

Ubi pater tuus sumptu domesticæ charybdis rem omnem usque ad assem & pulvisculum prodigat, nè ostiatim liberos stipem oporteret emendicare, coactus est omnes mechanicis artibus colligere, præter te unum, quem tunc unius beneficio Academicis devovit, eâ expectatione, ut proficeres & vestire omnium consuleres paupertati. Cæcis plurimum, si non videas, tecum melius quàm cum ceteris actum esse. Fratrum tuorum alter est alutarius, alius lapicida, alius institor, alius sigulus, alius Phrygio, alius fullo, alius pegasarius. Omnes quotquot sunt, cum paupertate nocturno diurnoque labore dimicant. Nulli omnium melius, quàm tibi consutrum, modò fortunam sequaris ducem & occasionem nunc capillatam effugere, & calvam fieri non permittas. Si vis evadere in virum magnæ & reconditæ literaturæ, prius oportet, ut ab ipso statim principio te totum labori devoteas. Ante omnia solida jacias fundamenta, ne corruat quicquid super extruxeris. Nullam de te mihi fugam possideor, si remissus primùm videreris, & in ipso (quod ajunt) portu impingeres. Quum te studiorum teæbit saticeas, non offendet me aliquantula sudoris remissio; parçè tamen hæc tibi indulgeas: nam qui diu nimis ab instituto opere desuescunt & feriuntur, omni consuetudinem plerumque induunt. Constitu de te mereri quàm optime, nec sententiam murabo aut calculum reducam, modò spem meam non sefelleris. Dura patere: futurum est enim, ne te laboris tui non pœniteat, quum satis olei consumpseris. Vale.

Epistola XXVIII.

Vulgò dicitur, eos non facile emergere, quorum virtus paupertate caligat. Quod adeo verum est, ut paucis admodum pauperibus liceat opusculum gustare, domi

Non facile
emergunt
quorum vir-
tutibus ob-
stat Resan-
gusta domi

lescere, nisi vel utramque fortunæ maximam suæ-
runt, aut prodigiosum aliquid suâ comminiscantur
industriali. Cui infortunio supremum illud accedit
malum; quod ubique ferè gentium miseris illudant
solices, & scarabæos contemnant aquilæ. Neque ta-
men propterea melior tibi conditio desperanda est:
nam quamvis hoc seculo sufficiens virtuti merces
non exolvatur, neque tamen usque ad eò exulanti
literæ, quin quandoque Principibus placeant, & fa-
miliarefcant literati pinguioremque fortunam sibi
ipsi faciant. Quod si nihil melius tuis unquam votis
accesserit, adhuc futurum est, ut te studiorum tro-
rum non pœniteat: hoc saltem lusi feceris, quod
sciëntia, & multarum rerum cognitione à bruiis
differes. Vale.

Epistola XXIX.

NUnquam ferè ad me scribis, quin opinor
te impam roges, quid de stylo tuo mihi videatur:
sed sanè quid respondeam nihil dum certum habeo,
quod certum, & sui similem scribendi modum non
habeas. Nunc enim impensius te delectat Laconis-
mus: nunc variâ verborum suppellectile orationem
locupletas. Nihil tamen (ut verè dicam) adhuc re-
peri, quod abhorreat à castimonia lingue Romanæ,
neque est ullus, qui sermonis tui puritatem non de-
oscularetur, nisi quibusdam molestum & grave ef-
fer audire, quod pleraque triduo tibi fingas elabo-
rata, in quibus tamen temporis multum & opera
collocasti. Hâc ostentatione si careres, nihil daretur
tibi probro: ac dum ingenii gratiam studeas de-
mereri, otiosam lectorum in te garrulitatem exci-
tas, suscitâsque: & facis, ut immodicis nugis ob-
strepant arrogantia tua. Quare vide, nè dum tibi
places, multis displiceas. Vale.

Epistola

EPISTOLÆ.

19

Epistola XXX.

HAstenui aures tuas verbis onerare non destiti, ut & torpere desineres, & tandem aliquando ad virtutes expergisceris. Quod te facturum de-
jeraveras, si verus tibi condonaretur culpa. Con-
donata est, & puerilem stultitiam omnes conni-
vente oculo dissimulavimus: neque tamen expe-
rimur te factum aliquantulo meliorem. Si tui scele-
riste non pudeat, periculum est, nè ea mali subori-
atur consuetudo, cui, cum velis, moderi nequeas.
Interrupi interim negotia mea, ut honori tuo con-
sulerem, nec me quidem pigebit hoc fecisse, modo
resipiscas tandem, ac dementari desinas. Sin pergas
semper facere, ut cœpisti, finem faciam exhortatio-
nibus. Liberum tibi relinquetur, utram sequaris
viam, voluptatisne an virtutis. Denum si casu ali-
quo infortunium feras, aliorum esto iudicium, quis
fuerit in culpa. Vale.

Epistola XXXI.

Cum ea sere sit omnium natura, ut suarum po-
tius rerum quam alienarum satagant: adeo
tamen utilitas tua semper mihi fuit curæ, ut vix ef-
fluxerit momentum, quo me ceperit tui obli-
vicio. Quare non zgrec feras, aut ab amore tui me recess-
sisse arbitreris, si interim vitis tuis irascat. Recla-
mavi, fateor, iquod illiteratis quibusdam fabulis
tempus editereres. Sed hoc ipsum feci, ut aliud stu-
dium complectereris, undè plus frugis aliquantulo
referes. Et si non putarem tibi probarum in quæ
dico, sanè missum te facerem. Hoc unum tibi per-
suadeas, me tui semper studiosum fuisse, & qui te
ardentiùs amet, esse neminem: sed cum video fa-
mam tuam apud verbosas hominum linguas peri-
clitari, tacere nequeo: neque si vellem, permetteret
tuz laudis desiderium: quo, dispeream, si quid un-
quam ardentius cupiverim. Vale.

B 4

Epistola

Epistola XXXII.

Uatnor abhunc annos frequentius literis reser-
Quavimus, neq; tamen centiores sumus faci-
 rerum rarum. Quid sit in causa, conjectare non pos-
 sumus. Credibile non est, tantis te negotiis distric-
 tuisse, ut tanto tempore nullum omnino scribendi
 origi potueris tibi suffurari. Aut ergo nostrile
 cepit obliuio, aut negligentia culpa non caret.
 Quampridem enim te monuimus, ut non solum
 scriberes, sed ad nos ipse reuentereris, & matrem ci-
 pulo vicinam reuideres. Si venires, amici omnes
 quos longa tui fatigata expectatio, animi curas dis-
 cutescent, incolumitati tue gratularentur, obuiis te
 manibus exciperent, & longa salutarent praesentia.
 Meditare, quanto spectandi tui desiderio ardeant
 omnes. Nulla non hora de te loquimur, & vitam
 nobis acerbam putamus, quod tamdiu consuetudi-
 nis tue fructu careamus. Propterea si nos amas, se-
 nobis aliquantulum videndi tui copiam. Vale.

Epistola XXXIII.

*Gymnoso-
 phistarum
 consuetudo
 laudabilis.
 Amasis re-
 gis Aegypti
 probanda
 sanctio.*

Laudabilis mihi videtur Gymnosophistarum co-
 luerudo, apud quos pueris, qui nihil quondam
 nae frugis afferunt, cibis denegatur. Nec mirum
 probanda est Amasis regis Aegypti sanctio, qui es-
 sto iussit, ut singuli quotannis apud cuiusque pre-
 secturae praesidem ratiocinarentur, unde viverent,
 eisque mors inferretur, qui non facerent. Quod uir
 nam nostro quoque seculo observaretur! Non tot
 passim nequam, & nihili reperirentur nebulones,
 quos ubique serae gentium reperiuntur: quibus nul-
 lum est aliud negotium, quam ut prona & obed-
 entia ventri pecora toto die crapulari, aut aliena
 insidiari vitae. Quorum perditos mores quotiescum-
 que memoria repeto, videre videor desolatam &
 multis madentem lachrymis Iustitiam, quae
 Principum negligentiae irascatur, & Senatum iam

sepultum somno, aut conniventem arguat, et nisi obviâ ab omnibus properè carus, resistaturque pullulantibus abundè flagitiis, in tantum se propagabit iniquitas, ut nullus sit futurus virtuti locus. Actum erit de bonis moribus, exulabit probitas, & improbitati jus relinquetur sedendi in Orchestra. Proinde Corneli, siquidem me amas, (ut amas) cave ne eorum numero ascribaris, qui naturam sui partus poenitere faciunt, & antiquissimum illud chaos confusis adhuc elementis appetere. Da operam, ut cum parentes tui interrogabunt quid profereris, dignus reperiare qui vivas, & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neque illos bene de te meruisse. Vale.

Epistola XXXIII.

Naturâ ferè comparatum est, ut quo quisque majore sit doctrinâ, hoc & superbiat magis, & supercilium severius contrahat. Nec sanè mirû. Nam & volucris quo plures sunt plumæ, hoc sublimius in auras effervunt. Et pavones hoc sese mirantur magis, quo latius stabellum proferunt. Sed est hominum genus, qui cum sint elementarii, & bonas literas ne à limine quidem salutarint, se tamen omnium primos (si diis placet) haberi volunt; seruntque agrè, quòd non æstimentur pluris, & quòd quaquaversum transierint, transeuntibus non assurgatur. Cujusmodi erat nescio quis magistellus & grammaticus, qui, audiente nuper idiotarum & vularum turbâ, multis fabulis sic strepebat immodicè, ut importunis illis commentationibus populo esset admirationi, & magnam doctrinæ opinionem sibi mereretur. Huc ergo cum ejus videndi causâ certa im omnes convolarent, coepi protinus percontari, quid illud esset: Eodem omnes ore responderunt, alterû & mundo redditû Ciceronem. Tunc ego cum reliquis accessi ut percontarer, verum esset necne,

necne; quod de nebulone sibi persuaserat vulgus. Sed dii boni, quàm nihil inveni, cum accessi proximè! Vix orationem proferebat, in qua non retulerent barbarismi, quot distiones. Cùm ego nup̃ illis aliquandiu fatigatus pertædvissem, temperare mihi non potui, quin cum sua sede disturbarem: quod cùm fecissem, parùm absuit, quin delusa nugæ plebecula in me saxis irrueret: tot jam ille sonus vendiderat turbæ, tot beneficiis universum excauterat theatrum. Quod quotiescunque memoria repeto, non possum nostrò seculo non irasci, cui non sit aliud in doctorum literis discrimen. Vale.

Epistola XXXV.

PLerunque mihi doluit, quòd conveniendi mihi nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnopere spectantia. Paucis abhinc diebus pater audiuit te voluptatibus irretitum usque ad eò & illaquearum, ut jam virtutes omnes aspernatus fueris, ac æstima-veris nihili. Vale.

Epistola XXXVI.

Est genus hominum, quorum utilitati dum consulitur, se præbere gravantur dociles, ita ut videantur habere minus cerebri, quàm cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videntur unus ex iis, qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi noliunt. Novissimè cùm me consuleres, quem vitæ scopum arcum intenderes, verueram te, nè insectareris aulicos istos palpones, qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi, aureos montes pollicentur, & à tertio usque jugere manus porrigunt, his tamen sæpenumero fucum faciunt, à quibus amplissima acceperunt manera. Nescio quæ diluenda tua sceleris fiducia consilium mecum nauci feceris: hoc ipsum tamen est tibi max-

in malo futurum. Nescis quam austerum sit incul-
pare vivere, ubi probitas & virtus exulant? in aula
qui Arabicè olent, & in cure sunt purpurati, intus
ulceribus & leprâ scaten. Postremò videtûr a
virtute alienum, in multam noctem pergracari, in
alea pernoctare, & alieno obrui, nihil non inhone-
stû audire? Et ne multa, nihil est non probrosum. O-
porter in primis ab alterius jussu pendere. Religiosè
& ad anxietatem usque observandum est, non tan-
tûm quid verbis jubeat dominus, aut imperet: sed
quid nutu significet, aut digito crepet. Alienâ viven-
dum. quadrâ. Bullatis nugis aures sunt præbendæ:
unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil di-
cendum est, quod aures tyranni gravet. Si caleat,
æstuandum est; si frigeat, tremendum: & plerunq;
cûm diurnam servitutem serviveris, si in ipsius
iram impingas, ob rem nihili, ob floccos, ob vitio-
sam aulem te relegabit, perinde ac vilissimum Ca-
nopi vernam; nec primorum laborum stipendium
extorquere poteris. Jam pridem te hujus rei monue-
ram: ratamen verba mea nihili fecisti. Si tui infortu-
niâ fueris autor, æquanimitè feras: æquum est e-
nim ut faber quas fecit compedes, ipse gesser. Vale.

Epistola XXXVII.

Moris est mihi ubicunque locorum vixerim, e-
orum semper reminisci, quorum beneficio bo-
nè literè, injuriâ temporû priùs sepultæ, reviviscunt
paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum: nam
meâ quidem sententiâ non minoris (minoris autem
imò verò longè pleris) estimandi sunt, qui linguam
Latinam à morte vendicant, & pristinæ restituunt
dignitati, quàm qui civitatibus amplissimis jugum
servitutis excutiant, redditâ libertate. Sed est ho-
minum genus, qui cûm rudere magis quàm loqui
noverint, probis eruditorum votis & conatibus re-
mittantur, timentque ne optimæ se propagent disci-
plinæ.

*Quanti e-
stimandi
qui linguâ
Latinam
proprie
restituunt
dignitati,
disci-
plinæ.*

*Invehitur
in barba-
tes.*

plinz. In quos si reclamet aliquis, Deus bone, quibus verborum tonitribus fulminabunt, quot plaustra convitiis onusta revoment? Non tantum non assurgent autoribus renascentis eloquentiæ, sed facta velut conjuratione in eos certatim conferuntque dimicabunt; neque prius concutere parietes theatrorum, verbisque obtundere desistent, quam sui similes ad latrandum in laudabiles illos lingue Latine candidatos, & rediviæ eloquentiæ Camillos excitaverint. Diceret esse Gotthorum Vandalorumque reliquias, quæ in Romanam Rempublicam arma patate, refarcire, suisque barbarismis togatum sermonem corrumpere velint. Quare autem velint non video, nisi quod forte verentur, ut ne qui suis nugis idiotas prius eloserunt, & agrestibus imposuerunt ingeniis, redeunte Minervæ principatu ridiculi fiant, & ipsis etiam contemptibiles, quibus prius fuerant admirationi. Sed longè sua spe falluntur. Nam si suscitandæ semper eloquentiæ animum adiecerint eruditi, tantumque operæ, quantum jam ceperunt, barbaris huiusmodi remediis collocaverint, non est mihi dubium, quin pudore deteriti hoc genus Gotthi causa casuri, at arenâ cessuri sint, & ad extremum sese in pedes daturi. Quod si suis ineptiis contenti viverent, neque ceteros hominum eodem cuperent sordere luto, essent quidē ridendi, non tamen tanto odio habendi. Verum (quod omnium multo turpissimum) cum nullo non verbo solæcissent, indignanter ferunt, non omnes eadem infantia nilemque barbarismis juvenari & ineptire. Et (quod magis rideat) sacras literas eo esse lato arbitrantur, ut cum his stare nequeat regina rerum eloquentia: quasi Hieronymus, Ambrosius, Lactantius, Athanasius, & alii plus sexcenti barbaræ semper sint locuti, aut loquentiam cum Theologia non ita conjunxerint, ut nescias utri duarum

dentrum magis debeas. Quiescite, quiescite philosophastri, nostræ omnium aures vestris jam deliciis callent. Magno vobis malo futurum est, nisi à suscepto in literatas ligeras bello pedem retuleritis. Nam ut numerosas Xerxis copias paucissimæ Græcorum turmæ pepulerunt: irâ & pauculæ eruditorum centuriæ infinitas vestræ gentis Vandalicæ myriades nullo negotio, & victoria expugnabunt incrementa. Ridiculum est, quod publico exclamaris theatro, renasci hæreses, Antichristos surgere, fidem catholicam ruinam minari. Qui (malum) Religiohis hostes reviviscant? hinc, qui ex Græcis ad verbum docent Latina? Quicquid erat fides, quis eam commovir? Vos plebeculam in re nihili concitatis, ut eruditis terrori sitis: monstra consingitis, quæ nec fuerunt hactenus, nec posthac sunt futura: neque est quisquam, cui à satyris vestris securo esse liceat, quique loquacitatis vestræ retia possit declinare, cum audiente vetularum turbâ sermocinamini: cum verò ad ferendum Ocymum sitis nati, & major quædam maledicendi libertas vobis, quàm cæteris mortalium sit concessa. Quod si quisquam reluctari satagat, aut eadem tragulâ vos referire, tantisper illatrabitis dum rudi vulgo persuaseritis, eum vel cervicem matris rupisse, vel in patrios minxisse cineres. Et (quod peius odi) neminem putatis dignum, qui vestra vestigia (si diis placet) lambat & osculetur: quasi verò legitimi sitis naturæ filii, nos spurii tantum; aut sit aliquid in vobis doctrinæ, quod nemo quisquam sperare ardeat. Si eloquentiam creditis viliores, quàm cui vacari debeat respondebo, vos similes esse procis Penelopes, qui cum dominam assequi non possent, ad ancillas diverrebant. Vos quoque instrumatis vestræ conscientiæ deterriti, quoniam ad eloquentiam, ut ad solem nocturnam, caligatis, ad quæstiones quas Fabius Cætinus vocat, crocodilinosque divertis-

divertitis syllogismos. Quos tamen vestrum plerique inutiles fateantur; neminem tamen habendum in pretio putabitis, qui futilis hoc genus nugæ nesciverit. Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiae cristas retundite. Secus non deorunt, qui tãhri fastus pertæsi, acutas tibi sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi urbinam habere, (ut vos Machæram) doceant, resistentque non esse defendendam glandem, reperto jam tritico. Vale.

Epistola XXXVIII.

EGO cum rerum tuarum studiosus, tuique longè amantissimus semper fuerim, nec ullum obliquo hominis officium tuum in re prætermissem, speravi, imò verò, intrepidè mihi sæpenumero pollicitus sum, te mei perpetuò fore memorem; ac si quando novercantis fortunæ Boreas mihi insultaret, cum te fore, qui in accepti beneficii hostimentum primus adjutricem manum mihi porrigeres. Sed, dii boni, quàm longè mea me fefellit opinio, dum te mei memorem expectavi, qui tui demerueris; dum, inquam, te rebus meis adiutorem speravi, qui tuarum, plerisque mirantibus, imò verò illudentibus, nunquam satagas: quin omnia quæ multo parentum sudore tibi parata sunt, avidè consumas, & cum flagitiosis hominum corruptissimorum gregibus universum patrimonium stultissimè profundas; & quod longè deterius, & ab humanitate magis alienum videtur, patris defuncti obliviscare, cuius viventis labor tibi omnia peperit: qui te suavissimè educavit, effusus charitatis habenis amavit, ubique omnia, quæ ad bene & beatè vivendum pertinebant, ubertim sepius & ambabus suppeditavit manibus. Cui jam capulo instanti, & (quod dici solet) alterum pedem in cymba Charontis habentem, fidem dederas, te annuis parentalibus, ac sacrificiis

Deo

Deo immolaturum. Quinetiam dum mortui cada-
ver per sandapilarios afferretur, esulabas, vocifera-
baris & ad ravim usque clamitabas, ita ut pro eo vi-
rum pacisci velle videreris. Nunc autem, ubi fides
viventis præstita? ubi simulata pietas cadaveri ex-
hibita? O ingratus mentis juvenem! O perditissi-
mum adolescentem! Nihil sanè jam conqueror,
quòd mei dememineris, quem parentis cepit obli-
tio. Iam quoniam in nequitia tua ita occalluisti, ut
lapideam magis, quàm humanam videaris effigiem
indurus, pluribus te verbis hortari desistam. Vive ut
habet, egerisque ut volueris: profundas, perdas, pe-
res, nihil ad me futurum. Sciveris tamen ex Pitta-
ci sapientis dicto, tales te habiturum liberos, qua-
lem erga parentes te præfixeris. Vale.

Epistola XXXIX.

Politioresi literaturæ viri, multâque lectione ex-
erciti, qui de liberis educandis libros ediderunt,
bene & doctè mihi instituisse videntur, ut infantibus
adhuc vagientibus studiosæ adhiberentur nutri-
trices, quæ eos cibis mollioribus, utpote lacticiis,
suaviter pascere, nè si duriusculos ori tenero for-
tasse inculcassent, flaccidæ adhuc & bullâ fragilio-
res maxillæ, dentibus immunes non frangerent, aut
molliores pepone stomachi non decoquerent.
Cautè siquidem observant, renellum corpus vix
bene compactum, esculenti paulò asperioris non
esse capax. Hunc ritum, qui de erudiendis pueris
aliquid reposuere, iidem observari voluerunt, ut vi-
delicet rudibus crudisque ingeniis, quæ sunt veluti
tabula rasa, in qua nihil depictum est, præficerentur
viri moribus non minùs quàm doctrinâ conspicui:
qui nutricibus nihilo asperiores, ipsos primis litera-
rum eductis, utpote minutulis elementis imbuerent,
atque animum virtutibus perinde ac doctrinâ forma-
rent, excollerent: non ignorantes eos arduis oneri-
bus

bus non sufficere, quorum vires modicis etiam rebus succumberent: eos præterea maioribus disciplinis non esse idoneos, qui in ipso vestibulo deficerent. Cognitis demum elementis liminaribusque litterarum grammatices rudimenta studuerunt his inculcanda, quod facilius rationem grammaticam, licet conatu & cultu immunem, contexerent. Quod non facere jam probè scivissent orationibus, partim solutis, partim pedestribus, leporum & venustatis succo assatim delibutis, componendos voluerunt: ut simitacris instar simæ alienis inhærerent veligiis, quodque ab aliis factum inspicerent, ipsi facere, aut saltem æmulari à tergo & eminus conarentur. Hoc uno motus argumento, cum pridè hujus diei audissem, Petroni charissime, te ad artis dialecticæ studia remis velisque aspirare, non potui, ut utilitatis tuæ semper studiosus, quin id desiderium literæ conarer excutere; difficillimum factu suspicatus, te illius succos ebibere, qui aliarum artium parentis rivulos vix bene labellis primoribus degustaverint. Nec enim te latet, caduca & fragilia architectonum fore ædificia, quorum debile fundamentum extinguitur. Agendum ergò, priusquam immaturis condescendas affectibus, sagaci examine perpendas, quid tibi sit utile; neque quicquam pares extrahere, priusquam stabili sulcro illud solidaveris. Futurumque, dæbio procul expecta, te à cunctis artibus longè exaltaturum, si hanc à te floccifactam proscripteris, proscriptam floccifeceris. Cui enim, per Deos immortales, idoneos videberis disciplinx, si hanc (Grammarigen dico) ignores? Quid ad stomachum tuum faciet rivus, cujus sonus tibi odiosus fuerit? Eris Juris Civilis aut Canonici peritus, qui Latinarum dictionum sensus ignoraveris? Callebis physicas rationes, qui verborum crymologiam nesciveris? Extricabis difficiles sophismatum Megandrorum, qui

Grammaticam discere perutile.

qui apertissima quæq; explanare nequiveris? Scri-
 taberis coelestes, & astrissimas Astrologiæ, aut Theo-
 logiæ causas, qui quæ inhima sunt & pedibus tuis
 vicina contempleri nesciveris? Degustabis arborum,
 herbarum, unguentorum ac radicum succos,
 qui odiosa fuerit primarum literarum delibatio? Ali-
 quum morbos unguentis aut antidotis repelles, qui
 tuæ ignorantiz remedium adhibere neglexeris? De-
 clamabis in Senatu, aut ages in theatris, priusquam
 in schola loqui diceris? Aliisne persuaderis, qui,
 quæ tibi prævides utilia, suadere nequiveris? Per-
 pende, velim, & in memoriam aliquantisper revoca
 ex majorum annalibus, quàm frugifera, quàm in-
 cunda sit artium humanitatis lectio, cuius amoeni-
 tas, lepos, suavitas, Italos (à quorum scatebris lin-
 guæ Latinæ rorem primum constat emanasse) ir-
 resellexerit, ut parùm gravare viderint cæteras om-
 nes disciplinas à se rejci & eliminari, ut has obvi-
 uis amplecterentur, harum odorem assidue nari-
 bus olfacerent, saporem linguâ inexteplebili degu-
 starent, venustatem labellis artissime compactis
 deoscularentur. Quotusquisque enim Philosophus
 aut Sophistes in ipsis etiam Italiæ penetralibus
 comperitur? Quot illic Medicos, quot Astrologi
 petitos, quot Jurisconsultos invenies? Nullos sane,
 aut paucos: Contrà vero poetarum nominibus ci-
 vitatum compita ebulliunt. Rhetoribus ac deela-
 matoribus vix theatra sufficiunt. Grammaticos non
 capiunt scholæ. Historicorum verbis passim loco-
 rum compita fulminant. Novus quotidie Servius
 nodosus enodat. Novus assidue Valla muscosos e-
 mungit: & (ut semel dicam quod sentio) laudanda
 videtur Italorum Latini sermonis parentum con-
 stantia: qui (quod has artes cæteris jucundiores
 semper credidère) ab eorum castris nunquam defe-
 cerint. Legimus oratorum principem pro vestra jam

*Italica gra-
 tissima ar-
 tium hu-
 manitatis
 lectio.*

*itali ser-
 monis La-
 tini paren-
 tes.*

ætatē Tullium, Rhodiis præceptoribus sese rec-
quendum tradidisse: quin & easdem artes à præ-
Regibus tantopere exultas, ut liberos suos præ-
ceptorum ferulis ac flagris, perinde ac infirmæ sorti
aut conditionis peregrinæ puerulos, submitti vo-
luerint, ipsosque institutores amplissimis plerunque
muneribus cumulaverint. Sic Marcus Antonius Im-
perator Frontoni Philosopho, quem dicendi præ-
ceptorem habuerat, statuam crexit: Sic Scipio Afri-
canus Ennii statuam sepulchro suo imponi, sic Ar-
chelaus Euripidem sibi convivam adesse, sic Traja-
nus Romam ingrediens Dionem Præsum curru suo
donatum honorari, sic Ptolemæus Philopator tem-
plum Homero dedicari voluerunt: Sic denique (ut
à periphrastica ad domesticam transeamus historiam)
Clotharius Saragossillum ludimagistrum, quod
Dagoberi filii sui prædagogus esset, Ducatu Aqui-
tano donavit. Hæc & alia permulta, quæ adduci
possunt testimonia (ut opinor) sufficiunt, quæ artis
humanitatis attentius excolendas in animum (ut
lapideus fueris) inducant. Verbis tuis igitur re-
quiescas velim, qui nihil tibi non utile, non frugif-
erum consolam. Id ubi feceris, meo in te amoris, nec
infinitus propè fuerit, plurimum incrementi adjectum
periclitabere. Vale.

Epistola XL.

REm à me tibi frugiferam, nedum jucundam
semper factum iri opinatus, si, parentis instigante,
quod ad animi tui cultum & morum honestatem
pertineret, dictum tibi legendum ac pro suavissimo
delibandum esculento proponerem: statui apud me
brevissimis sæpuncmero codicillis (quoniam id cer-
am quoridiano penè convitio efflagitabas) quid tibi
laudi, quid utilitari futurum; contra, quid honori
tuo fuliginem & tenebras industurum sit, aperire:
quod certius meæ in te benevolentia, licet tibi non
unguiculis

*Clotharii
siberialis
in filii sui
prædagogum*

inguiculis notior sit, periculum adhuc facias. Recesse
 arem opere pretium videbor, si prius omnes in re
 tinorum favillas, funditis extinzero, quam te ad
 virtutis studium inflammare studeam: si, inquam,
 docti agricolæ instar, prius tribulos, solium, carduos,
 & unicas, radicibus extirpavero, quam purgetis-
 simum & purum tritici granum sulcis immitam.
 Inter cetera, quæ non mihi tuo magnopere officiant,
 primas sibi vendicare brieras: quam ideo primum
 eliminandam censeo, quod ea rationis usum homi-
 nibus exenterat, vitis omnibus incrementum præ-
 stet, virtutibus ortum & nutrimentum impediatur.
 Nec eo facilius eam claustris tui corporis interdi-
 cere speravi, imò & mihi sum pollicitus quod non
 ignores, vinolentiam tabificam multis venientem su-
 pple. Quis enim nescit florētissimis civitatibus &
 opulentissimis earundem incolis perniciosam & exis-
 talem fuisse? Quis nescit Trojam multis ante tem-
 poribus ineluctabilem, & Martis rabie indomabi-
 lem, sepultris vino Phrygibus captam fuisse? Quis
 ingentes Rutilorum copias à Niso & Euryalo præ-
 ter vindictam jugulatas? Romam à Brenno Seno-
 litum dūce obrutis Baccho civibus, incendio datam?
 Pulne & contagiosa summis etiam Principibus hæc
 temulentia? quæ antiochum magnū, hye-
 nerorū vigo & Venere contrita prostratus, Olo-
 fernes à Iudith muliere interemptus, Polyphemus
 ab Ulyssæ excecatus, Deiphobus à Menelao in-
 terfectus, Alexander ab Iola pincernâ veneno po-
 tatus, Cytharus filie incestu comraminatus, Bono-
 stus Imperator à Probo superatus ac suæ sibi laqueo
 jugulatus: Athamas, Learchi, Agave, Penthei, fi-
 liorum sanguine pollutus; Anacreon acinis uvæ
 passis suffocatus, Læcides Philosophus nimio hau-
 tu obrutus, Cynippis à Cyane, Aruncius à Me-
 dallina, filiabus scicili creduntur. Infinita prope

*Incommoda
 quanta ex
 vinolentia
 oriuntur.*

testimonia quæ inexhausto orationis stylo mihi sup-
pediantur, in medium evocarem, nisi hæc satis esse
arbitrarer, quæ vel temulentiam omnem tibi ad-
merceret, aut saltem aliquæ ex parte refrigerarent. Per-
pende, velim, & apud te sagaciùs paulo contem-
plate, quid inde veneni pullulet, quanta exu-
letur mephyris. Obrui vino sensus hominem gli-
bus somnolentiorum efficiunt, è gradu mentis deji-
cunt, & rectam tollunt de cardine mentem. Respicere
igitur, & ab hoc exitu veneni linguam revocare,
aut si factu tibi videatur difficile, eo prorsus abstinere,
quod tandem tanto periculo digeris, non saltem scytha-
ses, id est, Scytharum morem imitare, qui ne far-
meratissimum Acheloiæ populo nunquam diluunt,
quin (ut scribebat Andocydes Philosophus ad Alex-
andrum) memento cum vinum potas, sanguinem et
bibiturum: nam tunc homini venenum est, & cum
vinum hoc est, confide, quanta vini vis sit, ut veneni
sit venenum. Vale. Datum ex aedibus nostris, pridie
Kalendas Decembris.

Epistola XL.

Facile est in omnes nesci ignotos comites, ne-
que in liberos humanitas, & pareri colendissimæ,
quamvis præter hoc corpus, & quicquid in eo est,
tanta semper abs te acceperimus obsequia, plura
semper dicam appetere non erubescamus. Quæ
etiam quæ natura comparatum esse non ignoramus
ut (Auctor Virgilio) omnis in Aescanio thali
cura parentis. Contra verò liberos spes omnis
in parentibus, veluti nauis refugium in anchora
constituta permaneat. Aulaciores igitur paulo
his, quæ utiliora nobis fore conspiciamus, vel ob hoc
num facti sumus, quod pictorem in excolendis ma-
cini imaginibus, simulacris fictilibus, sensu & ma-
nâ vacuis, non auro, non argento, non de-
preciosissimis parere pigmentis conspiciamus.

idus igitur argumentum cum nobis visum sit, nec
 rem in excolendis suis animatis imaginibus de-
 bere facultatibus parere, intrepide quæ ad ingenii
 nostri, nedum corporis, cultum pertinent, exposci-
 mus, te nihil in his, quæ ad ornatum nostrum spe-
 rant, pictore tenaciorem expectantes. Ne autem
 statim te pendulam remoremur, lucidius quid ver-
 ba hæc nostra velint, aperiemus. Defecimus à primo
 præceptore, quem, dum rusticaremur, mensæ tuæ
 convivam adhibuisti: nunc sub alio militamus, pri-
 us itidem classis præfecto; qui discipulo, soluta
 partim orationis venustate, historiz partim noscu-
 ti expolire satagens, Fabium Quintilianum & Cæ-
 saris commentarios assumpsit legendos; nec tamen
 ad assumpsit, quin revocato calculo facilè recantet
 illos ad stomachum tuum & palatum magis faci-
 entes, eidem legendos injunxeris. Hos tamen præ-
 cunctis elegit, quod Quintilianum, licet mendosum
 & maculis scatentem, ab omnibus laudari; Cæsa-
 rem, ut historiz domesticæ scriptorem, à paucis,
 imò nullis reprobari videat. Ne autem à majorum
 vestigiis aberrare, & (quod triviali fertur adagio)
 cornicum oculos confingere & sexagenarios de
 ponte deicere videretur, sex novissimos *Æneidos* *Cornicum*
oculos con-
figere-
 Virgilianæ libros explanandos & ad finem (superis
 aridentibus) deducendos accepit: testatus Luca-
 num, Silium, & Sratium, ut *dariusculos*; Mantuan-
 i carmen, ut paulo flaccidius à plerisque non usque-
 quaque probari; unum Maronem heroici carminis
 scriptorem, ab omnibus nullo reclamante laudari,
 amari, deosculari. Nunc igitur, pater, æquissime per-
 pendas, videat tæne utilius, horum authorum lectio:
 quam si probaveris, da operam, ut condiscipulis
 proficientibus oscirantes non pigitemur, pigri non
 oseitemus, sed novis astutum codicibus, cæcros om-
 nes cursu & lectuene prævertamus. Vale.

Epistola XLII.

STomachum mihi aliquantisper movit, ac hilen
 excitavit multidica illa verborum tuorum lice-
 tia : quā me ut merulentum & viño marcentem,
 (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitatum
 severius incessivisti : movissēsque acerbis paulo
 nisi indubitatā fide mihi compertum esset, te non
 morbo animi, aut livoris stimulo distum id egisse ;
 quin potius ut me tibi jam pridem obnoxium, ac-
 pliori semper obsequio demerearis. Ego sanē in-
 cias neuriquam iero, mo præter modum vinolentie
 deditum fuisse ; ea tamen in re culpæ meæ veniam
 cō facilius me exoraturum spero, quod non ignoret,
 neminem tantæ esse probitatis hominem (suetis li-
 cēt diis ipsis proximus) cujus vita aliquantulis vitio-
 rum reatibus non obnubilatur. Aneam sua com-
 mendat pietas, dedecurat proditio. Alexandrum
 bellica virtus extollit, depimit ebrietas. Salomo-
 nis prudentiam quisque laudat, lasciviam nemo non
 vituperat. Neque tamen propterea licere mihi ex-
 stimo, scelcratis aliorum vestigiis impune ut adu-
 ream : verū id unum summopere abs te oratum
 vellem, ut convitiis aliquanto mitioribus me in-
 pares. Non sum pectoris adeo obtusi, ut verbis ho-
 manis non mollescam. Cæterum quoniam me
 poru nimio multis & immodicis sermonibus deter-
 ruisti, te deprecabundus postulo, ut prolixiore or-
 tionis stylo mihi adaperias & enarres, quid contra-
 ria ebrietati & crapulæ temperantiæ utilitatis asse-
 rat. Secus haud facile mihi persuasero, fugiendum
 esse prorsus vinolentiam : quam semper (abs te
 men verbis tuis contrā niti) non solum jucundam
 sed & utilem mortalibus existimavi : nec existimo
 vi tantum, sed ex receptæ fidei authoribus, in omni
 doctrina locum facile principem obtinentibus, col-
 legi, Ennius inprimis, Horatiano testimonio sp-
 cante

clner
 ad car
 ferit,
 quæ
 vinu
 Quo
 quor
 stiana
 tibi ac
 induc
 Vn
 Vi
 Fu
 Co
 Te
 Ag
 Se
 N
 neges
 me re
 re
 venit
 me ti
 putre
 nos v
 non f
 Vale
 Vix
 qu
 invin
 pistol
 ment
 ita se
 occo
 mani

clnere & calculum adjicere volens, mero despumans
 id carmen promptior exiit: quin & Cratinus as-
 serit, Nulla placere diu, nec vivere carmina posse,
 quæ scribuntur aquæ potioribus, Mnestheus quoque
 vinum animæ & corpori robur addere testatus est.
 Quod si horum testimonio, quod profani sortasse
 auctores tibi videantur, susque deque ruleris, Chri-
 stianæ religionis cultorem Baptistam Mantuanum
 tibi adjiciam, qui Faustum pastorem ira loquentem
 inducit.

*Ennius nisi
 potius car-
 mina scri-
 bere non
 solebat.*

Vina sibi mimant, animiq; doloribus obstant.

Vi nunc amicitia, vires ita corporis augent.

Funde iterum; potare semel, gustare secundus

Colluit os potus: calefacta refrigerat ora

Ternus: arma sibi bellumque indicare quartus

Aggreditur: quintus pugnat: victoria sexti est:

Septimus (Oenophili sensus est doctrina) triumphat.

Ne igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc de-
 neges: quin ubi crastina fulserit hora, epistolam ad
 me remittas quæl uctius omnia verbis complecta-
 re. Cæterum pridie hujus diei ad aures meas per-
 venit te libris affluere complusculis, quos ut mini-
 me tibi idoneos nunquam revolvas, sed in scriniis
 putrescere, cum blatis ac tincis rixari permittas:
 hos velim propere ad me curares deferendos, ne
 non sit, quo corporis & ingenii mei vires exerceam.
 Vale.

Epistola XLIII.

Vix satis (ut opinor) verbis exprimi posset, in
 quam profusum ac vehementem risum me vel
 invium traxerat novissima, quam ad me dedisti, e-
 pistola, notissimum equidem tuæ cæcitatæ argu-
 mentum præferens, longèque notius exhibitura, si
 ita semper cæcutire, hallucinari, ac desipiscere, ut
 occæpisti, pergas. Ego verbis quàm fieri potuit hu-
 manis satis, ut opinabar, studueram te à vinolentia

cæterisque permultis id genus flagitiis deterrence
quoddammodo scire, nullum ad virtutes, non eradi-
catis à stirpe vitiorum fomentis, aditum mortalibus
pater: mihi quæ adeo præter scrupulum pollicebar,
te in meam sententiam non pedibus modo, sed ma-
nibus quoque ac toto corpore descensurum. Verum
quis me ulcum & operam perdidisse non ferebitur
cum re ab his, quæ perniciofa fore tibi conjiciebam,
divertere studi, & ad ea quæ profutura opinabar,
hortatus sum: cui verbis meis, ut aliquantò asperiori-
bus, ac consilio importuno, parum fui: non acquie-
visse, nisi & reprobanda quorundam Epicureorum
testimonia ad vinolentiam tuam & erroris sulcimen-
tum adduceres: quasi verò delicti causam expur-
get erroris alieni testimonium, cæcisque visum te-
statur alienæ cæcitatis probatio. Sed Christianæ
Religionis cultor, Mantuanus vinolentiam proba-
vit, qui septimum etiam haustum non denegeret.
Perpende velim prius, quàm quicquam crudum &
impræmeditatum evomas, quemnam pastorem his
verbis inanibus effutientem induxerit; nonne
quæso, ut idiota & consilii prorsus immunem? quod
sciverit, quæ à iustis nihil præter aratram redo-
lentibus afferuntur, à sapientibus non pluris quam
ventris crepitem æstimari. Videberis igitur agresti
plus quam ingenio natus, si rustici perinde, ac gra-
vissimi Catonis, frontis rugosæ viri, probaveris di-
ctum: cò quoddammodo ad nequitiam ampliorem (quod
dici solet) fenestram tibi parefeceris. Quoniam
autem effragitas, ut amplioribus verbis tibi aperi-
am, quid contraria crapula, & corporum volup-
tibus, temperantia utilitatis aut laudis afferat; No-
tius id (ut opinor) tibi fuerit, si prius apud te medi-
teris, quid infamiz, quid probi, quid ignaviz affe-
rant turpissimæ ac mellitæ voluptates: quas (ut
ait Cicero) qui sequitur, nomine tantum homo, re
autem

EPISTOLÆ.

nem bellua dicendus est: cujus sit proprium cor-
 pori inservire, & his solum voluptatibus, quas tam è
 pascu, rum è ventris querit rebus. Turpissimum
 enim est genus hominum illorum, qui in ventrem
 projecti ac libidinem, veluti sues cœno volucantur.
 Nihil est ergò quòd ignores, hominem tantis laudi-
 bus ob temperantiam efferendum, quanto probro
 ob voluptates illas, quibus semper poenitentia sub-
 sequitur comes, deprimendum esse conspicias. Tem-
 perantiam (nisi cornea fibra aut jecur adamanti-
 num, roburque & æstriplex circa pectus fuerit) ut
 laudabilem probabis, si diligentius observes, quan-
 tam plerisque mortuorum celebratam, aut, ut ve-
 nis loquar, immortalitatem pepererit. Non igno-
 ras communi omnium suffragio perpetuo laudibus
 efferri Masinissam regem Numidarum, quòd cente-
 simum suæ ætatis annum agens, semel tantum in
 meridie cibum sumpserit; ut milites suos ad tempe-
 rantiam suo induceret exemplo. Romanorum hi-
 storis Curium cœlo tenus efferri conspicias, quòd
 olivæculis contentus viveret. Lyncurum nomne re-
 gem ubique gentium nominari, quòd abstemius vix-
 erit? Alios item propè ratiñiros per ora hominum
 volitare, quòd sibi hæc peste interdixerunt? Co-
 gant te igitur ad resipiscendum virtutis præmia,
 aut à flagitio deterreat scelerum opprobria. Non
 me præterit, difficile admodum esse, contemnere
 voluptatem jam nobis insitam, & quæ affectuum
 nostrorum semper sequatur comes. Possunt tamen
 sensum viriorum fomenta extinguere, quæ momento
 uno extirpari nequeunt. Sed de his nactenus. Ex-
 periveras nuper, ut libros, quos in sermo putre-
 scentes cum blattis thacisque rixari permittēbam,
 ad re-curarem perferendos. Curavi, quòd etiam,
 licet ab ostentatione procul posito, urites tamen
 tibi fore suspicabar. Ego ubi majorem paulò studiis
mcis

meis quietem impetravero, ad te majora dare con-
tui. Hos tu interim boni consulas. Vale.

Epistola XLIV.

Affiduis (ut accepi) lachrymulis faciem humi-
lias, curis edacibus nimum corrodis, verberibus crebris corpusculum diverberas, unguibus infamis faciem deformas, quoddam natum eximio literarum amore flagrantem, (cujus prima ætas iter ad ingenii lumen manifestum ostendebat) fatali jactulo percussam amiseris. Quod sanè audire, nedum perpeti, difficile admodum mihi visum est; pernamque absuit (ita me stimulabat novi doloris rabies) quin interdum vulneribus inhonestis me mordicus murilaverim: idque (ut opinor) fecissem, si muliebrem quandam ejulationem olim parentum & amicorum obsequiis interdictam, lege cautam fuisse, me monuisset Cicero. Ad id me urgebat indoles pueri eximia, mores probatissimi, & ingenii pudor. Verùm cum apud me sagaciùs paulò considerayi, stultum esse (ex Senecæ dicto) id timere, quod vitari nequeat; lacrymis temperavi: quod ut facias monitum te velim. Nosti certius quam ut moneri debeas, mortales omnes, etsi seriùs, morituros tamen. Parcarum ordo stat immobilis, factum inelutibile, immutabilis rerum dispositio. Surdas esse mortis aures, saxeam pectus, inevitabile telum conspicias. Nihil est ergò quoddam te diutius animi exercices; nihil, quoddam vehementiùs indoleas; nihil, quoddam ampliùs Deos & astra voces crudelia. Esset hercle, quoddam merito posses conqueri, si minus cum cæteris mortalium, quam cum nato tuo factum conspiceres. Esset, quoddam justè mortem ut injustam acculares. Verùm (ut ait Tragicus) est omnibus æqua, non superbificis regum divi iis magis, quam lacero mendicorum panno flectitur; nec frequentius casas & ruguria, quam turres & castra ingreditur.

*Stultum est
timere quod
vitari ne-
queat.*

& expugnat : nec magis Iro, quàm Cræso; Curio, quàm Augusto se præstitit inimicam. Non hanc fucatis declamationibus oratores, suavidiosis carminibus poete, promiscuis pharmacis aut unguentis medici myropole, teretibus lanceis equites, penatis missilibus strictisve mucronibus pedites, gemmatas coronas imperatores, non denique cuncti mortales rebus ullis mortem effugiunt, aut terrent : neque sanè honestius aut sublimius Regi, quàm pastori domicilium præparat.

*Quantum quisque sui metitur corporis umbra
Impendens terræ : majorem non parat urnam
Principibus, quam pauperibus rudibusque bubulcis.*

Quin & urbes fortissimis munitas propugnaculis, templa variis extructa marmoribus, aulas Attalicis decorata tapetibus funditus demolitur, evertit, dissipat. Cùm nihil igitur intactum relinquat, cui suæ acerbioris virus non propinet, quod non loquar : furorē moderatē, bilem cohibe. Erat (sateor) quem lugēs, facili natus Minervā, multaque jam lætione exercitatus : ita ut prospere cum Latinis actum esset ligeris, si supervixisset. Cui tamen fatalis necessitas ita exigat, ut unumquemque aliò migrare expediat, ejus transitum vultu sereno ac minimè supercilioso perferre debes : quinctiam felicem illum censere, quod nan̄ repentino (ut plerique à Plinio enumerati) obitu decesserit, sed dilutā, ac expurgatā longo examine conscientia : quanquam nihil (ut conjicio) severā dignum scuricā, brevibusque Gyaris & umbratam carcere dignum perperaverint. Quod si tantus animi tui dolor nullis verborum aggeribus queat mansuescere, alienæ saltem constantiæ exempla te moveant. Anaxagoræ in primis, qui, audita filii morte, nihil sibi no-

vum nunciari asscruit: quod ex se natum mortalem sciret. Pericles item, qui duobus filiis intra quadriduum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis moro, quam si fuisset dura filex, aut Marpesia cantes, concionatus est. *Æmilii Pauli & Xenophontis* postremo, quorum huic sacrificium agenti cum nunciatum esset, alterum ex filiis natu majorem in æcie cecidisse, coronam tantum deposuit: percundatus demum, quoniam modo cecidisset; ut audivit fortissimè pugnantem interiisse, depositam capiti coronam reposit, numina testatus, se ampliorem ex filii virtute voluptatem, quam ex morte amaritudinem sentire. Ille, dum quarto ante triumphum suum Macedonicum diè alterum filiorum amisset, alterum demum tertio post triumphum, iacturam illam æquo animo tulit. Id erat quod te monitum volebam, & à te precariò factum ex petebam. Vale.

Epistola XLV.

Sæpe & multum apud me dubitavi, liceret necne ad eos velut ad anchoram & asylum semper in adversis confugere, quorum suppetiis & patrociniis jam plerumque fuerimus adjuti; atque eò magis, quod beneficium qui dare nescit, (inquit Seneca) injuste petit; sitque ingratus, & minimè generosæ mentis accipere semper, largiri nunquam. Fecit ea res, ut novo emergente scrupulo, qui male me habet, consilii tui suppetias adhuc emendicare diutius & cunctanter erubuerim: cum jam tua beneficia in me tanta existerint, ut si vitam pro tua unius dignitate proflunderem, vix partem minimam viderer assecutus. Cum tamen monuit me Tullius, grati esse animi, ei multum velle debere, cui jam plurimum debeas; tantitamenque prudentis viri dicto audacior paulò factus, timorem exui: neque adhuc turpe existimavi, ad te veluti *Mecæna-*

tem

tem beneficium recurrete: qui si meritis tuis re-
spondere, aut gratiam referre nequeam, agere sal-
tem non desistam: cōsque imitabor mendicos, qui
cum acceperz stipis mutuum referre nequeunt,
benevola verborum actione rependunt. Is autem
scrupulus, qui me mordicitus vulnerat, nocturnum
somnia mihi adimit, severam faciem mihi exaspe-
rat, mēque propè dixerim de gradu dejicit, talis est,
insurgit in me rabiozæ loquacitatis, & contagiozæ
virulentiz clamorū quispiam detractor, ac pestifer
libitinarius, satyricis armatus aculeis telāque vipereo
sanguine tincta gerens. Cum nec verbis à me la-
sum, nec in iuriā affectum (testes verborum meorum
Deos invoco) putaverim; sed (quod nunquam sibi
persuasit) plenique mitis extulerim: præconiis,
meisq; rebus ac modicā supellectile, quantula-
cunque fuerit, si eguisset, tri voluerim: istamen,
ut noceant omnes, passim locorum, caninā utens fa-
cundia, nomini meo illudet, genuino dente me mor-
dicat, indelebile stigma mihi inurit. Hunc diceret
quotidie totum perlegere Archilochum. Quod sanè
perpetui, difficilius, ac molestum magis videtur, cum
quæ me accusavit culpa ipse yacem, finque eorum,
quæ mihi simpingit, minimè conscius. Si ullā ver-
borum petulantia à me præter hanc fuisset irritatus,
immerito sanè videret conqueri, Qui pateret telis
vulnera facta meis: Quum præsertim Lacedæmo-
niz Chilo præceperit, Proximo non malè dicas, si
non vis malè audire. Verùm (reperere cogit dolo-
ris rabies) nunquam usquam à me factum dissi-
mule existimo, quare ira in me stomachari, succense-
re, invehi, ac sevirere debeat. Id tolerandum vèctæ
fuerit, non satis scio, Tolerarem nisi tacendo culpam
præstare videret, nisi etiam ab hoc me diverteret
Publii mimographi poetæ verbum, scribentis, i Ve-
terem secundo injuriam invitas novam. Es igitur plus
quàm

quam dici queat, oratum velim ut ubi primum negotiis, quibus nunc districtus es, quietem impetueris, aliquam consilii tui scintillam mihi porrigas, quodque imponitur oneris, sponte suscipias; simul ut pleniore obsequio me tui amantissimum demeraris, simul ne id suffragii mihi denegans, sis id illi mei (quod alioqui fortasse perperam) tutus conscius. Vale. Valetudinem tuam cura diligenter, & me semper ama, ut semper fecisti. Datum ex tabulis nostris, quar. Non. Januarii.

Epistola XLVI.

SÆpe & multum dubitasse te asseris, esses necne, si quando sinister scrupulus animum tuum pressum vulneraret, ad me velut anchoram presidii cauli confugiturus. Miror sanè, unde perplexa ista fluctuatio, & anxietas tibi primum irrepserit, qui amicis jure omnia tibi polliceri debuisses, quæ tu corporis, aut ingenii mei vires non exuperant. Eset, quod cunctantius paulò hæsitares, si nulla in te quam amicum postulaveris, aut te repulsam apud me possum testareris, aut si in præstando vulneribus tuis medicamine, rardiusculum me aliquando amicum præstitissem. Verum (nisi fallor) cum me semper probasti, qui (ut Periclis verbum mihi vendicem) paratus sum me rebus tuis accommodare, etiam usque ad aras, quique conservandi tui causâ de via declinare cum Chilone non dubitârim. Dignissimum enim hoc munus inter nos. charitatis pignore te semper judicavi. Hæsitare igitur quiescas: monoe, tibi que persuadeas, me (ut cum Terentio loquar) pedibus manibusque omnia semper facturum, quæ rebus tuis consulam. Quod autem scribis malis nam quendam ac rabiosæ loquacitatis Zoilum me contagiosæ virulentie dicim quicquam ubi vis lo coram evomere, quem nec verbis à te tatum, nec injuriæ affectum putes, vis quid in ea te vile faciat

sentiam

sentiam, & tibi adaperiam: Socraticæ patientiæ tibi
 frontem bacchari cingas, incon-
 cussio vultu omnia patere, perpetere, & abstinere, &
 iurque verba non plus quam satuti ventris crepi-
 tus facias. Non ighoro, ideo durius hili tibi ac
 stomachum movisse, quod quorum te infimulat,
 minimè sis conscius. In hoc hercle notius argu-
 mentum fuerit tuæ sapientiæ, si tibi clamorosa com-
 minatione, verbisque iurgiosis ita oblatat, ita cor-
 ricatur, elinguem Scripæ ranam te præstiteris. *In Scripæ*
 Quid enim huic homini bombilio litem dissuadeas? *insula*
 Quid serpentiniæ linguæ venenum excludere sara-
 gas? Patere, patere, ac priusquam temerè quic-
 quam cruetes, Tiberii Cæsaris modestiam in me-
 moriam revoces, qui (ut testatur ille) post convi-
 tia malisq; rumores, ac famosa de se ac suis car-
 mina, firmus & pariens, dicere satishabuit. In ci-
 vitate libera, liberas esse linguas oportere. Ad id te
 omnia philosophorum apophthegmata ac sententiæ
 invitant: Cleobuli inprimis, cum cavillantibus
 non esse insanendum præcipientis. Quid, quæso, *Cleobuli*
 te lucri consecuturam speras, si cum iurgioso liti-
 ges, & (quod fertur) in puteo cum cane pugnes? *sententia.*
 Nihil sanè malè dicit, qui bene dicere non novit. *Adversus*
 Ejus igitur verba Zephyris committas. Clamores, ob-
 strepat, creper, increper, nihil est quod tibi dare que-
 litandum,
 at vitiosi pertuleris. Vale.

Epistola XLVII.

Magni (ut video) verba mea æstimasti, magni
 consilia fecisti, hominum stultissime: qui, quod
 tibi perniciosum semper fore prædicavi, excecatus,
 stultitæ tenebris involutus, perpetravisti. Parum
 tibi visum fuerat, juventutem innumeris propè fla-
 gitis contaminare, nisi & summam tuis miseriis im-
 positurus, uxorem duceres: quasi verò odiosa tibi
 fuerat libertas, infantium clamor jucundus, quasi
 multorum

multorum curam appetas, qui tui tantum vix cur-
 osus esse poteras. Quid dicet homo antiqua vir-
 te ac fide pater tuus, si resciverit, qui iam sacris
 studiis & cultui divino ab incunabilis te devoverat.
 Textor Deum atque hominum fidem, ad insaniam
 redigetur, vix erit sui compos, ita ardebit iracundia.
 Et cui dubium potest esse, quin, sicubi locorum
 repererit, quingentos protinus tibi infringat co-
 piam, aut cerebrum tibi diminuat, aut te verberibus
 caelum in pristinum dedat? Quibus autem verbis
 ambire furentem conabor? Quae prima exor-
 sumam? Quo assatu lenire studebo? Vociferabo
 tui scio, & me erroris tui conscium protinus ex-
 mabit, arguet, detestabitur. Cum enim interdum
 apud me juventutis tuae jugum libidinem, pro-
 gentiamque biliosus increparet, atque adeo execre-
 retur, ut penè in capillos tuos vellet involare: &
 apud eum te semper excusatum habui, dixique, ju-
 venile id esse vitium, ac primævis omnibus commune,
 quod crescentibus annis facile extirparetur: pro-
 misque perditos illos mores me tibi facile excusatu-
 rum. Dii boni, quid inquam dicet? Viri notum
 gravius excandescet? Utri durius convicium eve-
 met? Utrumque sanè (ut opinor) pari cultro di-
 cum putans, furis devovebit. Miserum me, qui
 agam? Hocceine etiam hominum perditissime
 cisse debueras, priusquam amicorum cuiquam verbum
 faceres? mihi saltem, qui te semper pari loco ha-
 bui, quo & parentem: cui nihil inquam tam ar-
 gum inus laruit, quod tibi adaperire dubitavim.
 Quid est quod in erroris tui sulcimentum adducas?
 Quod huic malo remedium invenies? Quid, cum
 coarguet, referes? Si, prius quam quicquam mol-
 reris, amicorum neminem consiliis tuis adhibere
 voluisti, cautiùs saltem præmeditari debuisses, quid
 oneris subibas, cui iugo cervicem inclinabas:

dico, q
 liceat.
 vas, ad
 lum tu
 posthac
 antehac
 no, coe
 potest
 prius a
 posthac
 inconsu
 Erit, p
 sentiã
 matrem
 risse.
 runt, i
 deierit
 curit
 omniu
 diviren
 si pan
 pro un
 pulch
 hyppe
 ille du
 videlic
 ducere
 scro p
 quam
 pinat
 Quid
 o
 clame
 Summ
 cida
 dico

dico, quod cum vel cornibus excutere placeat, non
 liceat. Id auribus tuis incutatum si profundius vol-
 uas, ademptam tibi libertatem comperies. Te so-
 lum tui curiosum prius esse oportebat: Uxor
 posthac, & liberorum cura erit habenda: In diem
 antehac vivebas: incepto vix prandiculo matu-
 rino, coenæ sequentis anxium te esse nunc expedit.
 potestis (quod dicitur) pedibus & in utramque
 prius aurem dormiebas: nocturnum somnum tibi
 posthac auferet domestica necessitas. O hominem
 inconsultum! & tribus Anticyris caput insanabile!
 Erit, polliceor, tempus, in quo stulticie tue pœni-
 tentiâ ductus, & unguibus faciem tibi deformes, &
 matrem cum te pepererit, abortivum malles pepe-
 risse. Quid quæso, si amicorum verba nequive-
 rant, suis aureis sententiis Philosophi ab hoc non
 deterruere? Quid, primum omnium tibi non suc-
 curit Alexandrides, qui dicebat, Diem nuptiarum
 omnium malorum initium? Nam aiebat, Si pauper
 divitem duxeris; dominam, non uxorem acceperis:
 si panperem, onus vitæ ferre non poteris, cum
 pro uno duos sis nutriturus: Si turpem, dolebis; si
 pulchram, habebis communem. Quid, inquam,
 Hypponastes & Cheimon non diverterunt? quors
 ille duos dixit uxoris dies dulcissimos: Nuptiarum
 videlicet & mortis: Hic satius uxorem efferte, quam
 ducere. Cæterum quoniam veteri fertur proverbio,
 scro Phryges sapere, tuo nunc infortunio sapias, &
 quam in te cudisti fabam perpetere. Quod tibi pro-
 pinasti venenum, bibe. Vale.

Epistola XLVIII.

Quid causæ est, quod novissimis tuis literis tan-
 to opere mihi succenseas, in me tam graviter ex-
 clames, tam acriter inveharis, tam furiose sævias?
 Summe incendiarius, pirata, sacrilegus, homi-
 cida? Nihil hercule (ut suspitor) peccavi, nihil

*Multis
 sunt ob-
 noxii curis
 quibus nup-
 serint mu-
 lieres. Ho-
 ratius.*

*Uxoris di-
 es duo dul-
 cissimi.*

commerui, nihil denique tanto dignum convicio
 perpetravi. At uxorem (dicis) parentibus, qui
 jam sacris mylenis ab incunabulis me devoverant,
 ignorantibus, aut invitis potius duxi. Quidni
 duxerim? Quis à prorogamia hominem diverte-
 ret, cum nec humanis, nec divinis legibus cautum
 ac vetitum fuisse unquam reperiatur? Tu sicubi
 legum, locorum, gentium, authorumve eminens-
 simorum contra factum probaveris, dignissimus
 censori velim, cujus in exitum & mortem non una
 parens simis, non serpens unus, non culcus unus:
 sed quicquid ab ingeniosis ad hominum tormentum
 & miseras tyrannis unquam repertum est. Vis me
 senio tenus (quæ miseræ est lassitudo) solitarium ac
 cœlibem consensescere? Vis brevissimam hanc vi-
 tam instar lacrymosi gutturis præterire? Frustra
 igitur moneat Tragicus, læti ut viveremus dum
 fata sinunt: cum præsertim propter cursu vitæ or-
 tato, plurisque die tota præcipitis decidat anni.
 At veterum quidem Philosophorum multos & ca-
 sià vivendum præcepisse, & ut præceperunt, vi-
 isse, facile concesserim: Non est tamen dissi-
 mulandum verè sapientes non tantum nuptias com-
 mendasse, sed ad eas quoque accessisse. Summi
 enim philosophi, Pythagoras, Socrates, Crates et
 ceteri, qui sine supellestili fuit, uxores duxerunt
 eisque cohabitaverunt: neque philosophiæ impedi-
 mento putaverunt. Quid enim (ut arguebant) ma-
 gis officium Philosophi, quam secundum naturam
 vivere? Quid autem magis secundum naturam
 vivere, quam uxorem ducere? Tute ipse nō
 stis, animal plenum rationis (quem hominem dicunt)
 sociale esse, atque ex philosophorum testi-
 monio societatis illius principium esse conjugium,
 sine quo neque civitas consistere, neque domus
 perfecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ ju-
 cunda

*Officium
 Philosophi.*

cunda
 utroque
 virus in
 sum æ
 statim
 men æ
 quare i
 debeat
 cum n
 plici
 Qui u
 terriā,
 nos qu
 Bubulo
 cœlibes
 Sed qu
 ret. C
 cipiet:
 xi ego
 sto ut
 erit, qu
 sibi uno
 trassent
 semper
 quam e
 lepratis
 ciam e
 mysteri
 nunqua
 cui soli
 sum est
 rem, cu
 liceat?
 stimulo
 difficile
 verit, q

cunda est animi requies) utrique curas admittit, in utroque amicitiam constat, ac, si quod acerbitatis virus in altero enascatur, partem alter exhibit. Non sum ætatum adeo imprudens, ut cui vel rejectis statim crepundiis, id licere contenderim: ubi tamen ætas firmitus aliquando maturaverit, non video, quare id commodè fieri non possit, aut si possit, non debeat, aut si debeat, cur mihi quoque non liceat, cum necessarium videatur matrimonium, ex triplici Lacedæmoniorum lege: Quarum primâ, Qui uxorem non duceret; secundâ, Qui tardius; terciâ, Qui non bene, damnabatur. Apud Romanos quoque Valerius Maximus, & Iulius Brutus Bona eorum qui ad senectutem
Bubuleus censores, bona eorum qui ad senectutem
celibes pervenerant, fisco adjudicasse creduntur. *senectutem calibes*
Sed qui deformem (inquis) duxerit molestum ferret. Qui divitem, non uxorem sed dominam accipiet: qui pulchram, tenebit communem. Duxi ego uxorem formâ liberali & vultu adeo modesto ut nihil supra: neque enim (spero) communis erit, quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam persuasit: sed eos qui aliquid perpetrassent, Perilli tauro, & Busridis arâ dignissimos semper assertit. Quid, quæso, melius facerem, quam quæ laborum partem sustineret, partem voluptatis & lætitiæ mecum ebiberet, reperirem, Faciam enim aliquid oportet: sacris me addicerem mysteriis, qui id utile fore ut crederem, adduci nunquam potui? Solus bellæ instar viverem, cui solitaria vitâ nihil unquam magis odiosum visum est? Fornicarer, aut adulteriis me contaminarem, cui aliter concupiscentiæ præter scelus parere liceat? Fornicatione & adulterio abstinerem, cui stimulo carnis reluctari, impossibile magis quam difficile existit? Cum igitur secus fieri nequiverit, quiescas porro moneo, ac desistas mihi velut

ignominiosum aliquid connubium obijcere. Ego tuâ & parentum operâ, quam si facti hujus pertas mihi denegaveritis, solus rerum mearum, utcumque potero, satagam, quando etiam id efficere, meâ propius quàm aliorum interest. Quòd si alidus corporis mei sudor minor fuerit quàm ut nostrum utrique victum conferre valeat: certum est domesticum potiùs manum ad stipem porrigere, quàm inodiâ misorè consumi. Vale, habes animi nuncia verba mei. Datum ex meo & sponsæ tugurio, Calen. Martii.

Epistola XLIX.

Hominum barbaris & incultis moribus praetorum compluscula belluarum propè feritatis exempla historiarum passim reperire est. Nec usquam tamen annalium legisse aut vidisse tam lapideæ cervicis, tam agrestium natum ingenio quinquam memini, quem pepone molliorem, & oleo tranquilliorè non redderent, meæ vitia tua detestantis inelamationes; quæ te cordiculus non solum non pupugère, sed nè in cure quidem titillârunt. Quod me animi suspensum ita reddidit, ut quotiescunque rei hujus in mentem venit, (venit autem per singulas horarum minutas) mihi vix ipse temperarem, quin vitæ longioris pertasus, novum ali-quod & inauditum mortis genus misero mihi comminiscar, quo possim invisam quam primum abruptum lueem. Fecissemque jampridem, nisi ferreum hunc animi tui rigorem humanissimis verbis sensim excuti posse mihi persuasissem. Quis enim perferat probris alienis se infamem fieri? At peccatorum flagitia sæpenumerò parentibus impinguntur: quòd hanc peccandi occasionem, mollèmq; educationem (quæ omnes corporis & animi nervos frangit)

frangit) liberis illis videantur indulgisse. Videbo
 igitur meâ sordidiâ, aut formandâ tui negligentia,
 ad nequitiam fenestram tibi patefecisse: atque
 cum nihil aliud perpetravero, quam quod talem
 genuerim, magnam tamen reipublice injuriam vi-
 debor intulisse: quasi verò omnem operam, cu-
 ram, industriam, diligentiam denique omnem, ut
 te quàm optimis firmiter institutis, non adhibu-
 erim. Quando enim quæso, rerum tuarum negli-
 gens visus sum? Quando tardus aut fugiens labo-
 ris ejus, præsertim quem tibi usui forte credidi? non-
 ne à puero parvulum eduxi? nonne pecuniarum,
 aliarumque rerum tibi utilium affarim semper mi-
 nitravi? nonne sub præceptoribus Latinas literas
 haud incuriosè doctis, quos intra privatos patietes
 non modico retinui stipendio, etudiendum curavi?
 Abundè lignorum, si quando vehemens esset frigo-
 rum intemperies, præbui: mundius ceteris fratri-
 bus vestivi. Sperabam itaque his in te meritis, te,
 quoquò terrarum misissem, iturum, nihil eorum,
 quæ præcipissem, moro à cervice detrectaturum,
 sed pedibus manibûsque in meam sententiam de-
 scensurum. Neque tamen te pudet, hominum tur-
 pissime, ea facere, quæ & me ad insaniam redactu-
 ra, & te (ne dubitaveris) aliquando ad furcas &
 scalas Gemonias ductura sint. Nam si facidiûs ali-
 qua ex his, quæ infinita sunt, verbis complecti li-
 ceat, quænam scelerum species reperiri queat, quæ te
 non inquinaveris? quis in tota Gallia sicarius, quis
 ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos,
 quis aleo, qui se tecum familiarissimè vixisse non
 fateatur? Taceo pueritiam tuam, quam deliciis
 solvisti; verba impudica nè Alexandrinis quidem
 permittenda deliciis in ore tuo frequentia, alia i-
 tem gravissima, quæ ab omnibus perpetrasse uri-
 nam talis diceret: quæ tametsi dicta pendenda
 sunt,

*Natus fini-
stris avi-
bus.*

*Jecur arde-
re ira secca.*

sunt, fecisse tamen te non puduit. Acciverunt me ad coenam nudiusquartus amicorum non nulli, ubi cum in tui mentionem mutuis incidissemus colloquiis, coepit quidam immodicus alioqui virtutum mearum aestimator, me finistris avibus natum praedicare, qui filium genuissem effigie tenuis hominem, spurcissimis autem moribus porco simillimum, cui jucundius sit in coeno & stercore volutari, quam aqua purissima dilui. Nec desuere, qui te ipsum, perinde ac spurium, semine meo genitum inficias irent, qui virtutum mearum ne minimam quidem referres scintillam, nec mea te monentis verba pluris quam minutulos lanarum floccos aestimares. O quantâ, quæso, quâque acutâ doloris cuspide pectus meum tunc perfoctum fuisse existimas? O quantâ irâ sic ut jecur arsisse opinaris? Vidisses (irâ me dii ament) effusos oculis meis lachrymarum rivulos ubertim erumpere. Vidisses capillos ventris diffusos extrahi. Dixisses aut me dentium stridorem perpeti, aut quibusdam numinum intemperis morbôve comitali miserrimè agitarum distorqueri: ita me stimulabat rabies, ita comprimebat dolor. Quem dum, qui aderant, verbis lenire (frustrâ tamen) conarentur, aggravescerebat irâ, ut perendie viderer moriturus. Diî boni, si te talem futurum sperâssem, te hercle (ut opinor) natricis ab ubere raptum feris devorandum objecissem. Idque in rem utrique fuisset: vitiis saltem caruisses, ego miseriis istis, quas perditissimi tui mores glomeratim mihi congerunt. Tu ob scelorum ignominiam, ego ob eam (quam præbuisse decet) peccandi occasionem, despectui & ludibrio non haberemur. Mirabar, mirabar quod tui videntis copiam neque nobis neque amicorum cuiquam jam pridem fecisses. Tu enim turpissimæ vitæ conscius reformidabas, ne nostris omnium clamoribus

ribus (u-
riam tibi
inopes
rim, qu-
quodan-
quales
gaciore
cûm ad
virtutis
juvenu
moder-
dere q

Jan-
ci fa-
nem a-
te. N-
sis na-
câ ca-
ri. A-
te lit-
Nisi
& p-
datu
furi-
rum

ribus (ut criminosi est) arguereris. Timebas licentiam tibi adimi, & jugum ferile imponi. Quam inopes mentis meo unius periculo, eos prædicaverim, qui dum ætas, meritis, magister prohibent, quodam velut præfugio putant sibi conciperem, quales sint futuri juvenum mores; his nihilo sagaciores, qui ab unguibus leonem judicant! Tu cum adhuc puerulus esses, eminentissimum futuræ virtutis lumen præ te ferebas, omnesque (ut eos juvenum, qui verecundi sunt, laudare mos est) modestissimum te prædicabant: nec erat qui spem de te quàm optimam non conciperet. Sed,

*Heu hominum ignaræ mentes, ignaræ futuri
Pectora! dum validos ætas tibi contulit annos;
Virtutum radiis scelerum præferre tenebras
Cæpisti, & misera præfugia fallere turba.*

Jam ut aliquando verbis istis, nihil apud te futuri facturis, nullum (ut scio) pondus habiturus, finem adjiciam: ad ea quæ nunc dicam aures adverte. Non, si (ut cum Terentio loquar) ex capite meo sis natus: idem ut aiunt Minervam esse ex Iove, eâ causâ magis patiar flagitiis tuis, me infantem fieri. Aut igitur vitam in melius commutes, aut de te literam longam facturum, jugulum pares faquebo. Nisi enim te respuisse audiero, ego velut spurium, & puerum me patre minimè dignum, te exheredatam, brevibus Gyatis, perpetuis tenebris aut furcis potius devovebo. Vale, & verborum meorum (si sapias) noli dememinisse,

Epistola L.

Vix audeo hercle postulare, ut verbis meis fidem adhibeas: non quòd commentitia quædam aut hyperbolica scripturus sim, sed quòd factu difficillima fortasse viderentur; nisi sincerâ fide tibi persuadores, eum me esse, quem amicorum absentia non minùs torqueat & exulceret, quàm delectet præsentia & enutriet. Postulabo tamen (scio) multa intempestivè & illepidè meo more dicturus: sed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & indulgeat humanitas. Jam primùm omnium latere te nolui, ex eo quo Lutetianas mythologias, vilioresque istas (quibus impallescimus) nanzias, reliquisti, Aureliamque profectus es, ut, ibidem in meliores disciplinas, & magis quæstuosas te totum impenetrares, animum meum tui absentis desiderio ita intabuisse, ita somnolentis quibusdam cogitationibus emarcuisse, ut Socratis non longè absumilis viderer, qui stare solitus dicitur percinaci statum perdius atque perniox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientem inconnivens, immobilis iisdem in vestigiis, ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus. Dixisses me instar Niobes in lapidem obriguisse, aut prætigiis quibusdam, larvisque bustuariis stupefactum obmutuisse. Quineriam agelastus, ac velut irrisibilis lapis factus sum. Testes collegæ nostri, qui abiatenuatam prorsus faciem, & ossa ipsa cute tenus protruberantia contuentur, morbo & eo quidem acerbior, ac diuturno me laborasse conjeçant: qui tamen mutæ nostræ benevolentie certiores fiunt, id cui causa mihi contigisse non ambigunt; ægrum propterea solantur, aut saltem solari contendunt, causam nullum esse tam pertinax & indissolubile amico-

*Quæ hic
scribuntur
de Socrate
ex Au. Gel-
lio excerpta
sunt.*

rum

rum contrubernum, quod aliquando alio istuc, alio illuc profecturis, separari non oporteat. Vellem nihilominus à diis immortalibus ita comparatum fuisse, ut mori tecum mihi licuisset, quocum tam benevolè vivere, quid vivere? imò joculari semper & otari licuerat. Sed ô fortuna (exclamat Plautus) ut nunquam es perpetuò bona! Eo me amico privari oportuit, quocum omnia, ut tecum liberè loqui poteram, qui dolorum meorum partem ebibebat, sine quo jucundum nihil mihi videbatur, qui acerbicatis meæ virus utcumque pestilens inexhaustâ verberum magniloquentiâ repellebat, facundo tibicini perfimilis, quem scire & modulatè abhiberetur viperarum moribus mederi, testis est Theophrastus ille Gellianus? Quæ omnia qui adulandi studio à me dicta suspicaretur, is hercle tibi non minùs quàm mihi esset injurius; me videlicet parasti similem existimans; te Thrasoni Terentiano acrius popularibus gaudenti comparans, qui inadulabilis, & iudicii tui non prodigus: quique pal-
Palpam
obtrudere.
 pum obtrudere, si lenocinium esset, cautè novisti. Stultum esset & inconsultè factum, hoc astu ad tibi congratulandum velle irrepere, quem nuda & insu-
 cata delectat veritas, quèmq; (ut cum Aulo Gellio loquar) hominem esse novi scientiâ nihil de verbis laborante. Et si autem cæ animi ægritudine semper fuerim, scribendi tamen cupido mihi nunquam defuit, neque enim deesse permisisset insopitatus inter nos amicitie recordatio, quæ audacem suggererat animum & hortabatur: licet timidiusculum faceret imperitia; eoque audacior fiebam, quo opinarer styli meum insulsum & rusticum, solacisissq; (ut tecum & cum Gellio loquar) ubi vis scarentem, non multum ab eorum abhorre facundia, qui vel Cæsareo, vel Pontificio juri vacarent: non quòd eis linguæ cultum dero-
 gem,

gem, sed quod mihi dicendi peritiam vindicare no-
lim. At ubi reddita est nobis a Trismegisto tuo ve-
rè (ut opinor) leguleio epistola, Dii boni, quan-
tum stupui, quantum inquam, mihi admiratori
attulit rei novitas, qui bellè in animum meum in-
duseram, sermonis cultum non magis cum legum
studio conjunctum esse, quàm maturam cum insti-
tia prudentiam! Putabam ego philonomos om-
nes barbarè, aut sarem non multum lepidè loqui
plerosque non Latinæ linguæ insitiâ, sed osten-
dendæ doctrinæ tædio aut odio potius. Video ta-
men, si modo tui similes multi comperiantur, perit-
tiam & facundiam cum legibus aded conjunctam
esse, ut difficillimum sit judicare, magisne legibus
artes humanitaris, an attribus i pñis leges debeant.
Qua in te maximum mihi stuporem attulisti, quod
eas contempnui, nedum derelictui habèas, sine qui-
bus leges ipsæ vel sanè rudentibus Arcadiæ pecu-
riis displiceant, aut sylvestribus rusticis notescant
facillimè. Gaudeo tamen quicquid dicas, earum
amœnitate & succo te oblectari, quarum studio
cuncta tibi interdixisti. Dii faciant ut eo semper a-
nimo, etsi dissimules, perdures, ut Palatinam me-
phirim, & caufidicorum istic latrantium barbarien-
tæ eruditione simul & doctrina venustes, & Buda-
um, quem doctissimum esse vel frequentibus cupul-
que testimoniis, & inter Luterianos velut mon-
strum prius invisum, nemo inficias ire audeat, om-
ni modo infesteris doctrinæ: eosque aliquando ci-
stiges patronos ineptientes, qui nullum utriusque
sermonem aprum existimant, nisi eum qui inor-
natus sit maximè: quasi verò ex industria barbarè
loquantur, quos Latinè loqui verat imperitia.
Quod autem multis verbis artes nostras despici
visus es, te sanè scelicem prædico cui tandem ab-
quando ex his garrientibus disciplinis, nihil homi-

præter p
pedem re
in his co
Phthiri
collegiales e
nos impend
malibus p
antes, &
repentes,
Vos (absit
paleis u
borum & a
tum con
præsent
disciplinaru
prospicient
nil mirum f
erefti, for
verò velut
furgere nu
mus: non
trum: Un
curius ego
si modò pa
ampliori in
fere: etsi
allegui po
bus afferat
oportet.
ginam feci
paucis re
leas: si pr
primis nu
quam qu
mala vale
tratus ince

præter pauperiem comparantibus, emergere,
 pedem revocare licuit: Nos autem malè seria-
 in his consensimus, ac penè Pherecydis in-
 Phthiriasi, & morbo Syllano inter pediculos
 collegiales emarcemus, & tabe letarâ consumimur.
 Nos impendiò loquaciores, theorematibus tantum
 puerilibusque commentationibus dila-
 rantes, & captionum Grammaticarum laqueis
 reptantes, stipulas & calmos steriles colligimus:
 Vos (absit verbis meis invidia) grana relictis inani-
 bus paleis ubertim metitis. Nos (ut verè dicis) ver-
 borum & argutiarum fuligine obcæcati, præsentia
 tantum conspicimus, futurorum immemores. Vos
 & præsentium & futurorum solliciti posthabitis
 disciplinarum nihil crumenæ profutarum studiis,
 prospicienter vobis & rei publicæ consulitis. Quare
 nil mirum si ad magistratus amplioresque dignitates
 erecti, fortunam vestro temperetis arbitrio; nos
 verò veluti pulli involucre & implumes, è nido *Enido sur-*
 surgere nunquam possumus. Sed quid aliud facia- *gere.*
 mus? non cuivis homini contingit adire Corin-
 thum. Unum est, quod me solatur maximè. Se-
 curius ego me infamâ conditione visurum spero,
 si modò paupertate meâ fuero contentus, quàm si
 ampliori inhians me semper animi excruciarî mi-
 sere: etsi hoc eorum sit dictum, qui cum nihil
 assequi possunt desperantes, suis se contentos re-
 bus asserunt: quod quidem velint, nolint, faciant
 oportet. Ceterum nè in re nihili utramque pa-
 ginam fecisse videar, conditionis meæ certiorém
 paucis te velim scire, ut mihi si sinistra sit, condo-
 leas: si prospera, congratulere. Discipulorum in-
 primis numerus in eodem statu permanet, præter-
 quam quod uno Florido imminutus est, qui patrem
 mala valetudine laborantem visurus abiit, ut vel a-
 tratus interfis exequiis, vel convalescentem lætus
 videat

*Constantia
lorica.*

*Multa ca-
dunt inter
calicem su-
premaque
labra.*

vident : venturus sit necne, later. Neque sanè
tūm laboro : eam enim à discessu tuo constanter
loricam indui, ut jam frivolis id genus rebus
tristari non decreverim. Ego prospere valco.
verò me semper malè habuit; quòd absentiae
impatientissimus fuerim; dolorem tamen
leniit prospera tua (quam ex literis cognovi)
ditio. Nihil illuc novi agitur. In regum sesto
aut quatuor tantum collegia mimos & comedias
recitare, & eas quidem satyricis immunes ar-
leis : timuit enim capiti suo unusquisque, quom-
dam periculo factus cautior, qui (quòd regie
jestari & muliebri perduelles stigma inossisse)
catenati ad regem non tam ducti, quam trahi sunt.
Magister Durandus, cui doleo, adhuc in vinculis
est: dolorem tamen sperato reginae adventu, ubi
se liberum fore confidit, solatur. Fatis (ut multi
plerumque cadunt inter calicem supremæque labra)
concesserunt magister Joannes Tylli, olim Nave-
rici templi sacellanus, & N. hic Lutetiae, Nive-
nenis ille : misceatur utriusque Dominus. Salu-
tavi omnes quos literis tuis salutandos iusseras, qui
te pariter resalutant. Superest etiam, ut verbis ut-
cunque fieri poterit humanis, dominos meos de-
moncurianos (quorum ego obsequiis ad aras usque
sum paratissimus) meo nomine salute dones; item
M. Xantonensem & utrumque Garsonerum; item
magistros, & (quos omisisse fuisset incivilis & rustici
planè hominis) discipulos nostros, Rutiliū Pro-
dianum & Mirandulanum, ingenuos adolescentes
mei (ut opinor) amantissimos, quibus quoque
amore respondeo. His plurimum gratulor, gratia
laboreque quamdiū vixero, quòd (ut scribis) con-
tentiosam quadam emulatione studio avidissime
cumbant, sintque ut meorum & tuorum, ita & alio-
diorum ingenii sectatores, & solertes firmi. Spero
rem

em nostram
prudencia
illimè gub
ne non hab
ma, & con
non parcas
que tui al
phage, & i
sermonis,
que debite
iculo non
seram: Ca
vestra & e
luis, frequ
immedica
am jam pr
non calca

N Udine
quart
nostrati
ego lecti
lum, no
mi mod
autem r
latibi ac
Quod r
quazaru
epistolæ
aperire
cete pu
tem, e
tempo
Consu

am nostram publicam tuâ & eorum doctrinâ ac prudentia tandem maximè auctum iri, & prudentissimè gubernatum; Dii faciant, ut ea res falsum me non habeat. Siquid est, quod mea ars istæ in qua, & eorum causa efficere valeat, aut patrocinari, non parcas laboribus. Invenies me non segnem, neque tui absenris immemorem. Vale tu Nomophage, & illi Nomophili, & excusatum habero, ut sermonis, ita et formandorum compingendorumque debitè elementorum inscitiam. Datum ex cubiculo nostro 18. Cal. Feb. Unum est quod omiseram: Cavere quæso, mei animuli, nè ingeniola vestra & corpuscula tantis laboribus, aut pervigiliis, frequentiorique studio ita fatigetur, ut propterea immedicabilem morbum incurratis. Id dico, quoniam jam pridem conpertum est, vos in hac refrænis, non calcaribus indigere. Vale.

Epistola L L.

Nudius tertius, horâ post meridiem circiter quartâ, eas ego suscepi literas, quas tabellario nostrati pridie Cal. Octob. ad me dederas: quibus ego lectis, notissimum prudentiæ tuæ feci periculum, notius longè facturus, si in ea perliteris animi modestia, quam hactenus tibi vendicâsti. His autem me consulebas, sub cujus præceptoris ferula tibi ad doctrinam comparandam esset militandum. Quod etsi inquisitiùs, exactiùs, ac magis sollicitè quæsitum, reposceret iudicium, coactus sum hæc epistolâ, raptim & tumultuariè scriptâ, tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi, idque facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat, tempore, sibi propere redeundum esse testabatur. Consulerem imprimis, ut cum præceptorem tibi eligeres,

*Præceptor
quis eligendus:*

eligeres, cuius virtus non minus animū excolere, quam doctrina ingenium vegetaret. Nam si studium (ut cum Fabio loquar) scholam profuturam, moribus autem nocivam constaret, porior mihi bene vivere, quam vel optime dicendi videretur. Est Iudi-magistrorum genus, qui rudimenta illa (sine quibus quicquid superextruxeris commet) neglectui habent, & fastidiunt, quod ab omni ostentatione aliena sint, ea tamen maxime curant, quæ Kenodoxian, id est, vanam gloriam afferant. Sub his te mereri nolim: tum quod plura in fronte promittant, quam præstent in recessa: tum quod impendit loquaciores, ac nugacibus quibusdam naniis dilatantes, pueris fumos vendentes nihil doctrinæ eorundem animis suggerant & inculcent: sed inani verborum & argutiarum fuligine perbellè deludant: ita ut cum quinquennio eosdem habuerint discipulos, abecedarios, & primorum elementorum ignaros, si interroges, comperias: quod quàm molestum sit parentibus, qui pecunias non modicas his nutriendis profuderunt, quàm perniciosum illis ipsis, qui illic pueritiam in nugis contriverunt, dictu esset difficile. Huiusmodi præceptores verbis interdum piperatis strepunt, præ se ceteros rudes esse, & agrestes prædicant, inanes jactant glorias, ac falsam scientiæ persuasivam sibi induunt, dignosque penè dixerim se iudicant, quibus vicatim assurgant omnes: Verùm si propius confideres quid utilitatis habeat eorum doctrina, nihil sanè reperiēs, quod vel fracta nuce tibi putes emendum. Horum igitur scholis tibi maxime interdicas: præstabilis sapientiæ virum elige, cuius sanctitas teneriores puerorum animos ab injuria custodiat, ferociore à licentia gravitas deterreat. Hæc si feceris, nec te sub eo meruisse, nec consiliis nostris acquievisse poenituerit. Vale.

Datum

Datum ex
remb.

Vltam me
verim, n
veas qui nu
me prætern
crimen, qu
vivare non l
tus pertzede
aperire cor
perdicibus,
lis, ferina,
eleulenti
bitem Cleo
& erimum
polis pen
crum & p
minis viri
larum est
citharistæ
tunculis
divorum
niz surre
formi co
bant. Ve
titillarum
voluptat
dum visi
dam, un
tediosa
mosthe
corpor
ribus tu

Datum ex ædibus nostris, 16. Calendis No-
vemb.

Epistola XII.

Vitam meam nec unius assis æstimandam puta-
verim, nisi te rebus meis ac saluti totum devo-
tas qui nullum amantissimi hominis officium in-
me prætermiseris: imminet enim capiti meo dis-
crimen, quod nisi tuo unius patrocinio ac presidio
vivere non liceat. Nè autem verbis meis defatiga-
tus pertædeas, rem omnem tibi à principio stricim
aperire constitui. Celebratur nuper convivium,
perdicibus, phasianis, coturnicibus, pavis, lepuseu-
lis, ferina, tantisque aliis omne id genus deliciis &
esculentis superfluenens, ut hujus respectu memora-
bilem Cleopatraz cœnam sordere dixisses. Aderat
& enim nectar, quod jam in subterraneis ano-
polis penè emarcuerat. Huic ergo interfui; affu-
erunt & plerique multi nostrates non obscuri no-
minis viri. Saturis jam omnibus, ubi depositz epu-
larum reliquiæ, coeperunt protinus (ut moris est)
citharistæ & tibicines peramphus instrepere can-
tunculis, atque omnium ita aures delinire, ut jam
divorum, nedum regum, felicitati inviderent. Na-
mque surrexerunt, histriones, lunambuli, qui multi-
formi corporum volutatione plurimum oblecta-
bant. Venerunt interdum qui prurientium animos
titillarunt. Aderat (ut semel finiam) omne genus
voluptatis, grataque omnia & jucunda supra mo-
dum visa sunt, præterquam quod comatoli cu pſa-
dam, uno digito caput scalpentis, mollicies pletisq;
tædiosa satis visa est. Erat enim, qualem fuisse De-
mosthenem scribit Gellius, vestitu certoque cultu
corporis nitido, venusto, nimisque accurato, tala-
ribus tuniculis more Lydi cauponantis circûspecte
&

& compositè induebatur. Erant ejus manus impetuosae & gestuosae: ita ut Dionysius taticulae cognomento dignus cum Horrenio diceretur. Quum igitur id omnibus molestum conspicerem, nullum tamen esse, quae ejus rei tantum verbis auderet exprimere, justâ oburgatione superfluentem tantis rebus hominem incessanter quodagrè ferens animo, colaphum mihi protinus impexit; ego contra gladio vaginâ excerpto hominem cordiculis vulneravi; quo facto, salutem mihi fugâ querere coactus sum. Vivâtque adhuc an mortuus sit, nescio. Querunt me satellites ad furcâ, ut sicubi locorum me repererint, de me propediactum sit. Venio igitur te oraturus, ut vel me de mi tuae oculus, aut saltem visum tibi, si isthac transierint, inficiaris. Iniquum est, fateor, mendacium perpetrare: Parva tamen (inquiunt Theophrastus, Gellianus & Livius) vel turpitudine, vel infamia subeunda est, si ea re magna utilitas amico queri potest. Et Chilo sapiens conservandi amici causa de via declinavit; Falsum enim consilium pro ejus salute dedit. Pericles quoque rogatus, ut pro amico falsum dejeraret, Opus est (respondit) me amico commodare, sed usque ad aras. Hunc igitur precibus meis locum relinquo velim. Tantum enim me tibi debere fatebor, quantum patri, si tuo unius praesidio periculum hoc effugero. Vale.

Epistola LIII.

Demosthenes Graecorum eloquentissimus, apud Philippum regem Amyntae filium verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiustertius mihi contigisset, dum me colloquio tuo dignatus es,

es, nisi su-
excussisset
elles, & in
facilitatem
dissimos, &
um primu
virtutis non
pliori laude
factus tibi
honorum c
insolens:
res comper
ur à teneri
ri, qui ubi
tur pristina
biant, eos
liarissimè
virtutes. or
les, qui l
ubi tamen
tam flagiti
mortem n
non culcu
moribus q
teat; quie
plioribus
emplo con
ubertim n
omittam
tum non
tyronem
e quercub
is dignau
semel & i
quam de
teri posse
es,

es, nisi stuporem hunc explorata mihi jampridem
excussisset humanitas tua : nam cum parvulus
esses, & in re literariâ militares, tantam morum
facilitatem præ te tulisti, tantam in omnes abje-
ctissimos, & gregarios inopes benignitatem, ut jam
tum primum, qui spem de te quàm optimam futuræ
virtutis non ceperit, fuerit nemo. Quo mihi am-
pliori laude cumulandus videris, qui provectior
factus tibi semper constiteris, neque amplissimis
honorum culminibus evaseris arrogantior aut magis
insolens : quod qui faciant, albis sanè corvis rario-
res comperiuntur. Vsu enim venire conspiciamus,
ut à teneris annis permulti dociles videantur pue-
ri, qui ubi collum jugo subtraxerunt, tandem ve-
lut pristinæ conditionis immemores, statim super-
biant, eosque aspernentur, quibuscum pueri fami-
liarissimè vixerunt; quoddque multò deterius est,
virtutes omnes abrogent : Neroni hercle perfimi-
les, qui licet ephebus optimæ videretur indolis,
ubi tamen virum egit, tand. tamque probrosis vi-
tam flagitiis commaculavit, ut ejus in exitium &
mortem non una parari simia, non serpens unus,
non culeus unus debuerit. Quod genus hominum
moribus quantum tibi interdixeris, vel cæco appa-
reat; quiquanto provectiores annos attingis, am-
plioribus animum virtutibus exoneres. Nam (ut ex-
emplo contengus unico, reliqua innumera, quæ sese
ubertim mihi offerunt, & ingenium penè obruunt,
omittam) quis mansueti ac modesti hominis fa-
ctum non judicet, quodd me in ludæ (quem prius
tyronem agnoveris) abjectissimum homuncionem,
è quercubus (ut dicitur) & saxis natum, vixque sa-
tis dignum, qui pedum tuorum vestigia deosculer,
semel & iterum in familiam tuam evocaveris, nun-
quam de te bene meritum ? Quid enim bene me-
reti posset is cui nihil est, de eo cui nihil deesset ?

Quid si ullo genere obsequii laceffitus fuisses? Quid
 divide est sanè te magis paupertatis meæ & laborum
 misereri, quàm operâ & famulatio indigere.
 Nunc te parafiti instar verbis titillantibus aurem
 tibi demulcere, aut caput blandiendo confricare
 deat, ea nunc primum literis aperiam, quæ muneribus
 revelare colloquio tua deterruit majestas : ubi heri
 me tecum loquentem timidiusculum vidisses, con-
 cessisti (quæ tua fuit humanitas) ut id scriptis fa-
 cerem. Faciam igitur. Percunctatus es me, vellent
 necne à regendis puerorum gregibus abstinere
 quæ instinc domum tuam migrare. Nullo heri
 consensere : consenui tamen hætenus, expectans
 quò instinc evocarer, ac de me bene mererer, non
 doctrinæ meæ (quæ nulla est gratia : sed pau-
 pertatis (quæ magna est) intuitu. Hanc spem sug-
 gerebant plerique quibus non usquequaque finis-
 tre provisum est. Nam, ut cæteros omittam,
 præceptor meus doctissimus, D. Magister Ioannes
 Clavimontius, qui rotam aliquam diu in se volve-
 vit, familiæ domini Laudunensis adscriptus est.
 Alii etiam permulti, quorum nominibus parco, ne
 quis me oculis obliquis alienam prosperitatem li-
 mare dicat, fortunam satis pinguem sibi fecerunt.
 Eandem ego aleam diutius expecto, nullius tamen
 quantumcunque etiam opulenti, domum intra-
 turus, quem imperitiæ ac moris non commo-
 nucri. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me
 evocare, id jam primum omnium non ignores ve-
 lim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ,
 quod tibi usui, vel honori esse possit. Si quod ta-
 men sit in hac re ministerium, non negligens tibi
 polliceor, & sicut vires suppedirabunt) frequens,
 atque laboriosum : nam nullum aliud officii genus
 ab ipsa infantia exercui, in quo operam tibi possem
 promittere : quam si pollicerer, & te tuâ spe fallere

rem, & n
 me & hi
 bus liber
 esculenti
 velim, a
 Præterea
 (ut in ada
 mam. Si
 ter, quæ
 necessaria
 & sordida
 stimentis
 non versu
 menda a
 tumcunq
 cum, & c
 & venust
 immodic
 præterea
 bus nutri
 secessum
 dem aliq
 tibi liber
 tumultua
 ta discurs
 Hæc om
 dentiùs,
 ubi fuer
 tigiſſe. C
 me intro
 Postulare
 nisi jam
 præditur
 volentes
 hi condo
 quæ si di

rem, & me mendacii convincerem. Noveris ad hæc me & his moribus præditum, ut olusculis agrestibus liber malim victitare, quàm servus lautissimis esculentis. Quocirca tibi soli & uni obnoxius esse velim, ac subiectus, omnibus tamen obsequiosus. Præterea nudus sum tanquam ex matre, vixque (ut in adagio dicitur) obolum habeo unde restim emam. Si tecum fuero, omnia mihi suppedites oportet, quæ ad honestè vivendum videbuntur utilia & necessaria: & quoniam ex famulorum immunditia, & sorditate, domini plerunque arguitur inopia, vestimentis (ut clericum decet) honestis indui peto, non versicoloribus, aut histrionicis: quæ si meo emenda arbitrio voles committere, stipendo quantumcunque modico mihi opus est. Scio te munificum, & qui famulos tersè, neque tamen compositè & venustè nimis indutos malis, quàm crumenam immodicis auri ponderibus tumentem. Equum præterea velim suis ephippiis ornatum, tuis sumptibus nutritum: & quoniam, teste Ovidio, Carmina secessum scribentis & otia quarunt, vellem ut tandem aliquem locum mihi designares, ubi Musus at tibi liberius vacarem. Impossibile est enim, quæ tumultuario sunt studio, ac frequentibus interrupta discursionibus, multum esse decocta ac eliminata. Hæc omnia etsi studiosè appetam, nihil tamen ardentius, & obnixè magis tua benevolentia: quàm ubi fuero consequutus, digito cælum videbor attingisse. Quæ omnia eò ardentius tibi aperui, quo me intrepidum in his detegendis prius esse iussisti. Postularem, si me susciperes, ut non citò desereres: nisi jam diu mihi compertum esset, eâ te constantiâ præditum, ut quos tecum evocaveris, nunquam nisi volentes deseras. Perpendes igitur, si adhuc hoc mihi condonare libet, placeat necne hæc tibi conditio: quæ si displiceat, fortunæ adhuc prioris contentus

vivam: ferreus tamen sim utcumque contigerit; lapsus deus, si nunquam tantæ tuæ humanitatis fuero oblitus, Vale.

Epistola LIV.

Vix licet per otium in mense semel tantum forari, tot meæ cervici incumbunt negotia, tot ultro citroque curis agitor. Sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi aliquod meloci recipere, ubi fatigatum labore spiritum revocem, & hujus seculi vanitates & miserias considerem, quod nudius tertius feci. Sed ubi satis apud me sagaci velut trutinâ perpendi, nihil in toto mundo reperi, quod suos non pariat manes. Reges venenum reformidant; Primates ad ampliora semper obrepunt; Senatores sunt avari, & lucri cupidi: nunquam securè degunt milites; mors propriis instat, quàm vita: in perpetuis vivunt miseriis agricolæ. Nè multa, nihil est, quod suos non pariat manes, quòdque non sit calamitatibus obnoxium. Quocirca si me consulas quid in hac re sis factururus, te monebo, ut posthabito omni diutino studio exitum vitæ perpendas. Nam aperte constat, nihil hâc vitâ esse fragilius: prudenter igitur feceris si tuæ salutis invigiles. Vale.

Epistola LV.

Nihil pejùs odi, quàm istos hypocritas & philosophastros, qui in opinionem sanctitatis venientes, Catonianam severitatem capillis supercilii brevioribus paulatim promittunt. Expertus loquor, multos reperias verborum tenus Zetos, qui multa de virtutibus publico theatro exclament, qui quæ omnia vitio dent, aut digna putent incendio: ipsi tamen sunt pellaces vulgæ nequiores. Volo, si religionem

religionem
re, & infi
talis fias,
succensere
nomini tu
quod dica
rè omnia,
audias) a
tres modi
tantum fo
danculum

Nesci
Nesci
aut excog
futurum.
tuam. O
rum fate
nocerem.
fecisti. N
vertas: n
nomini m
seculi age
meis paul
nia ad vo
meis, atq
ties à me
trahero v
à me sper

religionem

religionem imitari decreveris, ut sis aperto pectore, & infucatis moribus. In primis da operam, tu talis fias, qualis cupis videri. Non est quod in me succensere debeas, sed potius ames, quod nullam nomini tuo maculam inuri permittam : insuper quod dicas te velle amicum habere, quocum libere omnia, ut tecum, audeas loqui ; Nullum (si me audias) amicum tibi comparabis, nisi prius cum eo tres modios salis comederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam amici, qui tamen dançulùm serunt insidias. Vale.

Epistola LVI.

Nescio quid sit in causa, quamobrem mihi succenseas : nihil enim me puto fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detrimento sit futurum. Culpavi, fateor, nonnunquam ignaviam tuam. Observavi quibuscum versabaris, tuarum rerum satagi : sed alioversum hoc feci, quam ut tibi nocerem. Tute olim tui in te amoris periculum fecisti. Nisi velis in tua vitia reclamari, aliò te divertas : nam quamdiu simul vivemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam : mihi etiam, si secus agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & bene tibi vertet : omnia ad votum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adedò omnibus domesticis rebus. Hau-ries à me, velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrahere velis, ut genialibus tibi indulgeas, nullum à me speres auxilium. Vale.

Epistola LVII.

MOneo teplerunque tuæ utilitatis, & ab omni
 lcommatam injuria nomen tuum vindicare
 satago: sed dum aliquantisper mihi tecum loqui li-
 cet, aliò divagaris, & (ut dicitur) extra meum sei-
 monem tuæ peregrinantur aures. Non admodum
 habebis in pretio, si eo quæ cœpisti pede semper
 perrexeris. Vt enim vicatim compitatumque eos ju-
 venum prædicant omnes, qui rectè consulentibus
 dociles se præbere non ingravantur: ità & maxime
 probro datur his, qui amicorum consiliis aures oc-
 cludunt, aut prudentum exhortationes nihili pe-
 nitus ducunt. Et cum unusquisque sibi persuaserat,
 te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram,
 te nihil d. trectaturum, quod suavissem. At (ut vi-
 deo) si rosas loquerer, verba mea nihili quidem
 duceres. Nescio quid sit in causa, quæ mobrem id ip-
 sum facias. Tantisper enim dum tuâ consuetudine
 mihi trui licuit, intimum te semper habui: sed (ut
 conjicio) illud ipsum est. Nemo non novit arduum
 esse, hominem naturâ districtum corrigere. Nequi-
 tiæ tuæ diuturnum indormivisti somnum, & in pec-
 tus semper obduruisti: quare difficillimum est, te
 novâ pelle iudvere. Vale.

Epistola LVIII.

*Amasis in-
 stitutum.*

*Gymnoso-
 phistarum
 mos.*

I Audabile fuit Amasis Ægypti regis institutum
 qui lege sanxit, ut singuli quotannis apud co-
 jusque præfecturæ præsidem confiterentur unde vi-
 verent: quod qui non facerent, extremum illis sup-
 plicium esset pæna. Cui sanctissimæ legi com-
 mis propemodum videtur Gymnosophistarum mos,
 apud quos impransî abibant, qui nullum diurni la-
 boris fructum parentibus afferebant. Et apud He-
 leares Hispaniæ insulas, puer antiquitus cibum à ma-
 tre non capiebat, nisi quid, eâ monstrante, saginatus

percuttisse
 nonam, n
 est vitâ, q
 omibus e
 ut nihil pe
 guntur on
 Sol & lun
 bi cedunt.
 Venti suas
 mobili. S
 mittunt.
 jisdem rel
 non ejicie
 tempore,
 mole. A
 ferendo p
 induunt.
 laurus &
 corna: ne
 pibus cel
 dus minu
 vinearum
 tate rerun
 sibi comm
 to fœnor
 nem, hor
 tes, ervu
 legumina
 annus ipse
 forem co
 Quis vid
 calore,
 nivibus
 menses in
 dit ordin
 & insti, u

percuttisse

perculsisset. Nam ut in Olympia non meretur coronam, nisi qui legitimè certaverit; ita nec dignus est vitâ, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ita vel deo placuit, vel naturæ, ut nihil penitus torperet in otio. Cælum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu se volvit. Sol & luna alternatim suos motus peragunt, & sibi cedunt. Hæc noctem illuminat, ille diei præest. Venti suas tenent regiones, unde flatu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis tranquillum, isdem reflantibus agitur, & suos pisces nunquam non ejicit. Terra sterilis & infœcunda hyberno tempore, vernis & æstivis frugibus otium pensat hyemale. Arbores ac plantæ & tempus aptum fructui ferendo persentiscunt, egerunt botros, & virorem induunt. Ilices & quercus concipiunt glandes, laurus & oliva baccas, corylus nuces, mespylus corna; nec aculeatis quidem dumis, spinis & vepribus cessatio est; nam & rhamnum, & alios fructus minutissimos pariunt. Sed observemus nobiles vinearum gemmas. Consideremus quantâ fidelitate rerum omnium mater & parens Terra semen sibi commissum regerat, refundat, rependat: quanto fœnore agricolam suum ditet, triticum, sili-ginem, hordeum, avenam, milium, fabas, pisa, lentes, ervum, lupinam, & alia id genus frumenta & legumina cumulatissimo proventu generans. Quid annus ipse quem rerum nostrarum, & vitæ dimensorem cognoscimus, quando à sua desit natura? Quis vidit ver sine violis, æstatem sine grânis & calore, sine pomis autumnum, hyemem absque nivibus & pruinis? Nonne succedentes seratim menses in suis officiis manent? Quis inversum vi-

*De quatuor
anni tempo-
ribus.*

Quod si hæc omnia naturæ legibus
& institutis parent, ut suos semper emittant sœ-

ne pudeat hominem solum, quem tamen præcise
 omnibus creaturis dii voluerunt, quiescere, solum
 putrescere in otio, solum sine fruge consenescere,
 effectam solum ætatem præterire, solum sine ulla
 vitæ ornamento emori. Quis hoc probaret, nisi
 desit oculus, nisi qui cucurbitas lippit, & inops est
 rationis: cum bruta ipsa ceterique animantia, quibus
 desit ratio, ratiocinentur, unde vivant, & quan-
 tulumcunque laboris sui testimonium nobis omni-
 bus videndum proponant? Alia hominibus pro-
 fant, sibi que charum, & nobis utilem proferunt pa-
 rum: paucissima admodum reperiuntur sterilia, &
 quæ nihil omnino in publicum afferant emolumenti.
 Siquis in equatilibus fidem requirat, & exem-
 plum; parit Balæna, partumque lacte nutrit; ova
 gignit Cephalus: Delphini egerunt foetus, quot
 foemina uberibus & lacte pascit copioso: Agunt
 vere conjugia, pariunt catulos æstivo tempore. E-
 chini ferunt ova: Hippocampus contra canis rabi-
 osum morsum prodest. Sed ad hominis usum non ni-
 hil operantur. Nec minor est in avibus sedulitas:
 Aquila pullos probat ad solem; qui eum sustine-
 re nequeant, ut degeneres repellit: columbi bina
 ova pariunt, masculum primum, secundum foemi-
 nam; concipiunt diebus quadragenis: Galli lon-
 ga edunt ova, rotunda foemina; nunciant lucem, &
 pigros ad laborem excitant: Pavones incubant
 ovis duodecim: hirundo quinque pullos parit, quos
 magna pascit æquitate, incipiens ab eo qui maxi-
 mus est natu, & ita in ceteris ortus habens ratio-
 nem. Usque ad cetera descendam animantia. Tan-
 ri laborem juvant mortalium, & agricolæ sunt, a-
 rantque terram, ex qua fruges demotimus: Oves
 suis lanis nos induunt, lacte vagientes pascunt in-
 fantulos: Apes nobis mellificant: Sues se saginant
 ad esum nostrum: Canes pro foribus nostris excu-
 bant,

Galli pi-
 gros exci-
 tant.

bant, greg-
 Feles cubi-
 camfero,
 non exerce-
 giat. Qu-
 niam) fac-
 à brutis, c-
 nobilitate
 num illum
 ne linea.
 pigro & i-
 daver in s-
 poma pe-
 horti suo-
 flores:
 bores tu-
 nondum
 brii quo-
 mur des-
 omnium
 norantia:
 ad aratri
 v mere-
 tandem
 domesti-
 sam M-
 trocine
 damus
 rum vi-
 inter
 lingua
 ubi sup-
 lati pr-
 teriqu-
 archa-
 mus;

bant,

pant, greges à lupis, domus à latronibus tutantur:
 Feles cubicula purgant muribus. Dum oculos cir-
 cumfero, passim nihil invenio, quod in re aliqua
 non exerceat naturam, nihil quod otium non retu-
 giat. Quid ergo (ut ad institutum aliquando deve-
 niam) faciendum nobis putamus? Volumus vinci
 à brutis, quæ ratione, animâ, dignitate, formâ, &
 nobilitate præcellimus? Imitemur potius Plinio-
 num illum Apellem, qui nullum diem ducebat si-
 ne linea. Caveamus nè similes illi videamur vernæ
 pigro & ignavo, qui ruri degebat, ut mortuum ca-
 daver in sepulchris. Revolutus est annus, arbores sua
 poma pepererunt: Ceres agricolæ votis respondi-
 t: horti suos carbunculos, suas violas, suos dederunt
 flores: racemis suis rubuerunt vineæ, pomis ar-
 bores tumuerunt. Soli supersumus, qui annuam
 nondum frugem protulimus. Reminiscamur oppo-
 brii quod paritura est nobis ignavia, si convincamur
 desidiz. Reminiscamur jacturæ, quæ nostris
 omnium cervicibus impendet, si convincamur ig-
 norantiæ, expergiscamur, socii, surgamus ab otio,
 ad aratrum convolemus, ad burim, ad ligones, ad
 vmeres; latremus in aula cervinam pellem, ut
 tandem in sylvis militemus. Declamemus inter
 domesticos & privatos parietes, ut in Senatu cau-
 sam M. Jonis agamus, relegemus Catilinam, pa-
 trocinemur Cluentio, puillis obsequamur, explo-
 damus oppressores, consulamus patriæ, & tyranno-
 rum vim reprimamus. Probemus balbutiem linguæ
 inter paucos, probemus ingenii vires, purgemus
 linguæ vetiliginem, priusquam eò veniendum sit,
 ubi superciliosi sedent consules, naivi tribuni, ocu-
 lati prætores, acuti causidici, quæstores vassii, cæ-
 terique emunctæ naris homines. Ecce gymnasi-
 archa aures arrigit: in expectando est quid dica-
 mus; paratus est excipere, quod offeremus; paratus
 audire

*Nulla dies
 sine linea.*

audire, quod recitabimus; nec favorem aut patrocinium nobis excusat modestus comes, & ingeniosus hypodidasclus: cæteri insuper doctrinâ & moribus clarissimi præceptores nostri advertunt favorem, vultum pollicentur, & ridibundis oculis benevolentiam: neque porro nobis verendum est, nè si quid ornatè parùm aut inconcinne protulerimus, id ipsum protinus crispâ nare subsannent, & averterentur. Non estis doctissimi viri ætatem adco im prudentes, ut non cognoscatis facile cum Marco Fabio, suam esse studiis infantiam. Fortissimus quisque edidit aliquando vagitum; & qui coram principibus aut senatoribus magnâ sui gloriâ in omnium admirationem causas oraverunt, prius tamen fuerunt rudes & alphabetarii. Vultis exigere ab adolescentulo, quod parentem eloquentiæ Ciceronem deceat? Vultis sarcinam dare infantulo, cui Demosthenes succumbat? Habenda est ætatum ratio. Non habet senectus vires juventutis, sed nec juvenus consilium senectutis & eloquentiam. Vale.

Epistola LIX.

Satis certâsti pater, satis militiam secutus es: tempus est ut conquiescas & ferieris: tempus est ut subtrahas te periculo, & solitâ professioneti bi interdicas: tempus, inquam, ut jam doneris ruede, & imiteris Horatianum illum Vejanium, qui armis ad Herculis postem fixis, domi sese continebat, nè in arenam denuò traheretur. Non est tibi formidandum ne non habeas unde vivas. Tu non es ut plerique gregarii milites, quibus cum stipendia detrahuntur, tenuissimè vivunt, & (ut est in adagio) digito plerunque salinum terebrant. Patri tuo (quod Diis habeo gratiam) abundè est auri & argenti. Parentes tui omnes habent affatim divitiarum.

rum. Prop
mum, ut
responde

D Olu
leru
qui quoti
compitor
sapiat) a
faciat: n
vertice c
ribus. Sc
gas, aut
gravetur
chas & t
lodicibu
præserti
stimulo
ret rati
recipit,
so suspe

R E
sum in
duruer
cida T
rant o
comm
admir
nisi E
tarum
enim
præte
adole
adhu

rum. Propterea, si me amas (ut amas) revertere domum, ut & tranquillius vivas, & votis amicorum respondeas. Vale.

Epistola LX.

DOluit mihi, quod nostrates aliqui nuper retulerunt, esse scilicet nesciis quem nebulonem, qui quotidie me mordet, & famam meam passim compitorum vellicat. Eum quæso moneas, ut (si sapiat) aliò suas convertat satyras, et me missum faciat: nam si cerebrum mihi moverit, ego illum à vertice capitis ad plantam pedis suis pingam coloribus. Scio non esse sapientis juveniles curare nugas, aut anserum moveri strepitu. Quis tamen non graveetur istum foriolum (qui adhuc quotidie brachias & femoralia percat, & calcitras omnes cum lodicibus stercoreat) sic unicuique obstrepere, nullâ præsertim lacessitum injuriâ, nullo everberatnm stimulo? Hoc ego sùsque dèque ferrem si postularet ratio. Verùm quoniam fama nec etiam ludum recipit, malo meis ut oppedat naribus, quàm me naso suspendat, aut posticis eludat cachinnis. Vale.

Epistola LXI.

REm novam & auribus tuis non priùs auditam afferro, Marce Tulli: Scribit Fabius, eos fractum iri potiùs, quàm posse corrigi, qui in pejus obdurerunt. Tortellius tamen ille, ille inquam homicida Tortellius, in quo futuram probitatem desperant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius. Quod in tantam in me rapit admirationem, ut in hac re quid dicam, nesciam, nisi Euripum tandem posito requiescere cursu, mutatumque unâ consistere Protea formâ. Nunquid enim mirum videtur, hominem illum momento, & præter omnium expectationem respiscere, qui ab adolescentia (adolescentiâ autem? imò pueritiâ; adhuc lapsus sum, ab ipsius cunis) meram improbitatem

Handwritten note:
Nesciis

ratem & corruptelam cum lactem imbiberat, & nullum vitio fuerat innutritus: idque adeo, ut iactum de illo aleam prædicarent omnes, videreturque Nerone propediem induturus. Quod quoniam accidit, rediit in benevolentiam parentum. Plura scriberem si per occupationem liceret: quoniam autem nunc non licet, mittam ad te cras aut perindie meum multonem, qui quæ supersunt tibi aperiat: interim. Vale.

Epistola L XII,

DVrum est mihi studia mea interrompere: quoniam tamen multis jam argumentis periculum feci, te esse ex eorum numero, qui accepti semel beneficii nunquam non reminiscuntur, volo adhuc pleniore obsequio te mihi demereri. Ante omnia studiis tuis consule, in quibus nè oleum & operam ludas, dicam quid opus facto mihi videatur. Primum omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquariis quibusdam verbis ab Evandri seculo repetitis ampullantur, qui que nihil ducunt pulchrius aut potius, quam ut affectatâ obscuritate, & permixtis deditâ operâ ghryphis, & hiæ antem et suspensum teneant lectorem, & crucem signant studiosis. Pœniteret te lectionis huiusmodi autorem, quamdiu viveres, qui se operæ pretium fecisse putant, si involucria quædam compegerint, quæ Oedipo conjectore & natatore Delio (ut de scriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant: quibusque Gordii nodus, labyrinthus Dædali, Sphingis ænigmata, numeri Platonici, Lycophonis tenebræ, & saliorum versus, suis Sacerdotibus (autore Fabio) vix bene intellecti, comparari nequeant. Dum hæc scriberem, insperata quædam momenta me avocarunt: quibus implicitus, interruptam

turbatam
prorogare.

Epistol
nunc
dem otium
etiam si no
vellem sa
tum. Q
aliquid q
Quare u
nemque
plura pra
nuper a
quariis f
stineas a
ribus in
quod s
stomach
non ibo
nem ja
non su
fariscan
pereffe
ris pro
habitis
fructus
per ve
bas, &
(quer
præ
Tertu
canus
Quor
jucur

turbatam epistolam in diem sequentem coactus sum
prorogare. Vale.

Epistola L X I I I.

Epistola quam heri ad umbilicum traxeram,
nunc ad calcem perducenda est : quadoquĩ-
dem otium scribendi liberius sese offert. Quod
etiamsi non adesset, adhuc tamen rerum tuarum
vellem satagere, partim amore tui, partim paren-
tum. Quorum precibus expugnatus, promisi me
aliquid quotidie scripturum, quod esset tibi. usui.
Quare ut intelligant me stetisse promissis, homi-
nemque esse, quocum secure in tenebris micent :
plura præstabo quam promiserim. Deterrebam te
nuper ab eorum lectione qui dedita opera anti-
quariis strepunt vocabulis. Nunc te hortor, ut ab-
stineas a librorum copia, neque tam variis auto-
ribus ingenium & memoriam confundas. Nam,
quod scribit Fabius, Lectionum varietate refici
stomachum; & pluribus cibis minore ali fastidio,
non ibo inficias, modo tamen intelligamus, homi-
nem jam aded in literis profecisse, ut huic labori
non succumbat, & sub ejusmodi onere vires non
fatiscant. Huic verò labori quomodo poteris su-
peresse, qui nihil adhuc, aut parùm in bonis lite-
ris promovisti? Commodius multò feceris, si post-
habitis illis, ex quorum paleis paulùm colligitur
fructus, unum tibi deligas Ciceronem, quem sem-
per velut archetypum feras, cujusque succum imbi-
bas, & doctrinam. Nam & Cicero ipse Terentium
(quem familiarem suum vocat) semper habebat
præ manibus; & Cyprianus diem nullum sine
Tertulliani lectione præteribat: Scipio item Afri-
canus Pædiam Cyri de manibus non ponebat.
Quos si imitaberis, rem facies tibi utilem, & mihi
jucundam. Vale.

Epistola

Epistola LXIV.

Quantum me pudeat puerorum nostri seculi nec tu credere, nec ego satis exprimere possum, Fabiane. Per multos enim reperias incunctos adeo & impudentes, ut quamvis adhuc sint elementarii, & abcedarii, jam tamen plurimum sibi tribuant, neque assurgant illis, qui veteres omne genus scriptores multis vigiliis magnaque oblata impensa jam excusserunt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia, aut me aliquid comminisci. Nam cum nudiusquartus redirem Nucerio, ubi metu pestis nullibi non favientis, duos & amplius menses fueram rusticatus, obvium habui quendam puerulum, quem cum rogassem, quò iret, unde veniret, & cuius esset: dicere non erubuit, indignum me esse quocum verba faceret. Causam percontanti respondit, esse sibi circulum & encyclopediam illarum artium, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi verò tantum esse inscitiae, quantum sibi doctrinae; ac propterea non oportere, ut inter Arcadiae pecuaria & Musas, interque graculos & olores aliquid esset commercii. Puer insolentiam demiratus, satis habui consulere, ut Anticiram navigaret, ibique sumpto helleboro purgaret insaniam. Vale.

Epistola LXV.

Iam annis plus minus decem Grammaticos sequutus es, Pauline, neque tamen ab inscitiae tenebris pedem eduxisti. nam cum scribis aliquid aut loqueris, tertio quòque verbo incidis in solæcismum. Nescio quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non potes deprecari, si per te steterit, quominus profeceris. Credo tamen partem culpae tuis praeceptoribus adscribendam, qui prima rudimentamemoriae tuae non inculcaverunt, quique te adhuc implument

implument
fecerunt
tum, ut,
redeas su
probrio, e
etiamnum
usque de
Cicerone
dare se
octogena
quoque
que ade
damenta
truxeris.
veniam
stularer,
Deinceps
co, qui

M
tur ope
tentur,
nim ex
osi det
cillii, C
rum, e
est. Ne
exponi
quicqu
quam
quod n
bant u
severa
rato
tanqu

implumein ad volatum provocârunt, & Dædalum fecerunt prius quam esses Icarus. Superest tantum, ut, quamvis serò, discas tamen, & ad prima redeas fundamenta. Noli putare hoc tibi futurum probro, ob ætatem jam proVectam. Præstat in ipsa etiamnum senectute resipiscere, quàm ad capulum usque delirare. Non puduit eloquentiæ parentem Ciceronem, post multas in Senatu declamationes dare se Apollonio Miloni recoquendum: Neque octogenarium Socratem musicæ vacare. Nec tibi quoque turpe videri debet in ipsa adolescentia, atque adeò virili ætate proficere, eaque jacere fundamenta, sine quibus corruet quicquid superextruxeris. Quod solito brevius ad te scribo, dabis veniam: nam cum has à me literas nuncius postularer, non erat mihi otium ad mungendas nares. Deinceps plura scribam: interim salvebis ab amico, qui commendat se tibi de meliore nota.

Cicero Miloni se recoquendum dedit.

Epistola LXVI.

Magna posteritati sit injuria, gravemque iacturam faciunt bonæ literæ, dum ea supprimuntur opera, quæ si prodirent in lucem, & eventilarentur, omnes inde frugem caperent. Omnibus enim exploratum est & compertum, quantum studio offi detrimentum acceperint in operibus Ennii, Lucilii, Cæcilii, Quadrigarii, aliorumque plurimorum, ex quibus nihil nobis præter nomen relictum est. Non placet mihi eorum scripta circumferri, aut exponi venalia, qui temerè, & sine iudicio scribunt quicquid in buccam venerit, neque aliquid unquam ad incudem revocant. De his loquor, qui quod rude primum pariunt, frequenter postea lambunt urforum more, frequenter incudi reddunt, & severam ubique apponunt limam: quique refrigerato inventionis amore, perpendunt postea, non tanquam auctores, sed lectores. Quod te multis
jam

jam lituris fecisse quoniam in confesso est, & constans ubique prædicat fama, cur tamdiu eos reos suspensos, qui de te multa sibi pergunt polliceri, quique opera tua lecturi certatim & empturi? Non est quod iudiciorum aleam aut male dicorum graphia reformides. Certo scio omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officina tua prodibunt: cum etiam quas tumultuariè scribis epistolas omnes misentur plurimum, atque adeo tantifaciant, ut rosas lequi videre, & omnia calamistris eloquentiæ compta dicere. Quare non minus tibi daretur probro, si omnium expectationem fraudares ac destitueres. Opus est ergo ut paria quod parturis jampridem. Vale.

Epistola LXVII.

Miratus sum plerumque cur nunc bonæ literæ pessum eant, quæ superioribus annis tanto in pretio habitæ sunt: cur nunc literati nihili fiant, qui quondam æstimabantur maximi, & habentur numinum loco. Sed nihil est quod mirari debeat. Quondam enim artes pretio & honore fovebantur; neque erat qui non assurgeret eruditus: adeo ut maximi quique Principes lucri loco dicerent, in oratorum & poetarum amicitiam venire, & eorum scriptis famam suam ad posteros prorogari, & vindicari à mortalitate. Nunc verò quàm mutata sint omnia, vident omnes. Sic enim sordent & vilescunt literæ, ut non solum non faveatur studiosis, sed illudatur etiamnum. Nam multò pluri æstimantur (cur hoc relinquis inultum Iupiter?) lenones & parasiti, qui Principum aures verbis delinunt, quique fumos vendunt, qui oleum in aurículas instillant, quàm qui plus olei quàm vini, doctrinæ studio consumunt. Quare non est mirum, literas ipsas in ruinam cecidisse nostro tempore, quod nec scribitur ligeratis, nec metitur. Vale.

Epistola

Epistola LXVIII.

AUDIO ESSE NONNULLOS, qui credulitatem mul-
 tarum rerum tibi innuunt, quique maria & mon-
 tes promittunt, ut amplissimis pollicitationibus te
 trahant in suam familiam. Quorum verbis delusus
 jam ad eò insolescis, ut te alumnum ferunæ & par- *Partes*
 tum existimes. Cave mi Lentule, nè eorum verbis *fortuna*
 qui hunc tibi faciunt fucum, sinistrè res tibi cadat,
 si quid tuâ autoritate feceris. Nescis Philosopho-
 rum permultos cum Diogene olera lavare maluisse,
 quàm cum Aristippo epulas sectari regias? Cur ita
 quæso? nunquid libertatis causâ? Vnam pericu-
 lum fecisses, quàm acerbum sit & importabile ali-
 enâ vivere quadrâ, & alterius pendere arbitrio. Si
 hoc esses experius, tu liberam pauperiæ opulen-
 tiæ servituti anteponeres. Vide, mi Lentule, nè in
 eorum offensionem impingas, qui sibi negotium
 insinuant de rebus tuis. Malè audies si quid feceris
 inconsultè. Nihil patimur tibi deesse: nemo istic
 te oburgat: Tu es tui juris: Vivis tuis legibus:
 Vadis dormitum, & expergisceris quando lubet:
 Lûdis, coenas, prandes cum placet: Quæ omnia
 tibi auferentur, si te feceris mercenarium. Adde
 etiam quod qui te accersunt, multum fortasse de
 doctrina tua sibi promittunt: quàm si opinione re-
 pererint minorem, occasionem protinus inqui-
 rent, quâ detrudant suâ domo: & si nullam re-
 pererint, fabricabunt tamen, & comminiscuntur.
 Vide quâ fronte hoc perferes: tu, dico, quâ ad liber-
 tatem natus, & agrè servitutein pateris. Vale.

Epistola LXIX.

NOlebam tibi aperire, quàm funesta sint omnia
domi vestræ: cùm tamen ejus rei gratiâ a-
res meas precibus onerare non desinis, desiderium
tuum explebo. Pater tuus intestatus mortuus est
Calend. Januariis: Mater morbo quartanæ labo-
rat: Fratres tui sunt prodagrici adeò, ut pedibus
nequeant subsistere: Soror tua Lucretia est para-
lytica: Patrius Lentulus laborat morbo comitia-
li: Staius famulus est calculosus: neptis Eug-
nia venit in suspicionem lepræ, quam arguunt li-
vens paulatim caro, raucedo scabræ vocis, articulo-
rum contractio, et rubri quidam nævi membris
omnibus, instar botrorum, innascentes: Matertera
tua Iulia incidit in tantam phrenesin, ut fanatio
nescio quo errore duci, et scœnum in cornu conclu-
sum gerere videatur: Avus tuus intus et in cute
passim corroditur cancro, neque reperiri potest qui
ejus morbo medeatur. Famulorum tuorum par-
tim sunt cardiaci, alii cœliaci, nullus est quem præ
angustia non tædeat vitæ. Si perconteris ut valeat
tuus eoquus Taratalla, actum est de ejus vita, et
conclamatum est cadaver; vivens jam numeratus
est in peculio Proserpinæ; et navium Charontis præ-
parat. In eo siquidem plurima cognovi, quæ evi-
dens mortis argumentum promittunt. Nam stru-
gulam complicat, dentes in somno collidit: mem-
bra præter decorum detegi non curat. Præterea
ejus labia contrahuntur, oculi glaucescunt, dentes
albescunt plus solito, oculi ejus sunt profundiores
quàm prius extiterant, aspectum auditumque sine
causa reformidat, et semiapertis dormit oculis.
Quæ omnia signa esse mortis, recepræ fidei au-
res dicunt. Vide ergò quomodo tam tristispecto

culo sicis
est, ut hor-
sillas. V

NON
rum
nemini f
culpam so
as tibi vi
& latebra
nem veni
isse. Qu
ret matris
parares t
nôsti. e
Si te vid
guinem f
obolum u
dissimula
tas, sed si
vis, quor
nuptias y
ponactem
nuptiarum
drum, q
rum initi
minam n
vitæ ferr
chram, l
Chærem
ducere.
Viri (inq
tis impe
ana, pug
ornata,
oculos a

culo siccis oculis, & sine lacrymis interesses. Superest, ut horum destitutus auxilio, prudenter tibi consulas. Vale.

Epistola LXX.

Non parva dignus es nota, qui aspectum amico-
rum sine causa refugias, et videndi tui copiam
nemini facias. Quod si semper feceris, præstabis
culpam sceleris alicujus, et grandis flagitii consci-
ns tibi videbere: cujus horrore discedas è medio
& latebras inquiras. Quoniam etiam in suspitio-
nem venisti, relictis literarum studiis uxorem dux-
isse. Quod si factum est, cave nè fiat: te pænite-
ret matrimonii quam diu viveres. Nam quomodo
paucis tibi victum? neque arare, neque literas
nôsti. errares si quicquam sperares à tuo patre.
Si te videret manum ad stipem porrigere, si san-
guinem flere, tui non tamen misereretur: neque
obolam tibi daret ad emendam rectum. Non est
dissimulandum, quin sit aliqua in conjugio volup-
tas, sed si prospicienter observaveris quàm sit bre-
vis, quot eam dolores, quantà sequatur pœnitentia,
nuptias vitabis cane pejus & angue. Consule Hyp-
ponactem, qui duos dixit uxoris dies dulcissimos,
nuptiarum videlicet & mortis. Refer ad Alexan-
dram, qui dixit nuptiarum diem multorum malo-
rum initium. Nam si pauper divitem duxeris, do-
minam non uxorem acceperis; si pauperem, onus
vitæ ferre non poteris: si turpem, dolebis; si pul-
chram, habebis communem. Audi quid suadet
Chæremón. Vxorem (inquit) præstat efferre quàm
ducere. Interrogatus Simonides quid esset uxor,
Viri (inquit) naufragium, domus tempestas, quie-
tis impedimentum, vitæ captivitas, poena quotidi-
ana, pugna sumptuosa, bestia contubernalis, canis
ornata, malum necessarium. Horum consilio si
oculos animumque admoveris, mutabis sententiam,

& citò calculum reduces. Debes etiam apud te cogitare, multas puellas sursum versum videri formosas, quæ deorsum versum nævis & ulceribus cuirum ubique scatent. Vale.

Epistola LXXI

Non videatur tibi mirum, si nunc præ lætitiæ oculus dexter mihi saliat, qui nudusquartusoramus totus irrisibilis & agelastus. Accessit mihi quod frequenti voto semper cupiveram. Pater constituerat annos plus quatuor me in scholis captivum tenere: sed precibus amicorum, quos semper meæ calamitatis miseruit, expugnatus, libertatem & exitum mihi promisit pridie Nativitatis Domini. Quod si præstiterit, Deus sum: Fortunam ipsam ante ibo fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum tibi videtur in hac languere carnificina, in qua nullus nisi de inferendis verberibus sermo? Quales putas qui nos erudiant præceptores? diceres esse plagarios, carnifices, & tortores vulnerarios inter lænas, inter lupas & tigres educatos. Si quid fortasse aberraverimus, si tantillum oculis dejecerimus, si vel unguem latum recesserimus ab eorum mandato, totâ vi consurgunt in pœnam; Denudant nos à calcaneo scapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, pedibus conculcant, parietibus illidunt. Nullam in miseriam nostram non comminiscuntur impietatis genus. Solâ oculorum torritate & contractione superciliorum nos ad eò plerunque terrent, ut mallemus in orci culeum incidisse. Quodque summæ infelicitatis & extremæ crucis est argumentum, cum in nos ita sæviunt & debacchantur, non audemus pro metu hiscere, nec in quidem aut gry facere. Quod si addiderimus verbum, ictibus pluunt, & celaphis grandinant. Tam

perimus,
retim. E
tonia ad u

Multi
nuntio

is eram
suadere, t
quibus uti
li prius o
tam facil
tanto ero
tunas, D
to contem
ruisse. M
non reco
quod sen
qui detel
nis effur
dam trap
Nam ira
guem p
Conject
creparet
caput sa
h: inter
guit: m
rum me
tomei d
me ad
adeo pr
multis
rudis, a
neque
duisset,
mulieri

perimus,

perimus, quàm qui jugulo implicatam jam habet
 rectim. Excuterem tibi lachrymas, si cætera infor-
 tunia ad umbilicum tantum perducerem. Vale.

Epistola LXXII.

Multi habent me suspectum latrocinii, quòd
 nunc sericatus appaream & purpuratus, qui pri-
 us eram mulio & auriga: neque sibi possunt per-
 suadere, tantas sine furio accrevisse mihi divitias,
 quibus utinam explorati essent labores quos pertu-
 li prius quàm eò rerum pervenerim; non enim
 tam facili de me judicarent, neque mirarentur me
 tanto erectum è stercore. Quicumque habeo for-
 tunas, Diis acceptas refero; ausim tamen juramen-
 to contendere, me meis laboribus plura multò me-
 ruisse. Nam ex quo tempore excessi ex ephebis,
 non recordeor diem ullum sine lineâ præterisse me;
 quod semper subiret in mentem Portii Catonis,
 qui detestare solebat, si qua dies per incuriam ina-
 nis effluerit. Natus annos quindecim servivi cui-
 dam trapeziæ, moroso suprâ quàm sit credibile.
 Nam irascebatur ob rem nihili, ob floccos, ob un-
 guem parvè sectum, Imperabat ad nictum oculi.
 Conjectare plerunque me oportebat, quid digito
 creparet. Si vitrum rupissem, comminuisset mihi
 caput sandalio. Iratus quandoque aquâ & igni mi-
 hi interdicebat. Perferebam omnia, neque me pi-
 guit: moriens enim hæredem me constituit, meo-
 rum mentior obsequiorum. Quas ego divitias non
 tamen prodegi, ut solent plerique: nam converti
 me ad studia, ubi quàmvis adultus brevi tempore
 adeò profeci, ut socios meos relinquerem à tergo, &
 multis præcessissem parasangis. Cùm adhuc essem
 rudis, aliquid quandoq; dabam muneris doctoribus:
 neque me pudebat consulere juniores: cur enim pu-
 duisset, cùm Socrates philosophorum optimus, à
 mulieribus doceri, inidoneum Philosopho non dux-

duxerit? Diotimam appellare magistram, et Aspasiam frequentare? Hæc ad te scribo, Ligurine, ut exemplo meo, dominum tuum tantis obsequiis tibi de- merearis, ut tuæ consulas paupertati. Vale.

Epistola LXXIII.

Quid habes, Pauline? Quid frontem caperas? videris mihi tristior solito; facies tua æcerorū promittit argumentum. Compertam habeo tuam naturam. Tu in primore fronte geris affectum animi. Non consueveras hoc modo me præsentari. Securè potes acerbioris tuæ virus mihi vomere. Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modò capiat medicinam. Priusquàm occurrebam tibi, mihi arridebas et à tertiorūque jugere porrigebas dextram. Cur sic te mutatum video? Nescio an verba mea nuper cum stomacho exceperis, quibus te insimulabam pigritiæ; at ego alioversum loquebar, quam ut bilem tibi excitarem. Propterea non ageres amicum, si hoc ipsum mali consuleres. Quicquid dixi præter, non propter movendam tibi choleram dixi: semper dedi operam nè quid detrimenti ulla in re caperes. Amavi te à puero, & moliter educavi, fovi que semper mitius quàm alumnū suū nutricula; neque gravatus sum studia mea sæpenumero interpellare, ut facerem quæ in rem tuam essent. Quare errares vehementer, si aliam persuasionem indueres. Fac semper mei in te amoris periculum; non invenies me verbo tenus amicum. Si qua in re operâ meâ tibi fuerit opus, ad me semper velut ad anchoram confugas; qui te amet vehementius, habebis neminem. Verùm & volo, ut me semper candidum amicum, & insuetum judices. Non sum ex ea hominum nota, qui in ostio tantum formosi palam blandiuntur, & clandestinè mordent. Vale.

Epistola

CRedo
spica
nihil mihi
Eram indu
multis ag
cidi in ta
ut me ope
mendicari

NVllā
nam
rum, quā
fendunt.
quā ut
lam sper
bitatem.
folescas
duas. li
cū ege

Qu
latum
rum. C
sunt h
Convi
perbia
vertere
re, &
plissim

SA
ro
despe

Epistola LXXIV

CRedo horam illam fuisse mihi fatalem & inauspicatam, quâ primùm Luteriam veni. Antea nihil mihi deerat, habebam omnia ex animi voto. Eram indutus holoserico, bysso, & dalmatico. Nè multis agam, eram totus sericatus. Nunc verò incidi in tantam paupertatem & penuriam rerum, ut me oporteat domesticatim victum & ostiatim emendicare, et manum ad stipem porrigere. Vale.

Epistola LXXV.

Nillâ non horâ mihi caveo ab insidiis tuis: nam suspectum te habeo furti, et aliorum scelerum, quæ sunt turpissima relatu, & castas aures offendunt. Nullum fuit mihi frequentius votum, quàm ut virtutem amplecteris: nunc verò de te nullam spem mihi promitto, omnem in te despero probitatem. Nihilominus quicquid ages, cave nè insolescas, & (ut est in proverbio) exuvium leonis induas. Erunt enim qui retundent tibi arma, si secus egeris. Vale.

Epistola LXXVI.

Quoniam auriculari nuper digitulo te percussi, nullo die (ut multorum verbis ad me perlatum est) maledicere mihi desistis ubique locorum. Quod quare facias, miror summopere. Ea non sunt humani ingenii, mansuetique animi officia. Convitiare tamen ut voles. Si insimulaveris me superbiæ, latrocinii, & aliorum id genus scelerum, non verterim manum. Si animus esset injuriam reponere, & hanc tuam petulantiam retaliare, patet amplissimus dicendi campus. Vale.

Epistola LXXVII.

Satis superque conspicio veracissimam esse pauperemiam quâ adversis fortunæ fluctibus non esse desperandum fertur, aut in prosperis minimè superbi-

perbiendum. Complusculos enim videre est gravibus infortuniis exaggeratos, quos molli gremio paulo eadem complectitur fortuna. Contrà vero per plures non desunt, quos ab immensis opibus ad humilem pastoris conditionem compellit. Quotiescā nolce te ipsum, nec tantum tibi tribuas. Vale.

Epistola LXXVIII.

Quam diu fuisti probaris moribus, & spem bonæ indolis præ te tulisti, rebus tuis semper consulti: nunc vero quoniam ablegasti virtutem, & hominum expectationem de te secessisti, interdicto tibi domo meâ. Quod minaris tibi satyras & mortem, ego has & minationes non facio pluri quam fulgur ex vitro. Si quid in me jamdudum patris, patias quæso. Tanti tacto verba tua, quantum nugas obstetricum, & delirantium jam vetulatum. Si nihili pendis quod dico, multo minoris ætatem quod facias. Vale.

Epistola LXXIX.

Male agis & iniquè, si habes me suspectum infidiarum, aut alicujus inter conjugationis. Hoc cine est credibile me in eum insidias parere velle, cui quicquid habeo doctrinæ, acceptam referre debeo? Nutrivisti me à puero, fecisti è servo ut essem libertus, & quod habuisti summum pretium, persolvisti mihi. Næ inhumanius essem, & planè incivilis, si tanta benevolentia excideret animo meo. Parce, quæso, furori tantisper, dum rei veritas innotescat tibi clariùs. Denum si talem me reperias, qualem suspicaris, interdicas mihi domo tuâ, ipsaque adeò consuetudine & familiaritate: nam & ero dignus tamâ notâ. Vale.

Epistola LXXX.

Demeruisti me tibi multis obsequijs: Dii faciunt ut mihi liceat aliquando gratiam referre, & agnoscere beneficium, Si velis fieri certior rerum

meorum

Ex Teret.

meorum,
militiam;
mibi magn
janti sim
de fratre
tis reduc
adeo occa
revocandi
refugit,

OMn
her
ter, onan
rùm tunc
ce comp
hæris ad
tibi rep
si quis
judices
pœunia,
Vale.

Non
tæ
accep
insidiat
exhauri
habebis
et ab eo

Sæp
his
capiti
tuâ, sub
futurum
re, Ad

meum, contineo me domi, neque amplius sequor militiam; partim quod hæc professio non videatur mihi magnæ frugis, partim etiam quod præ lenio jam sim emeritus et donatus iude. Quod rogas, ut de fratre tuo bene merear, cumque ad viam virtutis reducam; illud factu perdifficile est: jam enim adeo occalluit in sua nequitia, ut nulla sit spes ejus revocandi. Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit, quantâ maximâ potest operâ. Vale.

Epistola LXXXI.

Omnes habent te suspectum ejus homicidij, quod heri perpetratum est in suburbijis, horam citi-ter: onam. Si res ita se habet, vitæ tuæ non parum timeo. Non solum enim vapulabis à carnifice compitatum, at (quod longe deterius est) traheris ad furcam. Vide quonam modo effugium tibi reperies. Non poteris enim deprecari mortem, si quis adversum te sententiam tulerit. Præterea iudices instabunt, ut ratiocineris usque ad assem de pecunia, quam uno abhinc anno temerè prædegisti. Vale.

Epistola LXXXII.

Non est mirum si parentes ignaviam tuam pertraxi, omni ope te destituerint; quoniam (ut accèpi) tu quotidie pernoctas in alea: præterea insidiatrices quædam meretriculæ facultates tuas exhauriunt, et cruménam: à quibus nisi caveas, non habebis tandem unde satisfacias tuis creditoribus, et ab eorum ære te eximas. Vale.

Epistola LXXXIII.

Sæpenumero multis periculum vitæ objeci, ut ab his te redimerem, quæ videbantur imminere tuo capiti. Nihilominus, si quando opus est mihi operâ tuâ, subterfugis astuté. Vt te tuis astutiis ut voles; futurum enim spero, ut nihil inde fructus consequare. Ad extremum, dabis poenas tuæ ingratitude: nam

nam non est credibile, deos hoc scelus inultum relicturos. Vale.

Epistola LXXXIV

Mirari quidem satis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptissimam tuam vitam probatissimis quibusque viris displicere: tu tamen nihili facis. Cum adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid sibi promittebant de tua indole: nunc verò spem omnem futuræ in te virtutis ademisti. Vive tuis legibus: scies tamen parùm frugis ex hac vivendi ratione tibi futurum. Longè prudentius faceres, si eorum consilium sequerere, qui tuæ propiciunt utilitati. Vale.

Epistola LXXXV.

Dolenter & ægrè fero, quod non facias frequentius tui videndi copiam, cum exploratissimum habeas meum in te amorem. Quotusquisque amicorum iuorum prospexit rebus tuis vigilantius quam ego? Te oro, uterè amico tuo familiarius. Nulla in re (quam petiveris) repulsam passurus es. Vale.

Epistola LXXXVI.

Divina importales, quàm diversa est hominum natura! Qui hanc tempestate volunt rem augere domesticam, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animum labiis dissidentem: secus non dabitur locus aut ratio augendæ facultatis. Proinde, si facilem accessum velis tibi patere ad Principes, inprimis dicendum erit vale virtuti, repudianda veritas, atque etiam probandum grato & plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint; vel si hominem interfecerint. Vide apud re, an iustâ paupertate malis vivere, an per neccas ditescere: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quam congregatæ per scelus divitiæ. Vale.

Epistola

A Dim
anim
receptæ fi
stituerat t
precibus,
ut cum in
talium, c
ne mereb
tuas. V

U Su
mu
regiè d
Quod in
verius, v
bris ign
placēs &
nem. C
te tuo
mine, c
que ety
si tam b
poteat
tores,
rum ge

F Re
san
mia,
mei so
ut cer
agere
vare
quon
enim

Epistola LXXXVII.

ADimam tibi metum in quo nunc es, et explebo animum gaudio, cum quid tibi dixerō quod à receptæ fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere sitâ domo, exoravi tamen meis precibus, ut propositum hoc immutaret. Na operamur cum in amore tuo contineas. Nemo enim est mortalium, cui plura debeas, quàm illi. Dete (scio) bene merebitur, si hominum expectationem non destituas. Vale.

Epistola LXXXVIII.

USuplerunque accidit, ut illiterati grammaticæ multò pluris æstiment sese, quàm homines egregiè docti, & oraculorum Sibyllæ interpretes. Quod in te expertus sum. Luce clarius est, & verò verius, te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris ignorantix pedem eduxisse: adeò tamen tibi places & blandiris, ut neminem præ te ducas hominem. Quæso priusquam amplius insolescas, metire te tuo modulo. Putas te dignum grammatici nomine, quod ineptas quasdam differentias, frivolasque etymologias didiceris? Hallucinaris plurimùm si tam brevi gyro Grammaticen concludas: cum oporteat perfectum grammaticum, Philosophos, Oratores, Poetas, Iuriscultos, omne denique scriptorum genus excussisse. Vale.

Epistola LXXXIX.

FRequens fuit mihi votum ac desiderium, universam vitam in bonis literis consumere: atqui nimis, aut, ut verius dicam, Orbiliana præceptoris mei severitas usque adeò me divertit & absterruit, ut certum sit mihi, porcarium potius aut mulionem agere, quàm diu eam sustinere crucem. Hoc si gravatè & dolenter ferat pater tuus, consule quæso, quonam modo poterit occurrì aut iri obviam: sum enim imparatus, neque consilii locum habeo, neque auxilii

auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam. Si ratione ullâ fieri possit, cavere volo, ne ea res mihi sit infamiæ. Vale.

Epistola XC

Quoniam percontaris sæpenumero, quomodo res nostræ sese habeant, volo explere animum tuum. Illud primum scito, nobis omnibus prospere esse, laute & genialiter satis vivimus. Unum est tamen quod malè nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perdita nescio qua muliere, quæ facultates tuas omnes instar hirudinis exugit, & reipsum radit usque ad cutem. Utinam consulere & rectâ reputares viâ quàm fraudulentæ sint diabolares huiusmodi meretriculæ; animum tuum (ut conjicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quod succenseamus tibi, si in re nihili tantum semper feceris sumptum. Proinde meditare huic malo, & quàm poteris citissimè. Vale.

Epistola XCI

In morte patris fingebas te plurimum dolere: verum ea sollicitudo bidui solum exitit, aut tridui, fuitque ficta & similis præficarum lacrymis: deinde desisti dolere. Tu non refers par pari, si jam patris oblituses, qui tamen nihil unquam tibi deesse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hæc ingratitude ad aures hominum pervenerit: propterea fac ut probum decet a delectentem. Vale.

Epistola XCII.

Putas te fecisse premium operæ, quod triviales quosdam versiculos conscripseris: hisque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Atreopagitarum theatro dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (quæ incepta à parvis, cum ætate accrevit simul) cave nè sis tibi Suffœnius, aut Quinas imiteris, quæ suos fœtus quamlibet de se

mes pro f
rem te hujus
rum detrim
te quibusda
à quibus pe
difficile est
ineunte æ

Petivi a
quidem
ut animum
habeo gra
passus sum
traxit ad
beneficijs
vitam pro
tes et man
oculis. H
ciâ id aud
Nunc qu
deinceps
bo operâ

Nec
re
omnium
animi &
debes p
nemine
(ut con
inducunt
hominu
tamen
um sic

res pro formosissimis admirantur. Non mone-
rem te hujus rei, nisi certò viderem, plus inde fuku-
rum detrimenti, quàm utilitatis. Cæterùm audio
te quibusdam flagitijs deditum esse et proclivem,
à quibus pedem revoces te quæso. Admodum eni-
m difficile est, ab eò se malo extricare, cui quis ab
ineunte ætate insuevit, & innutritus est. Vale. *pedem re-
vocare.*

Epistola XCIII.

PETIVI abs te decem aureos solatos muneri, nulli
quidem coactus necessitate, aut indigentia, sed
ut animum tuum pertentarem: nam (quod dijs
habeo gratiam) auri et argenti est mihi abundè:
passus sum abs te repulsam, quod in magnam me
traxit admirationem. Hoc enim scio, me meis in te
beneficijs meruisse, ut fortunas tuas, ip'amque adeò
vitam pro me exponeres. Quid? Po'licebaris mon-
tes et maria, dicebasque me tibi esse chariorem tuis
oculis. Hæcine est illa benevolentia? Quà fida-
cià id audes recusare, quod paulò antè promiseras?
Nunc quoniam explorata est mihi fides tua, cave
deinceps nè conspectui nostro te offeras: facile care-
bo operâ tuâ. Vale.

Epistola XCIV.

NESCIO unde tibi creverit hic fastus, ut abjectio-
nem me putes quàm quocū verba facias. Pr mū
omnium (quantum conjicio) non sunt tibi plures
animi & naturæ dotes, quàm mihi: sed ut sint,
debes propterea eò arrogantix conscendere, ut
neminem præ te ducas hominem? Divitiæ tuæ
(ut conjecturâ colligo) hoc supercilium tibi non
induunt. Nam licet patrem habueris, ut omnium
hominum sapienissimum, ita & ditissimum: rem
tamen domesticam, juxta & universum patrimoni-
um sic prodegisti, ut parùm absit, quin te oporteat
emendicare

*Nesce te-
ipsum.*

émendicare victum ostiati. Proinde te oro Note
teipsum: nec tantum tibi tribuas, quantum con-
suevisti. Vale.

Epistola XCV.

Nescio quâ nam ratione factum sit, ut in quidam
tuum impegerim: nihil me omisisse puto, quod
amicum fidelem deceat. Si fortè conquereris,
quodd nihil pecuniarum pridie ad te miserim, non
est quodd conqueraris: nam ego & nostrates ferè
omnes tantâ rerum omnium penuriâ laboramus,
ut pauci admodum reperiantur, qui habeant, un-
de vel mediocriter vivant. Propterea non est cre-
dibile te jam prodegisse, quodd pridie dominica
Nativitatis ad te misimus. Siquid aliud morosis
argumentum te pupugerit, maximè vellem cognos-
cere, ut possem relarcire & reparare, siqua per me
jactura tibi contigisset. Vale.

Epistola XCVI.

Nullo ferè non die te monco atque vehementer
insto, ut proficias in bonis literis, quodd tuâ do-
ctrinâ modum aliquem repérias vivendi: nam paren-
tes tui omnes vix habent unde seipsos nutriant vel
tenuissimè. Itaque longè tuâ expectatione falleris,
si eorum fiducia juventutem in torpore consumeres,
& (quodd dici solet) in utranque aurem dormires o-
tiosus. Si nihil prom. veris, tu solus eris in culpa:
neque enim tibi deest ingenium, nec item boni pr-
ceptores, qui te bonas artes doceant. Vale.

Epistola XCVII.

Nihil unquam mihi respondes ex animi senten-
tia nec compertum habeo, unde inauspicatum
hoc malum me semper consecretur, nisi quodd au-
rem præsto nonnullis impostoribus, qui amicitia-
m vultu promittentes, furtim me decipiunt, &
lasciant

lasciant;
tare, nec
ut me tra-
vatè ferr
rum salu
lis expos
queat in
habeo p
depende

Con
Cope
gere, q
quodd n
meorum
extitisse
quàm e
simè, q
teris: n
ditis in
omnino

V
gias de
merce
cupâst
mores
dem,
facilia
crume
blandi
Auren
sempe

lactant; à quibus cum volo me extricare aut revocare, nequeo: acrius tum nituntur, & dant operam, ut me trahant in suas pedicas. quod non adeò gravatè ferrem, nisi deciperer à quibusdam, pro quorum salute vitam meam multis quandoque periculis exposui. Te oro, si quod huic malo remedium queat inveniri, exhibe te amicum: nullum etenim habeo præter te unum à quo ratio meæ utilitatis dependeat. Vale.

Epistola XCVIII

Consulo tibi frequentissimè, quonam modo te coorteat vivere, quibuscum versari, quos refugere, quos imitari. Videris tamen parvi facere quod moneo: nunquam reminisceris verborum meorum. Hoc unum certò scio neminem unquam extitisse, qui prospexerit rebus tuis vigilantius, quàm ego. Dii deæque omnes illum perducant pessimè, qui primùm te divertit, nè virtutem amplecteris: nam (ut videre est) adeò te corrumpit, & perditis inebriavit moribus, ut liberandi tui nulla spes omnino relicta sit. Vale.

Epistola XCIX.

Videris tibi felix, & (quod aiunt) cælum digito attingisse, quod quædam epigrammata & elegias dedisti in lucem. Putas enim te magnam ab eo mercedem habiturum, cuius nominis opus ipsum nuncupasti. Novi hominem in eis & in cunctis, ejusque mores mihi sunt exploratissimi. Est opulentus quidem, verùm etiam adeò tenax & illiberalis, ut facilius sit elicere aquam ex pumice, quàm ex ejus crumena plumbeum nummum extorquere. Si speras blandis verbis ipsum ambire & inescare, nihil agis. Aurem faciliè præstat adulationibus & parasitis: sed semper palpum obtrudit. Vale.

Epistola

Epistola C.

Quid habes, Nucérine? dissimulas & suppressis dolorem tuum quam potes maximè, & adu-
rino quodam risu lætitiā promittis: est tamen
aliquid quod intus te torquet pessimè. Vbi pro-
mum te aspicio, arguo protinus animum tuum et
ipsa fronte. Mi animule, si me amas, noli te ma-
cerare. Cum te video vultuosā facie, & obductis
supercilijs, lacrymis nequeo temperare. Potes
tra metum arcanum mihi tuæ mentis committere.
Non est enim (quantum conjicio) in tota mor-
tali vita, qui magis honori tuo & tamæ timeas,
quàm ego. Quod si nondum satis explorasti, expe-
rire certius, cum voles. Vale.

Epistola C I.

Verba tua atque etiam mores magnopere mihi
placent, adeo inquam placent, ut incredibilibus
voluptas accrescat animo meo, cum jucundissi-
mo tuo aspectu frui licet. Aliquantulum tamen
displicet immoderata loquacitas, nec mihi tantum,
at etiam plerisque magnæ celebratis hominibus.
Si velles aurem præstare meo consilio, parcius lo-
quereris. Nam magna & heroica homini virtus,
linguam cohibere, in convivijs maximè; ubi cum
quis impudenter loquitur aliquid, aut inconsultè,
non caret ebrietatis suspitione. Aperrè omnia di-
co: bene enim mihi promitto de tua benevolentia
juxta et humanitate, ut existimem te æqui bonique
consulturum, & non laturum ægrè, si vel acerbissi-
mè te objurgavero. Vale.

Epistola C II.

Dici profectò nequeat, quàm dolenter et ægrè
tulerim, quòd toto triennio, quo Lutetiam ha-
bitas, ternas tantum literas ad me miseris, & eas
quidem brevissimas. Quid? quo tempore discessis-
ti à nobis, jurabas te scripturum unoquoque mense.

Vide

*Linguam
cohibere in
convivijs
homini vir-
tus est He-
roica.*

Vide quomodo
malus, di-
jam memo-
per & ubi
teat tuæ i-
am rerum
borasti, ne
Vale.

Nemo
quod
bus; nec
remere m-
stræ juxta
ubi prædi-
Te oro si
posthac in-
tis. Qui
infra meri-
nevolenti-
nevole te
deferret, n-
micilium
nensis, ul-
assurgat,
quam de-

FVit n-
tuam
mihi ena-
gloriā in-
Nullo fe-
stem.
cis, & ul-
quit, qui

Vide quomodo constiteris tibi. Nam tu es egregie malus, dignusque multis plagis & cicatricibus, quod jam memoriâ tuâ exciderint, qui rerum tuarum semper & ubique sategerunt. Emoriar, nisi te poeniteat tuæ ingratitudinis. Si unquam videro te ad eam rerum inopiam redactum, quâ aliquando elaborasti, non miserebor tui, vel si sanguinem fleveris. Vale.

Epistola CIII.

Nemo est qui te nimis temeritatis non arguar, quod adeo superbe & elate respondeas senatoribus, nec injuriâ sanè. Periculosum est enim in eos temere murmurare & obloqui, penes quos vitæ nostræ juxta & mortis pendet potestas. Jam hoc idem tibi prædixeram antè paulò, quàm discederes à me. Te oro si antehac imprudenter vitam institueris, ut posthac in teipsum descendas, & tuo te pede metaris. Quicquid dico, sine felle dico: nam quisvis infra meritum, & citrà quàm debuisti meæ in te benevolentiae responderis, non possum tamen non benevole te hortari. Cum nuntius tuas ad me literas deferret, non pergit amplius ad antiquum meum domicilium. Nam habito è regione Gymnasij Navarrensis, ubi nemo est qui à secundo jugere mihi non assurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionem, quam de me conceperunt omnes. Vale.

*Sine se metiri pede.
Sine felle dicere.*

Epistola CIV.

Fuit nescio quis apprimè tibi familiaris, qui vitam tuam omnem ab ipsis (quod aiunt) crepundiis mihi enarravit. At nihil vel modicâ dignum de te gloriâ intellexi præterquam quod abstemius vivis. Nullo fere non die aleam protrahis in mediam noctem. Supra modum & messum tuam sumptum facis, & ultrà quàm tui parentes opinentur. Fieri nequit, quin pessimè tibi vertat si voluptatibus semper

G

indulgeas

indulgeas, ut hæcenus consuevisti. Non ignoras te Luretiam nuper profectum esse, propter voluptates & ludos. Non respondes parentum de te opinione meam ipsius spem fefellisti maximè. Huc usque merui de te suprâ quàm debui: amavi ultrâ quàm tibi persuadeas. Verum nisi ab hujusmodi vanitatibus pedem revoces, ego relinquam te omni ope destitutum; & interdicam tibi domo mea. Vale.

Epistola CV.

Vtinam esset mihi otium ab his occupatioribus, quæ me nullâ non horâ interturbant, & ferè obruunt. Facerem ut intelligeres, quantum nomini tuo tribuam. Aliquor abhinc diebus misi ad te nonnihil pecuniarum, plus multò propediem missurus. Vtrum autem acceperis, necne, clam me est. Si non acceperis, per me non stat; dedi enim cuidam homini, qui probatè admodum fidei mihi videbatur, atque etiam dignus quocum in tenebris tuo & citra scrupulum micare possem. Porro de sine qua solitigare cum Ligario. Certius & exploratius nosti hominem, quàm ut depingi tibi debeat. Mores ejus domesticè tanquam tuos unguetenes. Prætoræa vulgò dici solet, Gallinaceos in suo sterquilinis plurimum valere. Si unico verbo factionem cum eo susceperis, fretus parentum fiduciâ interficiet te. Cæterum si Codrus domum tuam se contulerit, cave maximè nè non intromittas. Secus si feceris, ægebit facti. Nam primâ (quâ mecum jacuit) nocte pannos, culcitram, pulvinar, lecticem, suppedaneum, brachas, cothurnos, soccos, cæteraque id genus vestimenta, (honor sit auribus tuis) turpissimè persacavit & stercoreavit.

PVerba
tum,
comminis
pellace vu
debas. N
fraudulen
nimium h
procul rec
cumstere
etiam am
deum He
te cumula
Quinque
ambabus
mus: at si
torqueres
restim.

QVo
qu
quam ut
(quod es
tunt crim
hominum
to Hort
que & m
los ungu
digitulo
cz & plu
& ebrios
hæc om
tem non
vis prof
gancia.

Epistola CVI.

Putabam cum animi candorem esse tibi congenitum, ut nunquam vellet aliquid in me fraudis comminisci. Vbicunque enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe benignior blandiebaris mihi, & arridebas. Nunc verò apertè video, te hominem esse fraudulentum, & nigrâ (quod aiunt) caudâ, atque animum habere à lingua & labiis dissentientem, & procul remotum. Nam cum pericula multa me circumsteterunt, non solum non subvenisti amico, at etiam amico de industria nocuisti. Nunquam per deum Herculem quiescam ex animi sententia, quin te cumulatissimè, & cum multò scœnore retaliavero. Quinque anni jam præterierunt, ex quo abundè & amabus (ut aiunt) manibus omnia tibi suppeditavi: at si te oporteret victum emendicare, non extorqueres à me nummum plumbeum ad emendam restim. Vale.

Epistola CVII.

Quotidie ferè convertis omnium in te oculos, quod sericatus appareas, superbiùsque induaris, quam ut fortunam tuam & facultatem deceat. Et (quod est extremum dementiæ) quod omnes vertunt crimini, tu laudi tribuis. Legistine unquam, hominum inconsultissime, probro datum esse Quinto Hortensio Oratori, quod compositiè circumspectè què & multa cum munditiâ indutus esset? Tu capillos unguento dilibutos pectis ad speculum. Vnico digitulo (quod aiunt) caput sculpis. Insuescis Leæicæ & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibundi & ebriosi, manus inter agendum gestuosæ. Putas hæc omnia carere suspicionem mali, quod per fæditatem nominare non licet. Si me amas, & honori tuo vis prospicere, abstineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

Epistola CVIII.

Solus sum quem diligunt Dii immortales, si nulla ægritudo v. luptatibus meis intercesserit. Patrum meum (quod Diis habeo gratiam) prosperè se habet & pugilicè. Mater abunde pecuniarum mihi attulit. Quid queam expectare majus, aut felicius? Si fortuna aliquis me morbus invaserit, sub manu dictio citius præsto aderunt insitui medici, qui morbo meo medeantur. Unum tamen est duntaxat, quod me excruciat miserrimè: Ego sum planè ignarus, literas ne à limine quidem salutavi, aut primoribus degustavi labiis: hoc si carerem infortunio, ceteros mortaliū præ me uno infelicissimos crederem. Vale.

Epistola CIX.

Dum quid scribis, opera tua tibi rident, adeo, & blandiuntur, ut digna protinus existimes quæ & eventilari, & in lucem prodire debeant. Quare non parùm timeo ne sis tibi Suffenus, ac simias imitere, quæ suos foetus quamlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si sciperes, ab alieno potius arbitrio penderes, quàm tuo. Cave ne his aurem præbeas, quæ te magnis laudibus palàm efforunt omnique Latinæ linguæ principes præ te uno rudes & aggresses esse prædicant: clam verò medio te monstrant digito. Fallaces hoc genus parasiti perbellè tibi imponunt, & te mollior inescant, ut aliquid semper trahant in suam nassam. Finem faciam huius epistolæ, nè verbis meis defatigatus pertædeas: quamvis iustà te oburgatione incessam. Si percontari ut valeam, bene sanè. Nulla est ægritudo, quæ animi mei serenitatem obnubilet, præter tuam illam circitatem. Hoc si abesset malum, cetera lætus essem. Vale.

Epistola

A Ntea
tio (e
debas; eo
sunt form
res. Nè m
tata fide on
mem apert
tes & mari
nihil omni
ravi, ut al
eximeres
piti meo.
nandum
runt con v
unde nov
Chio præ
vandi am
quid & P
cis usque
acciderit
nem acci

L On
cz
laurè &
tiarum,
quam t
forinsec
lentiam
pellex.
ipsam
sub ele
quando
calce
no po

Epistola CX.

ANtea cū accersebam te domum meam, à tertio (quod dici solet) jugere & stadio mihi ardebas; eorum omnino similis, qui in initio tantum sunt formosi, videnturque pellace vulpe benigniores. Nè multis agam, adeò blandiebaris, ut indubitata fide omnia de te mihi promitterem. Nunc tamen apertè video, te ex eorum esse numero, qui montes & maria pollicentur, demum ubi res ipsa postulat, nihil omnino præstant. Abhinc paucis diebus te oravi, ut aliquid contra jus & æquitatem ageres, ut eximeres me à quodam periculo quod imminere capiti meo. Respondisti nulla omnino de causa declinandum esse de via, etiamsi amici crebris efflagitarint convitijs. Sed dic mihi, hominum æquissime, unde nova isthæc religio in te incescit & suborta est? Chio præstabilis homo sapientiæ, nunquid conservandi amici gratiâ falsum dedit consilium? Nunquid & Pericles promisit se accommodaturum amicis usque ad aras? sed de his hætenus. Si quando acciderit tempus quo indegeas operâ meâ, tu talionem accipies. Vale.

Epistola CXI.

LOngè tua te fallit opinio, si putes nos aulicos cæteris mortalibus esse fæliciores. Nos quidem lautè & genialiter vivimus. Habemus affatim divitiarum, induimus bysso & purpurâ, superbè & plùs quam tragicè incedimus palam populo. At multi forinsecus magnam præ se ferunt & promittunt opulentiam, quibus res est angusta domi, & curta suppellex. Alii usque adeo obtruntur ære alieno, ut ipsam quoque debeant animam. Præterea putâne sub elegantissimis nostris tuniculis multam sordem quandoque delitescere? Plerique intus & in cute à calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alii omnino podagrici, & membrorum impotēs, & quod in

maximam miseriæ partem repono) vivendum est nobis non arbitrio nostro, sed alienâ, (ut aiunt) quadrâ. Siquis nostrum in morbum quemlibet gravem inciderit, nullo penitus indicio dolorem suum audebit exprimere, ne rideatur ut mollis & effeminatus. Præterea (si me audis) noli commutare solam tuam professionem. Vale.

Epistola CXII.

Conquereris, & plus nimio, quod nudiusquartus brevem quandam pecuniam amiseris; quod me maximè reddit mirandum, cum præsertim vis & impœnitenda sit jactura, & quæ nullo seculo labore compensati queat & resarciri. Studerem tibi dolorem hunc excutere, nisi vereretur mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reverteris ad pristinam professionem, cum præsertim ea sit quæstuosæ & exploratissimæ commoditatis? Aliud est, quod te monitum velim. Cum quis in odium tuum impegit, in eum protinus ructas & evomis quicquid in buccam venit. Contrà verò cum quempiam amicum tibi delegisti, prima statim fronte patefacis intima tuæ mentis arcana. Te oro ex consilio Chilonis, sic ames, tanquam aliquando osurus; hætenus demum oderis, tanquam postea amaturus. Vale.

Epistola CXIII.

In aprico nuper quiescebam ego & pater tuus; cum autem unâ fabularem, accessit protinus nescio quis nuncius, agrestis plane & inelegans, qui prædicabat se familiarissimum tibi fuisse, & eidem præceptori operam dedisse. Propterea percontati sumus, ut valeres, urque in literis profecisses. Respondit ille, te mortalium omnium pigerrimum, & (quod aiunt) Epimenidis somnum tuæ indormire negligentia. Id ubi primum pater tuus intellexit, turpibus in te verbis & indignis relatu temperare non

non potuit.
expergiscere
poteris cav

Contemnas
beas
& quæ ca
dissimulen
guæ, & i
tiantur, d
Non est
amice co
jam cale
circumfe
creverit,
bonam v
rentum
nis. Et
finat ha

Pater
au
quàm
tibi ve
demer
os om
onis
profe
lumen
te scri
certi
jactu
recep

non potuit. Si vis ut eum in amorem tui revocem, expergiscere, & ab ejusmodi nota quam maximè poteris cave. Vale.

Epistola C XIV.

Contrahis tibi pessimum nomen, quòd nihil habeas frequentius in ore, quam verba obscena & quæ castis aures offendant maximè: & (ut nihil dissimulem) non desunt qui ex ea procacitate linguæ, & illoto sermone, mores tuos arguant & metuantur, dicantque vitam ipsam orationi respondere. Non est quod mihi succenseas, si te benevole & amice corripiam: quoniam nostræ omnium aures jam calent turpissimo illo rumore, qui passim de te circumfertur. Cave tibi, nam si nota illa diutius increverit, nunquam eluetur, & tu ipse vix poteris in bonam vulgi opinionem introrepere. Nemo est parentum tuorum, quem tantæ non pudeat turpitudinis. Et certè periculum est, nè turpissima tua vita definat haberi in pretio. Vale.

Epistola C XV.

Pater tuus graviter & iniquo animo tulit, quòd audiverit nullum esse tibi frequentius votum, quàm ut uxorem ducas: nec dubito, quin pessimè tibi vertat, nisi enitaris qualicunque viâ irrepere ad demerendam ejus benevolentiam. Sed dic per deos omnes, undenam tibi incessit mutandæ conditionis desiderium? Non ignoro multas esse in tua professione miseras: verùm hæ majoribus emolumentis pensantur, & obliterantur. Eâ causâ ad te scribo, ut te à proposito divertam & absterream: certius enim quàm tu video, quantam facturus sis jacturam, si ab ejus mandato vel unguem latum recesseris. Vale.

Epistola CXVI.

Olim cum quid ad me scribebas, epistolæ tuæ legebantur palàm, & sine ulla vitii suspitione circumferebantur. Nunc verò cum quid scribis, manifestarius error tertio quoque verbo deprehenditur. Quæ in re homines non solum multâ lectione exercitati, at etiam tennes, & obscuro loco nati te derident: neque est quisquam aure adeò lurdâ & jacenti, quin faciliè perspiciat & animadvertat hanc inscitiam. Timeo nè longa studiorum desuetudo hac barbarie te contaminaverit. Si velis redire ad intermissum interruptumque, & interpolatum calorem, erit quod speremus te nonnihil profecturum: at si diutius insueveris huic negligentæ, jacta est alea; nos dete omnino desperamus. Vale.

*jacta est
alea.*

Epistola CXVII.

Multi & sapientiâ & auctoritate præditi conquerruntur sæpenumero, de quibusdam scholis inepulisque & diobolaribus grammatistis, qui pedibus (quod aiunt) illotis ad sacrosanctas legum & Philosophiæ disciplinas divertunt, aut frequentibus auditoriis palàm profitentur; cum tamen nihil unquam bonarum literarum, nisi fortè in transcurso, degustaverint. Sunt etiam (proh Jupiter!) qui Platonem legere velint, non vitæ ornandæ, sed lingæ orationisque comendæ gratiâ; nec ut modestiores fiant, sed lepidiores. Utinam, utinam jactantuli isti nebulones, nugarum tenus docti, inniterentur vestigiis discipulorum Pythagoræ, quorum nemini prius licebat aut commentari, aut verba facere, quam factus esset eruditus silentio. Horum igitur periculo tibi mag-nopere cavendum est, nè conscendas altiores disciplinas, quæ & ingenii & doctrinæ captum longè exuperant. Vale,

*Pythagoræ
discipuli s.
lento cru-
diti.*

Epistola

Don
me
vix toto
quam m
quam m
reorum.
quit mo
Sed cer
magn
mulâr
deincep
dero im

V
deserit
te ign
Vbi ve
tuæ pa
tiâ due
contur
tractus
quod i
cerent
vindict
tardit
tis en
fustr

F
to a
grati
disci

Epistola CXVIII.

DO sui jampridem atq; in dies ingravescit animi mei ægritudo, quod universum patrimonium vix toto vertente anno prodegeris. Pater tuus nunquam minoris cœnavit, quàm decem aureis : nunquam minoris habitavit, quàm decem millibus aureorum. Tamen ex tot tantisque opibus, quas reliquit moriens, vix superest urceus, aut fictilis lagena. Sed certè nihil mirum : vili enim vendidisti, quod magno emerat. Multi me præsentē stultitiæ te infimularunt : semper tibi patrocinator sum ; sed noli deinceps expectare patrociniū meum, dum te videro immutatum. Vale.

Epistola CXX.

Videris ex eorum esse numero, qui, cum nihil refert, pudent; ubi verò pudendum est, tunc eos deserit pudor. Nudiusquartus cum infimulavimus te ignorantia, protinus demissâ fronte erubuiſti. Vbi verò adulteria tua in medium protulimus, culpæ tuæ patrocinari capisti, tantum abest ut poenitentia ducereris. Miror quâ fronte tot probrosas de te contumelias perpeti possis. Bis ad subsellia iudicum tractus, extremâ stetit fortuna, & irâ decessisti non quod innocens credereris, sed nē iudices pejerâsse dicerentur. Cave nē divina ultio (quæ lento gradu ad vindictam sui procedit) ampliori exitio te reseruet, *Valerius.* tarditatēque supplicii gravitate compenſet. *Maxim.* Multis enim fortuna parcit in poenam : & quem sæpe casu tranſit, aliquando invenit, ut inquit ille. Vale.

Epistola CXX.

Fater tuus publicè profitetur Æneidem Virgilii, magnâ doctrinæ suæ ostentatione : utinam tanto auditorum fructu & plausu. Non satis scio quam gratiam indè relaturus sit, nihilominus tanta est *Ingratitudo discipulorum nostri temporis* ingratitudo, ut ubi *præ-* *r. s.*

primùm decesserunt à conspectu præceptorum, sitim obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multa enim ex officina & umbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris æstimant quàm porcatum, aut mulionem abjectissimum. Qui de ingratis bene merentur, hoc frugis referunt. Ceterum, quod me consulis, an debeas aulicam sequi viam si me audis, immorare solitæ tuæ professioni nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior est enim libera paupertas, quàm vel opulentissima servitus. Vale.

Epistola CXXI.

Cum te oburgo, & impietatis insimulo, quoddam crissimè proficiscaris ad templum, culpam tuam excusas, causarisque te esse podagricum. Eo morbo proximè atque tu, aut etiam æquè (ut juxta mecum ipse nōsti) laboro: neque tamen mihi satisfacio, aut apud me quiescere possum, quin tertio quoque die templum adeam, votivas preces Deo immolaturus, persoluturus & oblaturus. Nemo est æquè sperendus, quàm qui pietatis obliviscitur, & religionis. Amo te plurimum, nec hodie vivit quisquam mihi amicior ac tu. Nisi tamen prospexero te alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin amicitia nostra refrigescat & minuat. Vale.

Epistola CXXII.

Lucanus.

Fames de-
lucanus

Verum est quod scribit Lucanus, Nescia plebs jejuna timere. Quoniam magna est rerum omnium penuria, & incredibilis annonæ caritas, multi qui labore & quæstu suæ professionis quærunt sibi victum nequeunt, coguntur ad latrocinia & expilationes divertere, aut viatoribus insidias moliri: licet certo videant se suspensum iri, si corripiantur. Sed quid facias? fames est adeò intolerabilis, & malesuada, ut ad quodvis discrimen vitæ per-

perferen
ibamus
eramur
protinu
& vepri
tum fec
nisi int
erat de
ram tut
quod v
denter
nisi sup

I Nere
tenu
tua oc
citra
grac
devor
deside
quam
magn
reper
res. I
strate
calan
nostr
lum

L
res,
cog
fort

perferendum propellat. Ego & aliquot alii nuper ibamus rusticatum colligendi animi gratiâ; vix aberamus à Lutetia iter quinque stadiorum, cum ibi protinus quatuor sanguinarii grassatores, in dumis & vepribus delitescentes, in nos præter spem impetum fecerunt, animo malevolo & gladiatorio, quibus nisi intrepidè & aperto Matre restitissemus, actum erat de nostra omnium vita: nec tamen usq; adeò vitam tutari potuimus, quin unusquisque nostrum aliquod vulnus acceperit. Hoc innuit, eos non satis prudenter sibi consulere, qui foras profisciscuntur soli, nisi suprema quædam necessitas adurgeat. Vale.

Epistola CXXIII.

Incredibile videndi tui desiderium jam pridem me tenuit, adeò ut nulla nox prætereat, quin imago tua oculis meis observetur & oberret. Et si liceret citra ullum discrimen ad te commigrare, commigrarem protinus, viamque ipsam (quod aiunt) raptim devorarem. Sed multa sunt, quæ ab hoc animi mei desiderio me remorantur, & avocant. Nam præterquam quod ægre hodie & difficulter vivitur ob magnam annonæ caritatem, multi ubivis locorum reperiuntur milites, aut (ut verius dicam) grassatores. Literis tuis scire velim, quonam modo vivant vestrates. Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur. Et nisi dii immortales res nostras clementius intueantur, & custodiant, periculum est, nè iniquissimè nobiscum agat fortuna. Vale.

Epistola CXXIV.

Liberares hanc urbem magna fæce & perditorum hominum collavie, si eos tecum foras duces, qui nullo non die de nostro omnium interit cogitent, & machinentur, atque etiam eorum salutem fortasse prospiceres. Nobiscum enim domum versari
ne.

nequeunt, qui vitæ omnium & cervicibus parant insidias. Et si qui fortè fortuna remanserint, observantur vigilantissime, multisque prædiis opprimuntur, nè commovere se contra Rempublicam possint. Nemo te habet suspectum conjurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem: mihi crede. Etenim tenebris undique & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia. Vale.

Epistola CXXXV.

Quod ad me tribus adhuc diebus misisti opus, formosum satis & elaboratum supernè mihi visum est: ipsumque (ni fallor) grande aliquid profertur & inauditum. Vereor tamen, nè non sis ubique similis tui. Si me audis, cave ne quid facias Horatiano monstro simile, nève unum & akerum affuens pannum, ad intempestivas digressiones prodigaliter evageris. Lectores enim risum tenere nequeunt, cum quis ab ipso principio verbis sesquipedalibus ampullatur, demum remisso, & languente paulatim stylo serpit humi. Stude brevitati quantà maximà poteris diligentia, modò tamen propterea non fias obscurus. Cave ab ampullosis illis & confragosis dictionibus, sed eatenus, ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

Epistola CXXXVI.

Tantum scelerum te notant omnes, ut si vera sint quæ de te passim prædicantur, sperem te propediem damnatum iri capitis. Nemo est quem tuæ turpitudinis corruptissimæque vitæ non pudeat: ubi tamen tuæ salutis quis te monet, verba sunt mortuo. Nihil meâ refert satagere rerum tuarum: quàm tamen reminiscor periculi cervici tuæ imminenti, non possum non misereri. Cum adjudicum subsellia protrahêris, tuorumque vitiorum accusabere: inficere quantum voles, verba tua non habebunt fidem: præterea facillimum erit con-

convinc
bus inn

P
au
hum
omni
illec
ricula
lant,
debea
nisi tu
Quar
his ex
tem s
tibi d
aurib
pedat
reper
num

P
ven
nem
ver
con
bon
ran
(q
rer
du
m

convincere : pridem enim facta tua turpissima omnibus innotuerunt, & venerunt in apicum. Vale.

Epistola CXXVII.

Pater tuus ægrè satis & indignanter tulit, quod audiverit te bonam ætatis partem contrivisse in humanis & politioribus literis, in quibus nihil est omnino frugis, nullum penitus emolumentum ; sed illecebras tantum, & velut quædam verborum meretriculæ, quæ nihil aliud profunt, quam aures titillant, & inebriant. Certius nôsti, quam ut moneri debeas, quam curta sit domus vestræ suppellex. Non nisi tuâ unius industriâ tibi ipse fabrices fortunam. Quare, si sapis, converte animum ad alias artes. In his enim tibi nec seritur, nec metitur. Quod autem scribis de perditò quodam nebulone, qui passim tibi detrahit, vis audire quid sentiam ? Bibe surdis auribus omnia ejus convitia, patere etiam si tuis oppadat naribus. Si enim velles eum retaliare & eâdem repercutere maledicentiâ, periculum esset, nè insanum eum redderes, qui tantum desipit. Vale.

Epistola CXXVIII.

Pridie cùm rediisti Lutetiâ, putabas amicos omnes obviis ulnis tibi gratulaturos, tuumque adventum admodum plausibilem fore. Nihilominus nemo omnium repertus est, qui tibi arriserit ; imò verò cachinnum sustulerunt omnes. Causam si percontaris, non pudebit dicere. Eò te miseramus, ut bonis literis proficeres ; quam tamen de te conceperamus opinionem, fefellisti. Semper enim porrectis (quod aiunt) dormivisti pedibus & in utramvis aurem, nec prima elementa didicisti. Si hoc feceris fiducia nostrî, erras haud dubiè, non enim movebimur tuis infortunis, vel si fleveris sanguinem. Vale.

Epistola

Epistola CXXIX.

Pollicebaris mihi mercedem amplissimam, G do.
 Strinā meā ab ignorantiz tenebris te educerem;
 non peperi labori, docui te quantā maximā potui
 diligentia, adeo ut jam prælectore non indigeas,
 possisque (ut aiunt) nare sine cortice. Antea distuli
 mercedem meam reposcere, quod fortuna tua videre-
 tur mihi exilis & modica: Nunc verò opes tuæ cre-
 verunt, omnia tibi suppetunt ad votum, & virgula
 (quod fertur) divinā. Quid igitur causa est, quam-
 obrem non reponis beneficium? Arrogasne tui u-
 nius virtuti, si quid in bonis literis profeceris? Ista
 tua ingratitudo non adeo esset intoleranda, siquam
 rerum patereris penuriam: at (ut jam dixi) habes
 omnia ex animi sententia, tu es velut bos apud acer-
 vum: metis citra arationem, citraque sementem.
 Non satis aperte video, quoniam modo culpæ patros
 cinari possis. Vale.

Epistola CXXX.

Non parum mihi displicuit, quod heri in quodam
 convivio juvenum uteris verbis impudicis, cre-
 parisque immunda & relatu turpissima. Sed tua ista
 culpa non omnino caret veniā: putabas enim fortasse
 id ab omnibus laudatum iri, quod à quibusdam abje-
 ctissimis homunculis cicerisq; & fractæ nucis empro-
 ribus comprobatur. Dū satis desipuisti, meā quidem
 sententiā: nunc tibi relinquendæ sunt nuces. Suda-
 bis fateor non parum, priusquam priscum illum vi-
 vendi modum dedideris: at ubi desieris aliquandiu,
 nihil erit factu facilius. Vale.

Epistola CXXXI.

Monui te frequentissimè, ut relicto studio poeti-
 co ad orationem solutam animum convertas:
 nam versus tui, quotquot scribis, prodeunt invi-
 diis (quod aiunt) Minervæ, & Musis collachryman-
 tibus

*Nare sine
cortice.*

*Virgula
divina.*

tibus.
rantillan
publican
jam no
velut al
si tuo te
tuis all u

Infol
us pa
quam e
ctiati
habent
nullam
quā m
morbo
Cum e
tagere
perir d
omni v
pauca
tam tu
nix lo

Sem
for
spes o
ta est
stolid
moni
liber
mun
cum
dum

tibus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel tantillam famæ tibi compareret; quin potius facis te publicam & communem vulgi fabulam: adeo ut jam non ipsis apud omnes invaluerit rumor, te esse velut asinum ad lyram. Multo prudentius ageres, si tuo te pede metireris, nihilque non æquum viribus tuis assumeres. Vale.

Epistola CXXXII.

Insolentiam tuam satis ridere nequeo. Pater tuus parentesque omnes pauperrimi sunt, nudi tanquam ex matre (ut aperte nostri) victum emendicant ostiatim, manum ad stipem porrigunt; paucis, non habent unde restim emant: Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, superbis non aliter, quam si esses rex rragiss. Cui animi & capitis tui morbo quomodo possit occurrere, non satis video. Cum enim viri prudentes rerum tuarum volunt satagere, & suadere quod factu sit utile, aures occludis, perinde ac si per te satis sciret, essetque remotus ab omni vitio. Non adeo vitiis tuis offenderemur, si pauca essent: at tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit venia locus. Vale.

Epistola CXXXIII.

Semper de te bene merui, sperans te aliquando fore frugi hominem, censorumque omnium: ac spes omnis futuræ in te probitatis omnino adempta est. Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dissipasti que universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio. Si essem liber laborum, qui me nunc circumstant & opprimunt, ad te quam citissimè convolare, viâ ipsâ (ut cum Sidonio loquar) devorata, idque sum facturus, dum per occupationes licebit. Quod si rem ita

com-

compererò, ut communis prædicat fama, scias animum meum fore multò remissiorem, segniùsque in tui amorem quàm priùs irritatum iri. Vale.

Epistola CXXXIV.

CUm quid scripsisti, soles me adhibere iudicem tuis operibus: at dum suadeo ut ambitiosa recedas ornamenta, reddásque incudi quæ non bene ornata sunt & polita, mavis defendere delictum quàm invertere. Propterea ames te & tua sine rivali, nulum enim verbum assumam ultrà. Quod autem percontaris, quid hic rerum agatur: Res, creditu difficilis, & maximum risum tibi excitatura, novissimis diebus accidit. Lentulus, qui genialiter adeò & luxuriose priùs vivebat, quique omnia prodigebat per luxum, nunc avarus usque adeò factus est, ut inexplibilis sit ejuscupiditas. Nunc quoniam non superpetit otium scribendi pluribus verbis; qui has ad te deferet literas, totum hominem suis coloribus graphice depinger. Vale,

Epistola CXXXV.

Non parùm mihi displices, nec mihi tantùm, at his omnibus quæ tecum aliquando versaci sunt, quòd sis adeò prodigus verborum, ac in tuam ipsius laudem propensus & proclivis. Ante omnia pessimè audis & magno probro tibi vertitur, quòd palàm te prædices bellicosum. Comminaris egregiè; verba tua nihil non Martis spirant; at si quis te aggrederetur, fugam protinus arripere: totus animus tibi in pedes decideret. Quod qui nôrunt, temperare nequeunt à risu, cùm audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

Epistola CXXXVI.

Non satis scio, quâ causâ amicitiam contraxeris cum Cornelio Dolabella, aut unde frequens adeò familiaritas tibi cum perditissimo illo nebulo-ne, & (quod aiunt) terræ intestino, intercesserit.

Qui,

Qui, ut
hæreditari
bus ab ip
ruptam a
subsellia
stetisset fo
quisitorib
nihilò secu
Vnde nun
dio & (qu
singulas n
issem ver
societate
vitarer.

Quod
dec
lonum in
nonnunq
otium &
cendi ma
Nihilomi
vestræ de
sum, nisi
Turpissim
dere, par
samque a

Fami
mus
occulto
omnia c
mus, q
lugurth
ipsi d

Qui, ut apertè nosti, & patrimonio, & gentilibus hæreditatibus multatus est ob infinita flagitia, quibus ab ipsa jam tum infantia fuit innutritus. Corruptam adeò egit juventutem, ut sæpenumero ad subsellia judicum pertractus esset, & in extremam steterisset fortunam, nisi pecuniâ se redemisset ab inquisitoribus. Vbi verò ad virilem pervenit ætatem, nihilo secundiore, imò verò deteriore famâ usus est. Vnde nunc quoque (ut planè vides) discedere è medio & (quanquam morbo quartano aggravante) per singulas noctes latebras commutare cogitur. Potuisses versari cùm eo si libuisset: at semper ab ejus societate abstinui, licet quotidianis tere precibus invitarer. Vale.

Epistola CXXXVII.

QVòd è patria Luteriam te contulisti, simul ad declinandam perditissimam quorundam nebulonum invidiam, qui te oderant, quique per jocum nonnunquam tibi comminabantur: partim, ut per otium & requiem Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operam dares, factum tuum probos: Nihilominus velis nolis, redeas oportet. Nam res vestræ domesticæ pessimè se habent, & jam eunt pessum, nisi per te unum tantæ occurras calamitati. Turpissimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, patris præsertim, cui fortunas tuas omnes ipsamque adeo vitam debes cum anima. Vale.

Epistola CXXXVIII.

FAMILIARIS ille tuus Gellius mortalium avarissimus dives est quidem, at ejus omnes divitiæ ex occulto sænore creverunt, & rapinis. Ut paucis omnia complectar, est bipedum omnium nequissimus, quòsque terra sustinet sceleratissimus, ut de Ingurtha scribit ille. Vsq̃ue adeo tamen hominem ipsum diligis, ut in ejus verba jurasse videaris. Si

velis aurem commodare culturæ, facillè te divertam
& revocabo : at si omnia privatâ autoritate velis
agere, ego te relinquam, & missum faciam, ut adol-
escentem perditum, & mihi desperatum. Vale, &
probè monentem sequere.

Epistola CXXXIX.

Nihil unquam tentavi aut molitus sum, quin op-
timates & divitissimi quique frequentes & o-
stinati confluerint ad resistendum mihi: nec unquam
desierunt præpedire quicquid, quod mihi esse volup-
tati rerum perpexerint. Proinde constitui in reliquum
tempus abstinere curiâ. Nam etiam lites illæ foren-
ses in acrum me faciebant, & extenuabant penitus.
Præterea, quid amplius optandum est mihi, cui jam
contigit abundè, quod ad vivendum laudè satis est?
Qui sunt inexplébiles, & nullum suis votis finem
præscribunt, pauperrimi videntur, hisque multo in-
feliciores, qui victum emendicant. Vale.

Epistola CXL.

Si fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab hu-
mili privatâque conditione ad amplissimos hono-
res potuissem pervenire. Nam populi multitudo
semper mihi favet, ad me confluit ultro, operam
suam omni in re promittens. Soli divites adversari-
os & oppugnatōres se præstiterunt. Quorum decre-
to ut primùm comperi paratos esse, qui vi ac armis
me corripere, sententiâ mutatâ pro temporum
conditione quieturus sum. Erat in manu mea terro-
re in maximum eis injicere: at si hoc fecissem, incre-
dibilis invidia me in posterum mansisset. Vale.

Epistola CXLI.

Cornelius, quocum tibi familiaris est & fre-
queus consuetudo, nuper tractus fuisset in car-
cerem, nisi sponzorū interventus se à creditoribus
rede-

redemiss-
tunas, ip-
luerunt
cum fun-
tum me-
veniret
dam mo-
omnes si-
terea sic
aurem,
nullis p-
terit, ut
Dic salu-
etiam si-
mihi ir-
sponder-

O M-
est tam-
quod in-
curarum
Nihil e-
nuat, q-
re da-
Ante o-
propre-
nihil e-
noctur-
sideret-

A I-
quod p-
manu
nemini

redemisset. Qui ut eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsam & adeo vitam cum tota suppellectile voluerunt oppignorare. Hæc tamen abiit per posticum furtim, & insalutato quidem hospite. Incertum metumne novi discriminis, an quo maturius subveniret imploranti patri, qui in repentinum quandam morbum fertur incidisse. Porro frater tuus apud omnes suspectus habetur cujusdam homicidii: propterea sicubi gentium tibi occurrer, dic ei tacite & in aurem, ut maturè sibi caveat. Nam si corripitur, nullis precibus, quamlibet importunis, consueque poterit, ut legibus solvatur in homicidas constitutis. Dic salutem meo nomine nostratibus amicis; a que etiam si qua ratione fieri possit, reconcilia me patri mihi irato, quod literis ejus cunctantius paulò responderim. Vale.

Epistola CXLII.

Omnia tibi coteruntur ex animi sententia: idque adeo ut nihil magis quam vovere. Vnum est tamen in quo non ulquequaque mihi places, quod interim excrucies te ipsum. Si fomenta ista curarum posses relinquere, viveres multò diutius. Nihil enim est quod magis hominis vitam immineat, quam molestæ illæ animi ægritudines. Propterea da operam, ut medearis & occurras huic malo. Ante omnia cave, nè adeo immoriaris lucro, ut propterea nolis te quandoque labori surripere. Nam nihil est in rerum natura, quod exemplo dierum ac nocturnum alternas vices feriarum quandoque non desideret. Vale.

Epistola CXLIII.

Admiror ingenium tuum, atque etiam plurimifacio paratam tuam in scribendo celeritatem, quod priusquam vestigio pedem educas, multos sub manu versus evomas, instar illius Chrysippi, cujus meminit Valerius. Hoc tamen non eò valet, ut

protinus eventiliare debeas, quæ raptim adeò & multuariè componis. Nam quò quæque res est acceleratior, eò minùs perfecta : contrà verò, quò lentius incrementum suscipit, eò quoque tardius desinit. Saluta meo nomine Hermodotum, eumque divertas, à scholastica vita ad aulicam se convertat. Principes isti sunt admodum liberales & prodigi verborum, suisque famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem. At ubi diu satis eorum operâ usi sunt, verba emittunt pro forma. Vale.

Epistola CXLIV.

Non parùm mihi displices, nec mihi tantùm, at omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quòd unumquemque crimineris, & palàm vituperes : cùm tamen hodie sceleratior te vivat nemo. Consulitùs multò & prudentiùs ageres, si tuam ipsius caperes vitam. Nam (ut in Salsitium scribit Cicero) carere debet omni vitio, qui in alterùm dicere est paratus. Fateor neminem esse mortaliùm, qui omnibus horis sapiat. Nihil minus intolerabile est, cum quis pergit malè semper agere. Cæterùm scis quid in aurem tibi nuper dixerim. Laboras quodam vitio arcano, & paucis cognito ; à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis, & dies omnia revelat. Neque est quicquam tam arcanum, quin aliquando eventiletur, & è tenebris prodeat in apertum. Vale.

Epistola CXLV.

Eram vegetis viribus & expedito corpore, priusquam ad perdiscendas literas animùm appulissen, nihil penitus dolebat mihi : at nocturnæ lucubrationes usquè adeò me attenuarunt & confecerunt, ut pedibus infirmis subsistere nequeam. Desinas ergò mirari, si ægrè & invitus serè repeto ludum literarium.

*Nemo
mortali-
um omni-
bus horis
sapiat.*

rium. N
locum r
aiunt)
triennio
nario
parum
gentiæ
ignorant
unquam
rat. Vt
non em

M
ferri :
tis, rel
conver
somnia
nobis
Num
medu
urban
laute
bum
vitute
crepe
quan
tume
stiga
rem
ridic
penu
pere
duru
tuz

rium. Nam quotiescun que illuc redeo, videre videor locum mœoris & tristitiæ plenum & quandam (ut aiunt) Trophonii speluncam. Intererea, toto serè triennio oleum & operam lusi. Nam dedi operam fœnitario cuidam & pœnitendo magistello, sub quo parum aut nihil omnino profeci : quod tamen negligentiae meae non est adscribendum, at potius ejus ignorantiae. Erat enim planè rudis & illiteratus nec unquam bonas literas nè à limine quidem salutaverat. Ut finiam, universam ejus doctrinam vitiosâ nuce non emerem. Vale.

Epistola CXLVI.

Mirantur nonnulli vitam rusticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad coelû ferri : qui si cognoscerent, quantum sit in ea voluptatis, relictis urbibus vellent rusticari. Vivo in primis convenienter naturæ : nihil est quod divellat mihi somnum, nihil est quod studium interpellet. Sed fac nobis rusticis non multum esse divitiarum : quid inde ? Num tamen propterea damnum certiùs aut propriùs medullis accipimus, quàm vel maxime nummati ? Vos urbani, & qui servitis divitibus, genialiter quidem & lautè vivitis : at caretis libertate, quam omnibus Arabum divitis longè præpono : perpetuam servitis servitutem : vobis observandum est quid domini digito crepent. Si vobiscum immaniter & centaurice loquantur, surdis auribus perferendæ sunt omnes contumeliæ, nec licet hiscere præ metu. Nolim te incastigatum relinquere : nam videris mihi attentior ad rem quàm satis est. Quod autem dicit, me quibusdam ridiculum esse, & contemptibilem ob meam istam penuriam & paupertatem, non verterim manum. Si perconteris, ut valeo, sunt læta omnia : excepto, quòd durum est mihi, tamdiu carere tractu jucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

Epistola CXLVII.

Operam meam, ipsamque adeo pecuniam tibi puero gratuitam semper contuli, nec minore studio adultum prosecutus sum. Non memini me unquam abrogasse tuis mandatis. Si quid in me beneficii contuleris, abunde, aut etiam cum scenore rependi. Propterea finem facias tuis calumniis, neque pergas me fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium, qui non fateatur me hominem apertum, sine furo & extra omnem doli suspicionem. Et si facultas mea sufficeret ad sublevandam & resurgendam istam tuam penuriam, faceres adhuc periculum manifestius amoris erga te mei: at paupertas tua major est multo quam quæ opibus meis sublevari possit. Equi bonique consulas hæc mea verba: nam alioversum tendunt, quam ut bilem & stomachum tui moveant. Vale.

Epistola CXLVIII.

Falleris plurimum, si quid expectas gloriæ ex opere, quod in lucem nuper edisti: nam præter plurima (quæ deprehenduntur passim) errata, peccasti in ipso quoque operis ingressu, & insulse ad id, ut nullus pateat excusationi locus. Fefellisti plurimum quam de te ceperant omnes expectationem. Pulchrum erat rumor, te jam in literis abunde promovisse; at res longè aliter se habet, ut video. Si animus tuus aspirat ad divitias, te oportet consultius rerum tuarum saragere. Hæc enim viâ non pervenitur ad honores & magistratus. Si me audis, diffuesce ab antiqua illa morum consuetudine. Vale.

Epistola CXLIX.

Cum culpæ impunitas, & liberior peccandi licentia, atque etiam levitas possit augere solent vitia, non constitui in delictis vestris connivere. Si boni eritis, amabo vos unice, nulli rei magis

stude-

studebo,
niz mib
quicquid
veritatis
parentib
gebo p
nuere v
fores ap
do, du
me pro
strinæ
linguæ
tanqua
strum
re, quo
rius op
ti.

studebo, quàm utilitati vestræ: & quamdiu pecu-
niæ mihi suppetent, non permittam vobis deesse
quicquam. Contrâ vero, si posthabita virtute di-
veritatis ad corruptissimos mores, & digeneretis à
parentibus, quorum inculpatissima fuit vita, au-
gebo pœnas facinorum: tantum abest ut eas immi-
nuere velim. Sideretis proficere in schola mea,
fores apertæ sunt. Nullum penitus laborem detre-
cto, dummodo videam vos benevôles, & animo in
me propenso. Ut spero, non pigebit vos mea do-
ctrinæ: nam (quod de Isocrate fertur) innumeri
linguæ Latinæ principes ex meo ludo literario,
tanquam ex equo Trojano, prodierunt. Nemo ve-
strum propter adultam jam ætatem debet erubescere,
quo mihi proficiat. Nam & Cato jam octogena-
rius operam dedit literis Græcis. Et parens eloquen-
tiæ Cicero, post amplissimos in Republica
Magistratus, adhuc se dedit recoquen-
dum Apollonio Miloni, clarissimo
tunc dicendi magistro.
Valeat.

Ad Lectorem.

Habes, candidissime Lector, Textoris, viri perpaucorum hominum, aliquot epistolas non vulgaris eruditionis. Quem si fata diutius nobis servassent incolumem, ausim vel invidia teste, aut Momo iudice contendere, ceteros omnes nostrae tempestatis homines multis fuisse parasangis processurum, multisque praecursorum fodiis. Sed quid facias? sic unumquemque sua manent fata. Stat Parcarum constans ordo & invariabilis. Superest, Lector optime, ut mortuo, seu potius è morte ad vitam vocato, bene preceris; mortuum petulantissima non inseceris lingua: si vetat honestas juxta & pietas, mortuum lacerare.

Tetrastichon ad eundem pium
Lectorem.

tantis lugens lachrymis? cur impia clamas
Numina? Textorem sic periisse putas?
perit, clausa quem condunt sidera forte?
Desine, Textoris molliter ossa cubare.

F I N I S

pau-
lgaris
assent
udice
mines
pre-
uem-
ordo
rino,
eris;
vetat